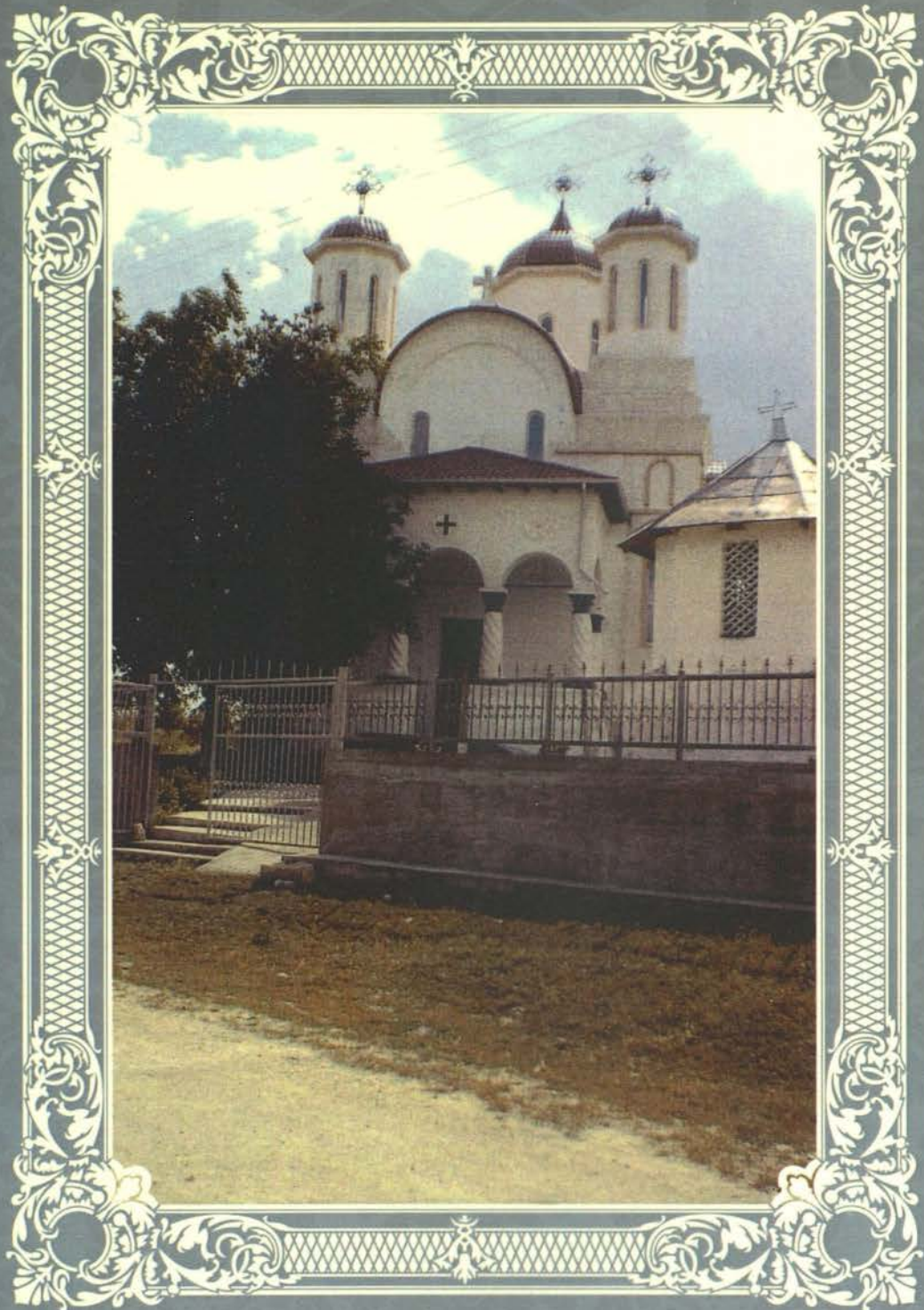

Prof. Didina Marinescu

Băltăgești
Pitorescul sacru
de-a lungul vremii

IV 553

Băltăgești- Pitorescul sacru de-a lungul vremii

BIBLIOTECĂ
Colegiul Național Pedagogic
"C. Brătescu" - C-ta
Nr. inv. 41.316

21 Mai 2014

Colegiul Național Pedagogic
Constantin Brătescu
Constanța

Ca nițori descoperitori ai acestui neam,
avem datoria să nu ștergem și să uităm
trecutul ! www.ziuaconstanta.ro

CUPRINS

Cuvânt înainte.....	4
O carte despre oameni si locuri	5
I. Cadru natural.....	8
<i>Așezare, relief, hidrografie,climă, floră, faună</i>	
II. Evoluția istorică a zonei Crucea	11
<i>Preistorie, perioada greco-romană și medieval timpurie, stăpânirea otomană până la războiul pentru independență, Dobrogea după 1878</i>	
III. Situația administrativă.....	20
IV. Aspecte demografice.....	26
V. Viața economică și socială	34
VI.Instalarea regimului comunist: colectivizarea, rezistența	41
anticomunistă între anii 1949-1964	
VII.Învățământul și cultura.....	43
VIII.Religia.....	50
Concluzii.....	56
Bibliografie.....	57
Anexe.....	60

CUVÂNT ÎNAINTE

Închin lucrarea memoriei mamei, bunilor și străbunilor mei, fii ai satului, prinși în vâltoarea acelor locuri, locuri cu istorie mai veche de 2000 de ani, cu oameni care și-au îndrăgit neamul, pământul, apărându-și libertatea și viața.

Dobrogea a fost binecuvântată de Dumnezeu cu frumuseți fără seamăn, cu bogății de invidiat, dar cea mai valoroasă zestre este cea umană, poporul trăitor pe aceste meleaguri. Frumusețile și bogățiile dobrogene, ca și așezarea ei „la răscrucea de vânturi a istoriei” au atras multe vitregii peste locuitorii săi. Pentru că multe întâmplări ale istoriei se pierd în negura vremii, cercetătorii istoriei au menirea să descopere faptele, să le pună în lumina timpului, prin cercetarea și interpretarea corectă, să stabilească adevărul istoric, să pună în evidență valorile umane.

Fiind o fiică a satului Băltăgești, la îndemnul unor consăteni dragi mie, m-am decis să studiez trecutul, vechimea și realizările înaintașilor noștri. Prin aceste pagini încerc să prezint cu maximum de obiectivitate și realism istoria localității.

Multe informații pe care le redau le dețin de la cei mai vârstnici din neam de acum aproximativ 100 de ani (eu fiind născută în 1933) la cumpăna dintre marile frământări ale istoriei și ale celor două lumi impuse de instalarea comunismului. Bătrânii de atunci aveau 90 de ani, iar ei la rândul lor le știau de la moșii lor. Deci, izvorul meu de informare directă trece mult peste suta de ani. Prin coroborarea datelor, cred că voi reuși să redau o imagine cât mai apropiată de realitate li o oglindă a vremurilor trecute.

Pentru realizarea lucrării mulțumesc colaboratorilor care m-au sprijinit în munca de cercetare: Direcția Județeană Constanța a Arhivelor Naționale, Biblioteca Județeană Constanța, sătenilor în vârstă din Băltăgești și în special foștilor profesori Maria Năstăsoiu și învățătoarea Elena Tomoșoiu.

Lucrarea a urmărit prezentarea evoluției istorice a satului de-a lungul timpului, utilizând material arheologic, documente de arhivă, memorii, publicații istorice, etc.

Înțelegere și ajutor am primit de la consătenii mei, de la familie (copii și nepoți) cărora le mulțumesc.

O carte despre oameni și locuri

Monografia ce poartă titlul "Băltăgești-Pitorescul sacru de-a lungul vremii", scrisă de către doamna profesor Didina Marinescu poate fi considerată atât o carte de frontieră, cât și o cărămidă așezată la temelia istoriei neamului nostru. Putem privi lucrarea din ambele perspective, deopotrivă, la fel ca pe fiecare monografie în care se prezintă file din istoria trăită sau din cea povestită de cei care au trăit-o.

În lucrarea de față autoarea ne prezintă, în primul rând, din punct de vedere istoric satul său natal - Băltăgești, situat în zona Dobrogei, despre care frumos spune că se află „la răscrucea de vânturi a istoriei”. Așa cum tot autoarea ne spune, informațiile pe care le-a avut la dispoziție în vederea elaborării acestui volum, le-a cules ”de la cei mai vârstnici din neam de acum aproximativ 100 de ani ... la cumpăna dintre marile frământări ale istoriei și ale celor două lumi impuse de instalarea comunismului. Bătrânii de atunci aveau 90 de ani, iar ei la rândul lor le știau de la moșii lor.”

Lucrarea asupra căreia ne oprim este structurată pe opt capitole, bibliografie și anexe.

Cele opt capitole descriu în mod amanunțit satul Băltăgești, pornind, în primul capitol, de la cadrul natural, cu detalii geografice referitoare la zonă, relief, hidrografie și climă, dar și unele referiri la floră și faună.

Cel de-al doilea capitol este dedicat evoluției istorice a zonei Crucea. În acest capitol autoarea ne dezvăluie cu un profesionalism desăvârșit pagini din istoria acestei zone, din perioada straveche, până după războiul de independență (1878).

Monografia continuă într-o manieră cronologică bine gândită cu următorul capitol, în care este descrisă pe parcursul a două secțiuni situația administrativă a Dobrogei și, implicit, a localității Băltăgești. Autoarea face distincție între perioada în care Dobrogea s-a aflat sub stăpânire otomană (1484-1878) și perioada în care Dobrogea s-a aflat sub administrație românească, după războiul de independență.

În cel de-al patrulea capitol al lucrării sunt analizate aspecte demografice specifice zonei studiate. Ni se prezintă ponderea românilor baștinași, precum și a românilor proveniți din restul provinciilor românești: pe de o parte cei din Principatele Române, despre care putem vorbi deja la momentul anului 1878, dar și despre șirul de sate ”aflate pe linia Brașov-Făgăraș-Sibiu”, de unde proveneau așa-numiții ”mocani”, cu ocupațiile lor. În același capitol ni se prezintă și ponderea celorlalte naționalități decât românii în zona Dobrogea.

Capitolul al cincilea prezintă viața economică și socială în zona analizată, cu reliefarea caracterului preponderent agricol, asemenea întregii țări, cu specificul meșteșugurilor acelor ținuturi, dar și cu activitățile comerciale și transportul pe căile navigabile. Autoarea ne prezintă diversele categorii de localnici, începând cu "agricultorii de frunte", cărora le evidențiază hărnicia și prosperitatea, "oamenii de seamă" care au devenit funcționari și "oameni cu știință de carte și studii superioare". Tot în cuprinsul acestui capitol ni se prezintă și problemele create de împrăștierea țăranilor și finalitatea acestei operațiuni, dar și înființarea băncilor sătești, inclusiv în Băltăgești (banca denumită Izvorul, înființată în anul 1908).

Într-un mod desăvârșit, autoarea face trecerea spre capitolul următor, referitor la instalarea regimului comunist, colectivizarea, dar și despre rezistența anticomunistă în zona analizată. Cele povestite în cuprinsul acestui capitol reprezintă crâmpie de istorie trăită de localnici, momente emoționante povestite de cei care se mai află în viață. Autoarea concluzionează în sensul că "mișcarea de rezistență din Dobrogea a fost sortită eșecului datorită intervenției trupelor de Securitate și a trădării unor membri ce făceau parte din mișcare".

În cuprinsul capitolului al șaptelea ni se prezintă învățământul și cultura în satul Băltăgești, care au ca fundament biserica și școala. Autoarea surprinde într-un mod deosebit legătura dintre școala românească și biserică – "învățătura, școala românească au rădăcini în biserică, acolo unde se păstra averea cea mai valoroasă a neamului, „rânduiala lui Dumnezeu” exprimată prin credință și norme religioase, care a generat și rânduiala oamenilor, prin cutumne și apoi legi." Tot aici este amintit și primarul comunei Tașpunar, pe raza căreia se afla și satul Băltăgești, pe nume Ion Moțoi, care, timp de 32 de ani, a vegheat la dezvoltarea învățământului și culturii în zonă.

Ultimul capitol al lucrării este dedicat religiei, ca "un izvor de solidaritate care a menținut neatinsă conștiința de neam, credința, limba și tradițiile românilor dintre Dunăre și Mare". Ni se prezintă în cuprinsul acestui capitol respectul acordat deopotrivă religiei creștine, cât și celei musulmane, ca urmare a coabitării populației ce aparține celor două religii. Analizând cu mare atenție toate materialele pe care le-a avut la dispoziție, autoarea încheie acest ultim capitol astfel: "consider că, pe noi ca popor, nu ne reprezintă numai un edificiu grandios, ci multitudinea de obiective culturale și spirituale din tot cuprinsul țării, care formează zestrea noastră de suflet".

În concluziile cu care își încheie monografia autoarea ne prezintă gândurile pe care domnia sa le-a adunat odată cu documentarea și în urma discuțiilor cu oamenii locului, în vederea elaborării acestei lucrări. În același timp, ne prezintă și deznădejdea care pare să o cuprindă pentru satul natal despre care spune că se află "într-un declin total, se distruge, se demolează și nu mai au loc nici de morții din morminte". Cu toate acestea, din lucrare, în ansamblul său, se desprinde un spirit încurajator, care ne determină să gândim că dacă cineva și-a propus și a reușit să aștearnă pe hârtie monografia locului natal, poate exista speranță, poate exista renaștere.

Cât privește bibliografia sau izvoarele scrise pe care autoarea le-a avut la îndemână pe parcursul cercetărilor sale, observăm că acestea satisfac, am putea spune, în mod generos, informația asupra zonei Dobrogea. Cu privire strictă la satul Bălțăgești, bibliografia nu este nu suficient de bogată, izvoarele istorice scrise și nescrise au trebuit căutate, cercetate, interpretate și apoi prezentate cititorului. Acest demers științific nu poate fi făcut cu atâta măiestrie decât de către un istoric dedicat activității sale, care întrunește cumulativ și calitatea de "fiu al locului".

La toate acestea doresc să aduc în atenție faptul că autoarea, la o vârstă venerabilă, a studiat materiale în biblioteci și la Arhivele Naționale, a mers personal în zona ce face obiectul studiului, ori de câte ori a fost nevoie, pentru a-și pregăti lucrarea.

Anexele completează într-un mod deosebit monografia, exemplifică inclusiv cu imagini filele de istorie și oamenii locului.

Prin natura formației mele profesionale, didactice și a studiilor doctorale, dar și în urma unei colaborări care a legat o prietenie deosebită cu fiica autoarei, doamna Cristina Gîlă, la rândul său, profesor de istorie, am fost onorată să aștern câteva gânduri despre lucrarea de față. Am credința că acest volum se va bucura de interesul publicului, fiind adresată atât specialiștilor în domeniu, elevilor și studenților, dar și tuturor celor care doresc să își completeze informațiile istorice privind Dobrogea și zona Bălțăgeștilor.

Mult succes, Doamnă Profesor!

Lect. univ. dr. Marilena Marin

Universitatea "Ovidius" din Constanța

CAPITOLUL I

Cadru natural

Așezare, relief.

Hidrografie, climă, floră, faună

Comuna Crucea din care face parte satul Băltăgești se află în partea centrală a Dobrogei în nordul podișului Dorobanțu. Denumirea satului vine de la cuvântul turcesc baltag (topor). În lucrarea „Dobrogea în pragul veacului XX” , M.D.Ionescu oferă informații ample despre geografia spațiului dobrogean încadrat în zona Boascic (Dunărea) – Capidava – Cara – Coium (Năvădari) zonă cu lățimea cea mai mică (44 km) pe o linie ce împarte Dobrogea în două trapeze: a. una situată la nord de calea ferată Cernavodă-Constanța (regiune muntoasă) ; b. alta în sudul văii Carasu regiune deluroasă. Ambele regiuni sunt încadrate la est și vest între Dunăre și Mare¹. (Anexa 1)

Satele componente ale comunei Crucea sunt: Gălbiori (Saragea), Crucea (Satișkioi), Băltăgești, Erkesek(Stupina), Crișan (Kapugi), Șiriu.² Comuna Crucea se învecinează la nord cu satele Horia, Cloșca și Tichilești, la sud cu Dorobanțu și Tepeș Vodă, la est cu Pantelimon, Runcu și Vultur, iar la vest cu Capidava și Dunărea. Suprafața comunei este de 24 376 ha din care 929 ha este ocupat de intravilanul acestor localități, conform Legii 351 din 2001 privind aprobarea planului de amenajare a teritoriului național. Secțiunea a IV a³.

Relieful este dominat de Dealul Înșiratelor. Ramificațiile acestui deal au direcția de la vest la est. Este numit așa pentru că pe coama lui sunt înălțuite mai multe movile cu înălțimea maximă de 200 de metri. Regiunea acoperită de Dealul Înșiratelor este brăzdată în diferite direcții de numeroase drumuri care converg către satul Șiriu, cel mai important drum fiind șoseaua Constanța –Hârșova. De la drumul comunal Pelinel (Terzikioi) spre Crucea se întinde de la nord-vest spre sud-est pe o lungime de 25 km dealul Bilarlăr (Dorobanțu), a cărui înălțime maximă în nord atinge 214 metri către apus trimite ramura Allah Bair, un mamelon stâncos, izolat, așezat la confluența văilor Boascicului cu Saragea Dere, cu înălțimea de 205 metri și domină tot terenul din jur până la Dunăre.(Anexa 2).

¹ Căpitanul M.D. Ionescu – *Dobrogea în pragul veacului XX. Geografie, matematică, fizică, economică și militară*, București, 1904, ediție anastatică, Editura TIPO Moldova, Iași, 2010, p.43

² <http://www.crucea.judetul-constanta.ro/>

³ Din punct de vedere administrativ, comuna Crucea a luat ființă prin Hotărârea de Guvern nr. 2 /1968. Teritoriul comunei poate fi socotit zonă ecologică întrucât nu există poluanți industriali pe teritoriul ei.

Dealul Allah Bair (Dealul lui Dumnezeu) este menționat în „Marele dicționar geografic al României” din 1898). Aici autorul George Ion Lahovary localizează dealul pe teritoriul comunei Tașpunar (Țepeș Vodă) în zona satului Băltăgești, precizând că „se întinde la nord-estul satului Băltăgești, printre văile Saragea Dere și Satișkioi Dere. Dealul are o înălțime de 205 metri ce o atinge în vârful Saragea Iuiuk, iar văile sale sunt stâncoase și prăpăstioase”⁴. Natura curioasă a acestui mamelon a făcut să i se dea denumirea de dealul lui Dumnezeu despre care există o legendă turcească.” Acest monticul este o dată pe an locul de pelerinaj al populației turcesci care mai locuiesc în aceste regiuni și care vine a-și găsi un remediu divin în apele cu îngrijire strănse a unei fântâni așezate la marginea acestei ridicături”⁵. La poalele dealului stau ascunse satele Satișkioi și Băltăgești.

Opus dealului Allah Bair, se află ramura Saragea Bair, 187 metri ce adăpostește valea Saragea. Printre văile Boazgic și Siliștea se află dealul Panar Bair cu 146 metri cu unele ramificații în Movila Grecului și Nadacu, între Tașpunar și Seimeni. În sud-vestul Dealurilor Înșirate se deschide valea Boascikului sub numele de Satișkioi-Dere, ea se îndreaptă de la nord – est către sud-vest, prin satele Satișkioi turc și român până la Băltăgești, de unde începe a se numi Boascik Dere și curge pe o lungime de 19 km vărsându-se în Dunăre în apropiere de Seimeni. „Pe stânga valea Saragea Dere se desface din poalele de vest a dealului Haș –Tepe- Bair, se îndreaptă de la nord-est către sud-vest pe la poalele dealului Allah Bair, care o desparte de valea Satișkioi pe o lungime de 7 km ajungând în valea principală la Băltăgești. E urmată de drumul de la Băltăgești la Saragea și Ceatal - Orman după ce a tăiat șoseaua principală Hârșova – Constanța”⁶.

Valea Boascikului ca și secundarele sale sunt udate de mici cursuri de apă, care întrețin umiditatea văii făcând-o fertilă. În zonele satelor Băltăgești și Gălbiori, datorită acțiunii de dezagregare mecanică, materialele aluviale rezultate au fost îndepărtate prin procesul de denudație apărând șisturile verzi paleozoice și calcarele jurasice, dând naștere la ceea ce localnicii numesc „colțane”. (Anexa 3) Tot sub formă de colțane apar șisturile verzi la suprafață pe linia de obârșie a văilor sau pe versanții abrupti ai unor ape ca Saragea Dere cunoscută și sub denumirea de „Dereaua lui Moțoi”(cum îi spun localnicii). De la Băltăgești, spre sud nucleul caledonian dispăre sub cuvertura de depozite jurasice cretace și terțiare care în aceste părți nu au fost influențate de cutare.⁷

Teritoriul comunei Crucea se caracterizează printr-un climat temperat continental. Temperatura medie anuală variază între 10,8 grade Celsius pentru zona satelor Băltăgești-

⁴ George Ion Lahovary – *Marele dicționar geografic al României*, SOCEC, București, 1898, p.34.

⁵ M.D.Ionescu- *Op.cit.*, p. 82.

⁶ *Ibidem*, p.180.

⁷ C. Brătescu, I. Georgescu - *1878-1928. Dobrogea 50 de ani de viață românească*, Cultura Națională, București, 1928, p. 221.

Gălbiori și 11,4 grade Celsius pentru satul Crucea. Temperatura maximă absolută a fost de 41 grade Celsius, iar minima absolută de minus 24 grade Celsius⁸.

În general clima prezintă anumite particularități care o deosebesc de climatul temperat-continental, datorită poziției geografice, reliefului și influenței Mării Negre. Circulația atmosferică are influențe puternice asupra climei, iarna ajung mase de aer subpolar continental, sau aer mai cald care provoacă instalarea unei primăveri timpurii. Vara teritoriul este pătruns de aer tropical instalând căldură și secetă. Primăvara și toamna se caracterizează prin precipitații reduse. Datorită altitudinii mici și anticiclonului siberian presiunea atmosferică are valori mai ridicate decât în Câmpia Română. Vara au loc mișcări locale ale aerului cauzate de diferența de temperatură a apei și uscatului așa numitele brize de zi și de noapte, resimțite mai mult în zona litoralului.

Cantitatea de precipitații variază între 400-450 milimetri pe metru pătrat determinând o climă aridă, secetoasă, reflectată în aspectul vegetației naturale cu caracter de stepă și cu numeroase elemente termofile, iubitoare de căldură, cu adaptări la o astfel de viață. În perioada de iarnă, primele două luni sunt mai umede iar februarie – martie mai uscate. Cantitatea scăzută de ninsori în strat de zăpadă foarte subțire are repercursiuni asupra proceselor fiziologice ale plantelor, în special când sunt expuse viscolului produs de crivăț. Cantitatea medie anuală de precipitații scăzută de 400 mm pe metru pătrat a fost înregistrată în stația meteorologică Medgidia și 450 milimetri pe metru pătrat la stația meteorologică Dorobanțu.

Primele informații despre floră au fost consemnate în anul 1929 ca fiind de origine pontică, balcanică și ponto- mediteraneană. Flora spontană a acestei regiuni de stepă aridă este reprezentată prin plante ierboase în care domină familia gramineelor. Vegetația lemnoasă este slab reprezentată prin câteva specii de arbuști care se întâlnesc în pâlcuri mici în locuri umede și adăpostite. Prin Decizia nr. 31 / 1980 a Consiliului Județean Constanța, zona a fost declarată rezervație naturală, iar prin Legea 5/ 2000 a fost confirmată arie protejată de interes național. Rezervația Allah Bair se află în stepa pontică, la limita de sud a Podișului Casimcea. Pământul care acoperă aceste dealuri este alcătuit din soluri bălane de calcar albicios, gălbui și nisipoase, sărace în humus, dar bogate în săruri solubile. Pe unele suprafețe unde vegetația arborescentă este dezvoltată se află cernoziom ciocolatiu de culoare închisă cu un conținut mai mare de humus.

Zestrea de peste 322 de specii de plante identificate în rezervație constituie un tezaur floristic de un deosebit interes științific⁹. Dintre speciile rare, ocrotite amintim: clopoțelul dobrogean, fetica, migdalul pitic, măceșul, dediței, etc. Importanța sitului Allah Bair Capidava

⁸ <http://www.crucea.judetul-constanta.ro/>

⁹ Iulius Predușel – *Allah Bair. Rezervație de floră și faună din comuna Crucea județul Constanța*, Editura Muntenia, Constanța, 2013, p.42

este determinat și de habitatele care îl compun: 8% parte a fluviului Dunărea cu pâraiele care se varsă în fluviu, 52% lacuri cu precădere în stânga fluviului, terenuri arabile 13%, 25% pășuni și păduri de amestec. Aici își găsesc adăpost zeci de specii de păsări migratoare protejate. O parte din ele se instalează și în rezervația Allah Bair precum: uliul scund, ciocănitorea, ciocârlia de stol, pasărea ogorului, țestoasa de uscat dobrogeană (ocrotită prin lege), fazani, căprioare, mistreți, etc. Din mărturiile localnicilor în vârstă (mai ales Gheorghe Giuglea) dealul era acoperit până în vârf cu păduri dese de stejar, frasin, carpen, arțar, iar pe înălțimi diverse specii de mărăcinișuri și stejărișuri. (Anexa 4).

Capitolul al II -lea

Evoluția istorică a zonei Crucea.

Dobrogea, veche provincie românească, dintre Dunăre și Marea Neagră, a fost locuită în timpuri străvechi de geto-daci și sciți. Prima mențiune despre prezența sciților în Dobrogea se află în opera lui Herodot. Acest autor, supranumit și „părintele istoriei”, scrie că geții și sciții au avut curajul să îl înfrunte pe Darius, regele persilor în 514 î. Hr. pe pământul Dobrogei.

Prima mențiune de locuire a acestei zone datează din epoca neolitică – bronz timpuriu prin stela de piatră descoperită de arheologul Radu Vulpe.¹⁰ Stela reprezintă imaginea idealizată a unui luptător sau șef de trib de origine scitică datând din secolele VII-IV î.Hr. Stela descoperită în localitatea Stupina face parte din tipul de stele din „aria nord-pontică, considerată de cultură scitică”. Pe stelă se distinge un „akinakes” purtat la centură de luptător. (Anexa 5) De menționat că, astfel de stele funerare existau în aria de locuire menționată încă din secolele IX-VIII î.Hr.

Izvoarele arheologice și literare menționează existența unei populații getice și scitice în zona central dobrogeană. În vatra localității Băltăgești s-a descoperit în anul 1976, o amforă de Thassos într-un cavou de piatră, datând din perioada epocii fierului. Nu se cunoaște dacă mormântul protejat cu pietre era tumular sau plan, nici dacă ritul folosit era incinerarea sau înhumarea.”Amfora este șampilată, are corpul conic, gâtul tronconic, toartele puternic arcuite și executată dintr-o pastă fină gălbuie. Din punct de vedere al formei, acest tip foarte răspândit a fost datat în secolul IV începutul secolului III î.Hr.¹¹ (Anexa 6)

Cercetările realizate de arheologul Radu Florescu, ne oferă informații despre „ prima garnizoană subordonată comandamentului roman care probabil a ocupat veche cetățuie din zona

¹⁰ * * * - *Istoria românilor*, vol.I, Academia română, Editura Univers Enciclopedic, București, 2010, p. 374.

¹¹ Mihai Irimia- *Date noi privind necropolele din Dobrogea în a doua epocă a fierului, în Pontica*, nr. XVI, 1983, p.109.

Capidavei. Deși subordonată unui general roman, militarii din trupa garnizoanei erau traci, iar unitatea făcea parte din armata regatului clientelar trac.¹² Prezența soldaților de origine tracică este menționată și de poetul latin Ovidius, în scrisorile sale.

Izvoarele literare descriu viața locuitorilor din Dobrogea din secolul I d. Hr. Când Ovidius a fost trimis în exil la Tomis 9-18 d. Hr. a găsit Scythia Minor stăpânită în interior de geți, neliniștită de repetatele incursiuni ale barbarilor care veneau de peste Dunăre mai ales iarna, când fluviul era înghețat. În scrisoarea a Xa a „Tristelor” „Iarna în țara geților „, Ovidiu arată că atât geții, sciții, besii, cât și grecii din orașe trăiau într-o stare de permanentă alertă:

„Barbarii de pe aicea sub gerurile iuți
Se –mbracă-n piei păroase și cioarecii cusuți
.....
Și vin ca vântul barbari necunoscuți
În cetele pletoase gonind pe caii iuți;
Și zbârnâie în vânturi cumplitele săgeți
Și cotropesc barbarii pe liniștiții geți.
Așa mereu de groaza barbarului sarmat
Cum să-și mai scoată plugul în țarini la arat.”

Ovidius arăta că și atunci când e pace toți tremură de groaza războiului și nimeni nu mai scoate plugul să își are câmpul.

În vremea când Imperiul roman se pregătea să atace Dacia, la Capidava se construiește un castru roman, în jurul anului 100 d. Hr. Datele din inscripții, existența castrului, precum și unele pietre de hotar datând din secolul III d. Hr. ne dau o imagine clară asupra circumscripției teritoriale de care depindea Capidava. Aflăm astfel, că se întindea până la hotarul teritoriului Histria și că din această împărțire administrativă făceau parte multe așezări menționate în inscripțiile descoperite. Se știe că la 7 km distanța, la Topalu era un sat și o cetate romană, în apropierea satului Dunărea, un vicus, iar către interior vicus Ulmetum (Pantelimon), unde va fi construit alt castru, ce avea rolul de a păzi importantul nod de drumuri existente aici. Apoi, între

¹² Radu Florescu- *Capidava*, Editura Meridiane, București, 1965, p.6.

Dunăre și Pantelimon pe locul actualului sat Băltăgești se afla altă așezare importantă romană. „Prin curțile locuitorilor s-au găsit resturi de zidărie ceramică, urmele unui apeduct putându-se chiar identifica o parte a traseului lui”¹³.

În 1906, arheologul Vasile Pârvan a descoperit în urma săpăturilor efectuate la Crucea, ce făcea parte din districtul teritorial capidavensis, un mormânt cu inventar deosebit de bogat : „două brățări de aur, patru cercei, două fibule, câteva mărgelile și două mânere de cuțit, din păcate nedatate, dar putem presupune că au aparținut unor proprietari înstăriți din zonă”¹⁴.

Din inscripția descoperită la Băltăgești (7 km de Capidava) aflăm de „proprietatea unui veteran C IULIUS CAPITO fost sesquipedarius, ce deținea o villa rezidențială, fără a exclude chiar o așezare rurală, fiind cunoscută deocamdată doar ca locuire sporadică de epocă romană la 2,5 km la vest de sat”¹⁵. Inscripția menționează că veteranul C IULIUS CAPITO a posedat un lot de pământ (ager viritim adsignatus) „veteran ce a trăit 65 de ani, a luptat 25 de ani, zace aici IULIUS CAPITO fiu și moștenitor, a pus această piatră de mormânt celui ce a binemeritat”¹⁶. (Anexă 7)

Arheologii au cercetat viața din mediul rural au afirmat că înmormântarea proprietarului pe moșia sa era un obicei des întâlnit în epocă¹⁷. „Tot acest teritoriu intens populat și cu o organizare administrativă destul de înaintată depindea de comandantul cetății Capidava. Desigur o parte din teritoriu era destinată să asigure necesitatea de hrană și furaj a garnizoanei”¹⁸.

După scindarea Imperiului Roman, secolul al IV-lea a făcut parte din Imperiul Roman de Răsărit, cunoscut mai târziu sub numele de Imperiul Bizantin. Săpăturile arheologice au scos la lumină „o așezare din perioada romano-bizantină secolele IV-VI la circa 2 km nord de localitate, iar pe dealul Băltăgești, un tumul”¹⁹.

Timp de peste 2 secole (971-1186), stăpânirea bizantină, în ciuda presiunilor exercitate de neamurile migratoare ale pecenegilor, uzilor și cumanilor se menține aici având sub protecția sa populația locală. Mărturiile arheologice ne dovedesc că localnicii își desfășoară activitatea sub protecția autorităților locale. „Zeci de așezări ca cele de la Axiopolis, Capidava, Dinogetia, etc. aduc argumente asupra continuității de viață a populației românești până la data reorganizării

¹³ *Ibidem*, p. 8

¹⁴ Maria Bărbulescu - *Viața rurală în Dobrogea romană, secolele I-III d. Hr.*, Muzeul de Istorie și Arheologie Constanța, Editura Ex Ponto, Constanța, 2001, p.112.

¹⁵ *Ibidem*, p.185.

¹⁶ * * * - *Inscripțiile din Scythia Minor, vol. V, Capidava – Troesmis- Noviodunum*, adunate, traduse, însoțite de comentarii și inedite de Emilia Doruțiu Boilă, București, 1980, p.29.

¹⁷ Victor Henrich Baumann – *Ferma romană din Dobrogea*, Muzeul „Delta Dunării”, Tulcea, 1983....

¹⁸ Radu Florescu- *Op.cit.*, p.9

¹⁹ Maria Bărbulescu- *Op.cit.*, p. 112.

administrației bizantine în Dobrogea (971)²⁰. De la sfârșitul secolului al X-lea și începutul secolului al XI-lea, pe o vale învecinată Capidavei „valea Mandei s-au putut identifica pe o lungime de 6 km peste patru așezări cu o viață provincială activă în forme destul de primitive, dar de o bogăție cum nu mai cunoscuse Dobrogea încă din epoca romană”²¹.

Vreme de câteva secole nu mai avem știri la zona amintită, sigur este că slăbirea Imperiului Bizantin precum și atacurile repetate ale bulgarilor, tătarilor și turcilor s-a resimțit puternic aici. De remarcat este faptul că în secolul al XIII-lea unui grup de turci selgiucizi, condus de Sari Saltuk Dede li se îngăduie să se stabilească în zona Babadag. Cu certitudine știm că în secolul al XIV-lea Dobrogea devine despotat independent sub conducerea lui Dobrotici (Dobrotiță) ce avea să fie unită sub același sceptru cu Țara Românească în 1386 de către voievodul Mircea cel Bătrân (1386-1418) acesta intitulându-se într-un act emis la Râmnicu Vâlcea: „domn a toată Ungrovlahia și a părților Padunaviei și a celor de peste munți”²².

În secolul al XV-lea, în cursul mai multor etape, (1417-1484) se instaurează administrația otomană în Dobrogea timp de patru secole, stabilindu-se aici o numeroasă populație de turci oguzi, sosiți din regiunile balcanice și din Anatolia. Alături de oguzi existau aici și tătari. Mențiuni privind stabilirea tătarilor în Dobrogea se găsesc într-un manuscris atribuit cronicarului turn Nevri. „În anul 1525 scrie cronica amintită, grupuri de oguzi și tătari din Sinop și Samsun porturi la Marea Neagră) au venit și s-au stabilit în regiunea denumită Dobrogea”²³. Jirecek adaugă: „În jurul anului 1864 s-au stabilit la Șistov, Nicopole și Rusciuc circa zece mii de cerchezi (populație turcă originară din Caucaz). Mulți s-au stabilit și în satele: Băltăgești-67 case, Ghiolpânar, Subaș-sat la sud de Rasova, Slava cercheză, Ortachioi.”²⁴

Din punct de vedere administrativ, Dobrogea intră în componența sangeacului (districtului) Silistra, apoi Tulcea, fiind împărțit în mai multe cazale (plăși sau căi măcării) conduse de caimacan. Satele comunei Crucea (Satișchioi) de care ne ocupăm aveau centrul administrativ în cazaua Hârșova. Comunele erau administrate de ciorbagii, jurați aleși de săteni în frunte cu un muhtar (primar).

Despre stiliul de construcție a locuințelor, în special ale tătarilor, întâlnim prețioase mențiuni în opera savantului Dimitrie Cantemir care, referindu-se la aspectul acestor case, notează: „Casele le fac din piatră, fără var și nisip, încât pereții par o îngrămădire de pietre, decât un zid solid. Pentru a se apăra de frig, muruiesc pereții din afară cu bălegar.”²⁵

²⁰ Adrian Rădulescu, Ion Bitoleanu - *Istoria românilor dintre Dunăre și Mare- Dobrogea*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1979, p.159.

²¹ Radu Florescu- *Op.cit.*, p.31.

²² Adrian Rădulescu, Ion Bitoleanu- *Op.cit.*, p.180

²³ Mehmet Ali Ekrem- *Din istoria turcilor dobrogeni*, Editura Kriterion, București, 1994, pg. 21

²⁴ *Ibidem*, pg.50

²⁵ Dimitrie Cantemir- *Istoria Imperiului Otoman*, volumul 1, Editura Hodoș, București, 1876, pg. 179

Autoritățile otomane s-au preocupat de schimbarea vechilor denumiri românești ale așezărilor umane, dând denumiri turcești și celor create noi în timpul celor patru sute de ani de stăpânire turcească. Cu toate acestea, n-au putut șterge semnele puternicei prezențe românești. În documentele și hărțile vechi ale vremii ele se regăsesc pe tot întinsul Dobrogei, dar, mai ales, de-a lungul Dunării: Oltina, Rasova, Seimeni, Topalu, Băltăgești etc. sunt localități ce și-au păstrat numele, dar și o populație preponderen românească. Alte așezări din zonă apar cu denumiri noi astfel: Crucea va deveni Satișchioi, Gălbiori-Saragea, Capidava-Kalakoi, Stupina-Erkesc, Crișan-Capugii, Siliștea-Tașpunar, Țepeș Vodă-Korçeșme.

Fiind așezată în calea năvălirilor barbare, apoi pe drumul războaielor dintre marile puteri europene, Dobrogea a suferit, în numeroase rânduri, devastări și distrugerii, fapt ce a împiedicat creșterea populației. Numai în timpul primilor cincizeci de ani ai veacului al XIX-lea, Dobrogea a fost de trei ori devastată și arsă. Locuitorii au părăsit-o în mai multe rânduri și cei care s-au reîntors au înființat sate noi. Doar cimitirele cu numeroasele lor vestigii ne pot vorbi despre satele și populația existentă cândva aici. „Distinsul agronom Ion Ionescu de la Brad ne-a lăsat tabloul satelor care în 1850 nu mai figurau pe

hărțile de mai înainte.”²⁶ În tabelul amintit satele: Crucea, Straja, Zaval, Ercheseșec nu mai apar, iar Straja și Zaval au fost îngropate sub ruinele lor pentru totdeauna.

TABLOUL SATELOR CARE ÎN 1850 NU MAI FIGURAU PE HĂRȚILE DE MAI ÎNAINTE²⁷

<i>Număr de ordine</i>	<i>Sate dispărute</i>	<i>Sate refăcute</i>	<i>Sate dispărute definitiv</i>
1.	Crucea-Satișchioi	Crucea-Satișchioi	-
2.	Fântâna Nedelii	-	Fântâna Nedelii
3.	Straja	-	Straja
4.	Zaval	-	Zaval
5.	Taşpunar	Taşpunar Român	Taşpunar Turc
6.	Erkesc	Erkesc	-

²⁶ Ion Ionescu de la Brad- *Excursion agricole dans la plaine de la Dobrogea*, p. 15-70

²⁷ *Ibidem*, p. 15-70

Creștinii și musulmanii pe care numeroase documente îi prezintă conviețuind și înfruntând laolaltă vicisitudinile vremurilor, au devenit atunci victime comune ale legilor brutale ale războiului. Întreaga Dobrogea, la jumătatea secolului al XIX-lea era pustiiată de războaie și se asemena: „cu o mică târlă de ciobani ardeleni, iar ogoarele părăsite fuseseră năpădite de ierburi așa de înalte încât caii le pășteau din mers.”²⁸ Deși de scurtă durată, războiul ruso-turc din 1828-1829 a șters de pe suprafața pământului 65 de sate. Scene de o cruzime de nedescris le-au săvârșit trupele de basibuzuci din armata otomană în retragere.

Evenimentele din secolul al XIX-lea au avut în rândul românilor din Dobrogea un ecou care s-a amplificat pe măsură ce întreaga națiune a simțit apropiindu-se clipa independenței. Astfel, în timpul revoluției din 1821, autoritățile turcești au luat măsuri pentru a preveni contactul populației din Dobrogea cu pandurii. Mocanii, îndeosebi, sunt sfătuiți ca: „În timpul acestor evenimente de zarvă să rămână, mai bine, cu toții pe malul drept al Dunării, decât să se supună cu avutul lor, unei primejdii din partea rebelilor neînfrânați.”²⁹

La acțiunile revoluționare din 1948 în Transilvania au participat, alături de Avram Iancu, mocani așezați în Dobrogea din familiile Popeea, Găitan, Secăreanu și alții. Din diferite informații aflăm că revoluționarii exilați ce au trecut în Dobrogea organizau la Hârșova consfătuiri și adunări revoluționare. Printre aceștia se afla inginerul hotarnic Gr. Ioranu care l-a însoțit pe Ion Ionescu de la Brad în excursiunea sa din 1850 din Dobrogea: „În satul Seimeni, locuit de păstorii din Săcele, el a putut primi informațiile cele mai noi despre evenimentele din Transilvania.”³⁰

Cu privire la starea provinciei în timpul războiului Crimeei (1853-1856) ne lasă mărturie medicul misiunii medicale franceze Camille Allard: „războiul a transformat terenurile fertile într-un deșert pustiu și un adevărat cimitir.”³¹ Alt inamic mai primejdios a fost epidemia de holeră care a decimat mii de militari și civili. Printre satele din zonă dispărute sau distruse sunt menționate: Erkesek și Saragea. La distrugerea lor au contribuit și bandele de basibuzuci și cerchezi care au jefuit și pustiit totul în calea lor. Războiul s-a încheiat prin tratatul de pace de la Paris din 1856 ce a avut o importanță deosebită pentru Dobrogea prin extinderea și întărirea legăturilor cu Principatele Române și prin crearea Comisiei Europene a Dunării contribuind la înviorearea economiei și creșterea importanței politice a regiunii. În 1877, la izbucnirea războiului

²⁸ Constantin Brătescu- *Populația Dobrogei*, în *Analele Dobrogei*, numărul 9, 1928, pg. 232

²⁹ D. Șandru- *Mocanii în Dobrogea*, Institutul de Istorie Națională București, 1946, pg. 35

³⁰ A. Rădulescu, I. Bitoleanu- *Op.cit.*, p. 262

³¹ * * * - *Dobrogea...Op.cit.*, p. 239

locuitorii Dobrogei care numeau aceste meleaguri: „țara noastră de la hotare”, având conștiința răscrucii la care se află pământul lor, s-au înrolat în rândurile armatei române ce a luptat în războiul pentru independență. În timpul războiului, „satul Saragea a fost complet părăsit și cu multă greutate locuitorii s-au întors la casele lor”³². În timpul desfășurării operațiunilor militare dobrogenii și-au manifestat dreptul la autodeterminare exprimându-și dorința de unire cu România. Principele Carol scria tatălui său în 1878 : „Populația Dobrogei se simte foarte fericită să fie unită cu România”³³. În manifestul adresat dobrogenilor la 14 noiembrie 1878 Principele Carol stabilea: „religiunea voastră, familia voastră, pragul casei voastre vor fi apărate de legile noastre și nimeni nu le va putea lovi fără a-și primi legitima pedeapsă”³⁴. După război, a venit să cunoască țara veche, nou adăugată la România, ministru Mihail Kogălniceanu, care se adresa mocanilor: „Măi băieți aici e raiul vostru... ceea ce ați găsit voi în Dobrogea n-o să mai apuce nici copil de copilul vostru. Scuturați-vă pungile, vindeți ce aveți, lipsiți-vă și de oi și cumpărați pământ că aveți să fiți bogați”³⁵. (Anexa 11)

În primii doi ani vor fi redactate regulamente cu putere de lege, decretate de factorul constituțional la a căror elaborare au participat ministrul Mihail Kogălniceanu, C.A.Rosetti, etc. Legea pentru organizarea Dobrogei din 9 martie 1880, completa Constituția României prin spiritul ei liberal, aducându-și aportul și Remus Opreanu, prefectul județului Constanța. Caracterul unitar al organizării Dobrogei a rezultat și din reglementarea nouă a problemei proprietății. Astfel, prin legea din 1882, modificată în 1884, rămăneau în proprietatea absolută a statului terenurile și clădirile ce au aparținut guvernului otoman înainte de aprilie 1877, pădurile, minele, lacurile și pământurile emigranților care nu s-au întors la căminele lor în termen de un an. Statul român dobânda astfel un patrimoniu valorificat în folosul public.

Mocanii veniți din Transilvania și instalați în Dobrogea și-au arătat solidaritatea față de mișcarea memorandistă, contribuind după posibilități la acoperirea cheltuielilor la care au fost condamnați conducătorii memorandiști la procesul de la Cluj. Lista de subscripție a mocanilor dobrogeni a fost publicată în Santinela Dobrogei nr.2 din 24 aprilie 1894.³⁶

Lista de subscripție: 1. frații Oancea 100 lei

2. O. Șeitan 40 lei

3. G. Șeitan 20 lei

³² Direcția Județeană Constanța a Arhivelor Naționale, Fond primăria Comunei Gălbiori, Dosar 2, 1932. fila 64.

³³ Gheorghe Dumitrașcu, Stoica Lascu- *Dobrogea în timpul stăpânirii otomane*, în *Studii și articole de istorie*, nr.LI - LII, București, 1985, p.18.

³⁴ Paul Dominte- *Realități etnice în orașul Constanța la începutul secolului XX*, în *Studii și articole de istorie*, nr.LXXII, Grup editorial Rotary S.A.,2007, p.46.

³⁵ Apostol D. Culea- *Cât trebui să știe orice român despre Dobrogea*, Editura Casei Școalelor, București, 1928, p. 54.

³⁶ Stoica Lascu- *Mărturii de epocă privind istoria Dobrogei*, Muzeul de Istorie și Arheologie, Constanța, 1999, p.766.

4. Ion Tomoșoiu 20 lei

5. Sandu Munteanu 40 lei și alții din alte zone.

Interesul și dragostea regelui Carol I pentru Dobrogea a sporit după 1900 și era firească înclinarea ce o avea pentru colțul acesta al țării, deoarece Dobrogea este fructul celui dintâi act național care a înfrățit dinastia cu neamul românesc: RĂZBOIUL DE INDEPENDENȚĂ . În vizitele făcute în mai multe localități dobrogene, 1904, regele Carol I și regina Elisabeta s-au oprit și la Hârșova unde au inaugurat noul local al școlii, o bibliotecă cu 9000 de volume și un muzeu. La acest eveniment a participat și o delegație a comunei Tașpunar în frunte cu primarul Ion Moțoi, unul din proprietarii frunțașii ai județului. Acesta „în 1897 la expoziția regională a obținut premiul I pentru agricultură și creșterea vitelor, principalele avuții ale comunei”³⁷. (Anexa 11)

În anii ce au urmat convulsiile politico-militare din Balcani, au dus la implicarea României ca o principală putere în zonă. Cele două războaie balcanice 1912-1913 au dat României ocazia să se manifeste ca un factor de echilibru, fapt apreciat de opinia publică europeană.” Pacea semnată la București a dat satisfacție României primind județele Durostor și Caliacra, oferind astfel României o frontieră sigură”³⁸.

Pacea și liniștea care abia se instalase a fost întreruptă în august 1916 când bulgarii aliați cu germanii au pătruns și pustiit totul în luptele ce au avut loc în sudul și centrul Dobrogei. Dobrogea fiind ocupată, viața normală a fost întreruptă doi ani și o parte a populației refugiindu-se în Moldova.(Anexa 12) „Oamenii noștri cad cu grămada. Câmpul e plin de cadavre. Români se prăbușesc cu sutele fără un geamăt urmărind pe inamici... Morții și răniții zăceau în mormane, printre ei chiar comandantul regimentului și toți comandanții de batalioane”³⁹. Aceleași mărturii cutremurătoare ne-a lăsat generalul Constantin Scărișoreanu:”butoaie cu păcură și petrol au fost găsite prin toate localitățile după retragerea ocupanților în timpul ofensivei noastre în satele Șiriu, Satișkioi. Cruzimea (ocupanților) nu s-a mărginit numai la incendiere ci și la asasinatele cele mai sălbatice: un soldat român a fost găsit complet carbonizat, fiind legat de tabla unui pat”⁴⁰.

La retragere armata bulgară a distrus localitatea Hârșova. „ Incendierea, după urmele lăsate s-a făcut în mod sistematic ungându-se cu gaz și păcură fiecare casă și împrejurimile din lemn, așa ca nu mai scăpase nimic, decât geamia turcească și biserica română”⁴¹. Datele statistice referitoare la situația zonei în anul 1918, menționează: la Chiorcișmea (Țepeș Vodă) au fost

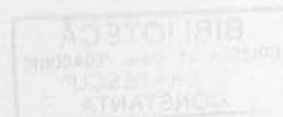
³⁷ Eufrosina Mironescu- *Din memoriile lui Ion Moțoi*, în *Analele Dobrogei*, nr.10, revistă a societății de cultură dobrogene, Institutul de Arte Grafice și Edilitare Glasul Bucovinei, Cernăuți, 1929, p.290.

³⁸ Florin Constantiniu – *O sinceră a poporului român*, Editura Univers Enciclopedic, București, 1997,p.258.

³⁹ Vartan Arachelian – *Toamna pătimirii noastre*, Editura RAO, București, 2004, p. 169.

⁴⁰ gen. Constantin Scărișoreanu - *Fragmente din război 1916-1918*, Sibiu, 1934, p.123.

⁴¹ *Ibidem*, p.122.

distruse 57 case, la Saragea (Gălbiori) 89 case, la Satișkioi și Băltăgești 386 case. În satul Crucea s-au dat lupte grele pe văile și colinele din jur întreg satul a fost distrus din temelii încât au mai rămas 3 case. Războiul a secerat mii de vieți, în timpul luptelor au căzut la datorie învățătorii Vasile Făcăianu din Chiorcișme și Ștefan Butuligă din Satișkioi, lipsind învățământul dobrogean de învățători de care era nevoie⁴². Alături de ei au căzut la datorie și alți eroi știuți și neștiuți. Pe un monument ridicat pe coastele Clăbucetului și astăzi se poate citit inscripția: „Sublocotenent Ghiță Gurgău erou mort la 29 de ani. Fii sigur prietene Ghiță că ce ai avut mai bun în tine va supraviețui”.⁴³ (Anexa 13) El se trăgea din cunoscuta familie Gurgău cu renume în reorganizarea Dobrogei după 1877, ca și alte familii dobrogene Tomoșoiu, Roșculeț, Moțoi și alți ardeleni ce purtau cu ei graiul, obiceiurile și sufletul românesc. Dorința pentru care s-a jertfit, s-a împlinit. Ardealul și Dobrogea care îi erau la fel de dragi s-au unit pentru totdeauna.

Atitudinea regelui Ferdinand, promisiunile făcute privind reforma agrară și votul universal au contribuit la refacerea moralului armatei române. La victoriile din vara anului 1917 și-au adus contribuția și unitățile dobrogene. În condițiile victoriei aliaților, în toamna anului 1918, România reintră în război și alungă dușmanul de pe teritoriul țării. La începutul lunii decembrie, Dobrogea a fost eliberată. Manifestări entuziaste au loc de la un capăt la altul al țării, consfințind desăvârșirea unității naționale a României.

⁴² * * * - *Dobrogea... Op.cit.*, p.652.

⁴³ revista *Pentru patrie*, articolul Vitejii Dobrogei.

Capitolul al III-lea

Situația administrativă

a. Dobrogea în perioada stăpânirii otomane (1484-1878)

După ocuparea Dobrogei de către Imperiul Otoman acesta a trecut la organizarea provinciei. Teritoriul Imperiului Otoman era împărțit în vilayeturi și acestea în departamente numite sangeacuri. Dobrogea forma un singur sangeac ce își avea reședința la Tulcea. Sangeacul Tulcea era împărțit în districte administrative numite cazale sau căimăcămii. Fiecare comună rurală era administrată de un primar (muctar, ciorbagiu sau subaș) numit de guvern. În comunele unde populația era compusă din naționalități diferite se numeau 2-3 muctari. Dacă muctarul nu știa turcește se alegea un dragoman (traducător). Muctarul era ajutat de un consiliu compus din bătrânii aleși de locuitorii satului. Sub raport juridic exista la Babadag, Hârșova, Mangalia și Isaccea câte o judecătorie condusă de un cadiu. Contestațiile dintre membrii unei comunități creștine, evreiești, etc erau judecate de popă sau rabin, în caz de nemulțumire apelau la autoritatea tribunalului otoman, Coranul fiind baza legislației turcești. Nemusulmanii nu aveau dreptul de a fi militari și plăteau pentru aceasta o dare numită bedelul. Caimacamii aveau pentru păstrarea ordinii publice trupe de poliție numite zaptie care mai erau însărcinați și cu strângerea dărilor. Satul Băltăgești a făcut parte din comuna Seimeni până în 1882.

b. Dobrogea sub administrație românească

După războiul de independență 1877-1878 prin tratatul de la Berlin 1878, Dobrogea era reintegrată României. Din punct de vedere administrativ, a fost împărțită în trei districte: Constanța, Tulcea și Silistra (până în 1880). Județul Constanța se împărțea în cinci plăși:

Constanța, Medgidia, Mangalia, Hârșova și Silistra Nouă după 1880. Localitatea Băltăgești a continuat să facă parte din comuna Seimeni, plasa Medgidia până în 1882.

Hărțile comunelor Seimeni, Tașpunar, Gălbiori, Crucea

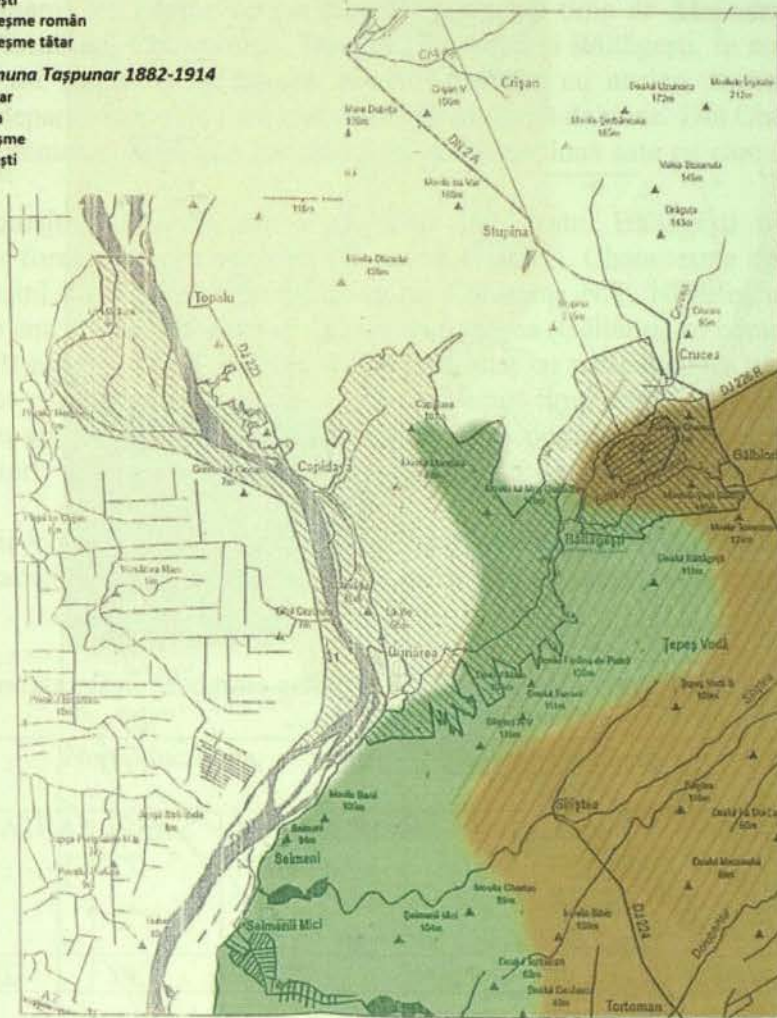
PLASA MEDGIDIA

I. Comuna Seimeni până în 1889

- Seimenii Mici
- Seimenii Mari
- Băltăgești
- Cheorcesme român
- Cheorcesme tătar

II. Comuna Tașpunar 1882-1914

- Tașpunar
- Saragea
- Chiorcișme
- Băltăgești

0 13 500 m

13

Legendă

- Comuna Tașpunar
- Comuna Seimeni

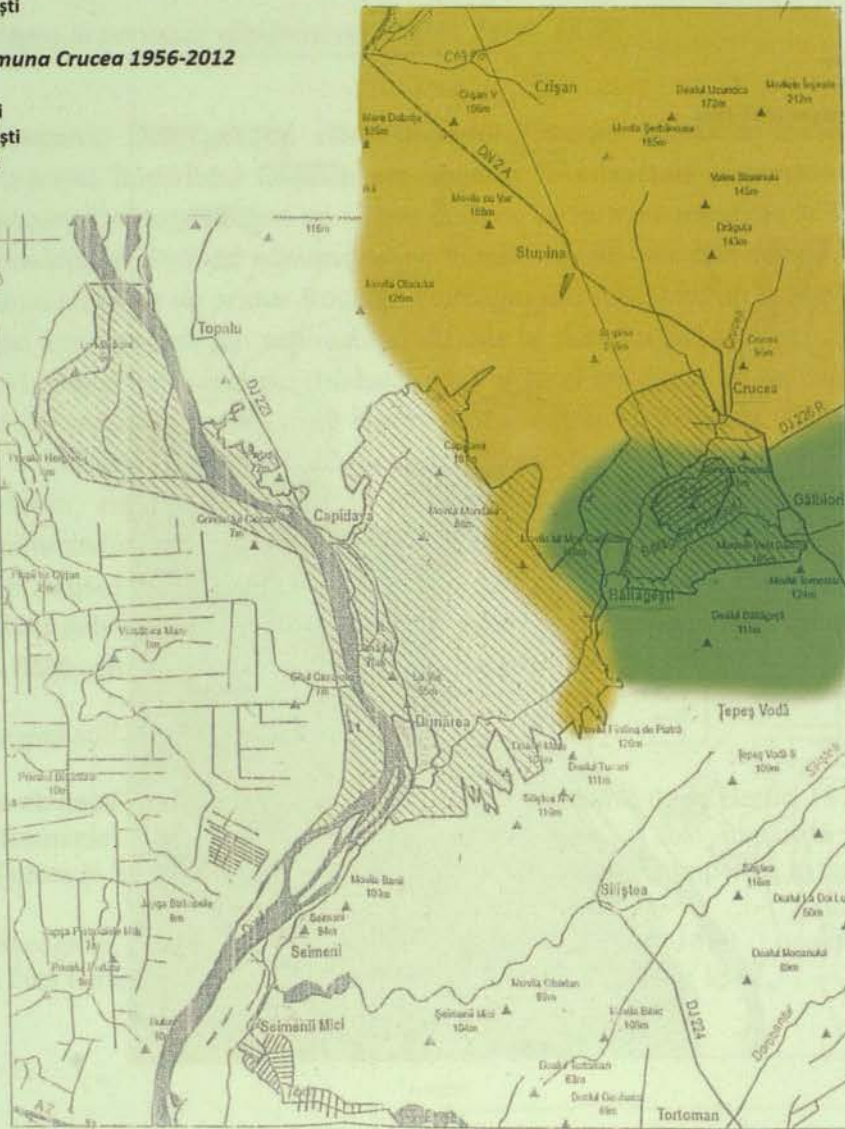
PLASA HÂRȘOVA

III. Comuna Gălbiori 1914-1956

Gălbiori
Băltăgești

IV. Comuna Crucea 1956-2012

Crucea
Gălbiori
Băltăgești
Stupina
Șiru
Crișan

Legendă

Treptat românii ardeleni au pătruns în rândul oamenilor cu stare ocupând poziții importante în aparatul administrativ, remarcându-se familiile Moțoi, Gologan și Gurgău. Din 1882 s-a constituit comuna Tașpunar (Siliștea) din satul de reședință cu același nume, Saragea (Gălbiori), Chirceșme român și tătar și satul Băltăgești. Perioada 1882-1914 este mai bine cunoscută din memoriile lui Ion Moțoi precum și din documentele aflate în arhiva din Constanța. Suprafața satului Băltăgești era de 4287 ha din care 17 ha reprezenta vatra satului și grădini. Primarul Ion Moțoi, ce s-a aflat la conducere timp de 32 de ani, a urmărit dezvoltarea celor patru localități: Cheorcesme, Saragea, Tașpunar și Băltăgești. În memoriile sale reliefa că: „Băltăgești sat românesc, așezat sub poalele dealului cu același nume, pe un loc pietros și accidentat, departe de șosele nu a luat dezvoltarea dorită de mine. Din Cheorcesme și Saragea am izbutit prin munca noastră și a consătenilor, să facem două sate cu care se poate mândri județul Constanța”⁴⁴.

În preajma primului război mondial 1914 satul Băltăgești împreună cu localitatea Gălbiori vor forma comună separată – comuna Gălbiori. Cheorcesme apare comună care are în subordine satul Tașpunar. Prefectul județului Constanța N.T. Negulescu în expunerea situației județului pe anii 1916-1922 afirmă: „Comuna Saragea (Gălbiori) se compune din satul reședință și satul Băltăgești”⁴⁵. Satul Saragea a fost înființat cu mult înaintea războiului Crimeii 1853-1856, distrus complet și părăsit, apoi refăcut la scurt timp după 1880 de mocanii ardeleni. Prin legea 15 din august 1916 localitatea își va schimba numele în Duminica, iar după 1926 s – a numit Gălbiori. Suprafața satului era de 2870 ha din care 11 ha era ocupate cu grădini și vatra satului.

Frații Voicu și Ion Moțoi, mocani din Transilvania, după ocuparea celor trei județe din sudul Basarabiei de către autoritățile țariste în 1878, s-au așezat în Dobrogea în zona Tașpunar⁴⁶.

Suprafața plășii Medgidia este 160 910 ha, din care com. Tașpunar:⁴⁷

	Neproductiv ha			Păduri	Productiv		Ha
	VATRA	ISLAZ	DRUMURI APE STÂNCI		AL LOCUITO RILOR	AL STATU LUI	
PLASA MEDGIDIA COM. TAȘPUNAR							SUPRAFAȚA HA
	107	540	423	-	12336	2302	15708

⁴⁴ Eufrosina Mironescu- *Op.cit.*, p. 298.

⁴⁵ N.T. Negulescu - *Expunerea situației județului Constanța pe anii 1916-1922*, Tipografia Victoria, Constanța, 1924, p.260.

⁴⁶ D. Șandru - *Mocanii în Dobrogea*, Institutul de Istorie Națională, București, 1946, p.51.

⁴⁷ căpit. M.D.Ionescu – *Op.cit.*, p.446.

Populația plășii este de 26 399 locuitori. populația comunei Tașpunar repartizată pe sate:

Comune și sate	Români	Greci	Bulgari	Armeni	Turci	Tătari	Italieni	Germani	Ruși	Lipoveni	Evrei	Alte naț.	Total
Băltăgești	344		3			4							351
Cheorceșme	698		-			234							932
Saragea	400		-			-							400
Taşpunar	374		-			202							576
Total comuna Tașpunar	1816		3			440							2259

Densitatea populației acestei plăși este de 17 locuitori pe km². Plasa Medgidia cuprinde 2 comune urbane (Medgidia, cernavodă) și 13 comune rurale.

Din expunerea prefectului N.T.Negulescu aflăm că primăria nu are local propriu și a închiriat un local pentru care plătește 360 lei anual în 1920. Această situație se menține până în 1936, când primarul Traian Gologan cumpără în satul Gălbiori de la săteanul Gheorghe Tudorașcu o casă pentru a servi ca local pentru primărie⁴⁸. Pentru administrarea comunei până la alegerea primarului s-a constituit o comisie interimară compusă din: Ion Gurgău-președinte, Moise Dobre, Oprea Gogea, Crăciun Gheorghe, Ion Arghir, Ion Coadă, Vasile Purcărea și Bănică Zăhârneanu, membri care aveau să stabilească și bugetul comunei. Prin intermediul ziarelor și revistelor se făceau cunoscute principalele probleme ale țării în lumea satelor. În anul 1930, revista „Boabe de grâu” destinată educației populației satelor publica foaia „pentru ce facem recensământul populației”⁴⁹. (Anexa 19)

În anul 1928, într-o atmosferă de mare însuflețire, Dobrogea a sărbătorit semicentenarul revenirii sale la România. Cercurile guvernamentale au ținut să sublinieze importanța prin participarea la festivitățile de la Constanța a familiei regale, a președintelui Consiliului de Miniștri, Vintilă Brătianu, generali, înalți prelați și oameni de știință în frunte cu Nicolae Iorga⁵⁰. La manifestări au fost prezenți și o delegație a comunei. (Anexa 15).

În anul 1931, datorită calităților de bun organizator și ca membru activ al Partidului Național Țărănesc a fost ales primar al comunei, Vasile Nițu, perioadă în care țara întreagă avea de înfruntat anii grei ai crizei economice din 1929-1933. Guvernele au avut de făcut față nu doar problemelor economice, dar și confruntărilor ideologice dintre democrație și începutul ascensiunii partidelor extremiste, ce s-au făcut simțite și pe plan local. În perioada anilor 1934-1939, primarul Traian Gologan, bun gospodar și organizator ajutat de consilierii săi, învățătorul Ion Ruset și preotul Ion Ciorbaru, au luat măsuri pentru ridicarea unui nou local de școală și pietruirea străzilor. La inițiativa primarului, în 1937, fiindcă vechea școală devenise neîncăpătoare și era amplasată la extremitatea satului, împreună cu consilierii au hotărât: „ să aprobe un schimb de teren în centrul satului, la șosea pentru construcția noului local. Astfel, prin

⁴⁸ Direcția Județeană Constanța a Arhivelor Naționale, Fond Primăria Comunei Gălbiori, Dosar 3 din 1937, fila 19.

⁴⁹ Revista *Boabe de grâu*, revistă de cultură, anul I, nr. 10, decembrie 1930, p. 619.

⁵⁰ Ion Rădulescu, Ion Bitoleanu- *Op.cit.*, p.334.

bunăvoința locuitorului Nicolae Petcu, care acceptă să dea din curtea sa 750 metri pătrați, primind în schimb alt teren în altă locație”⁵¹. Astfel, s-a putut realiza noul local al școlii.

În anii grei ai războiului, funcția de primar al comunei o ocupă Radu Dumitrache 1940-1943, ajutat de consilierii Alexandru Gurgău, Gheorghe Bobeanu și Ion Bărbieru. Din această perioadă, aflăm că „parohia Băltăgești a primit în folosință 10 hectare teren arabil pentru nevoile comunității”⁵². Funcția de secretar al primăriei Gălbiori, în perioada 1933- 1943, a deținut-o Ion Simineanu, remarcându-se prin corectitudinea și ordinea instaurată în primărie. Din 1943, a fost ales primar Tudor Manea, care l-a înlocuit pe Radu Dumitrache pentru neglijență în serviciu⁵³. Primarul a avut ca ajutor pe Nicolae Pârâu din satul Băltăgești. În plin război, supuși la tot felul de rechiziții și restricții, locuitorii cei mai nevoiași au fost ajutați: „5 familii de mobilizați și concentrați au primit ajutor în bani și alimente”⁵⁴. Lipsurile impuse de război, au dus la „suspendarea activității celor două cantine comunale : una în Gălbiori și alta în Băltăgești, totdată au fost expropriate Fabrica de limonadă a proprietarului Alexandru Giuglea din Băltăgești și cafeneaua lui Vasile Borcan din Gălbiori”⁵⁵. Anul 1944 a fost tot mai apăsător pentru populația locală, plin de lipsuri, prețuri mari la alimente și la povara războiului s-au adăugat și refugiații orașului Constanța supuși bombardamentelor, care au venit aici fiind adăpostiți și ajutați de locuitorii satelor. În aceste condiții grele preia conducerea comunei, Ștefan Buzoianu, avându-l ca ajutor pe Alexandru Grigore Giuglea. La investirea sa ca primar, domnul Ștefan Buzoianu a depus jurământul de credință față de țară în fața pretorului și preotului. Jurământul avea următorul conținut: *Jur a fi credincios Regelui și intereselor țării mele, de a respecta în totul Constituția și legile țării, de a executa cu onoare și conștiință funcțiunile ce-mi sunt încredințate și de a nu face nimic de natură a periclita ordinea de stat. Așa să-mi ajute Dumnezeu*⁵⁶.

Anii 1944-1946 au fost grei pentru populație și autorități. Pătrunderea armatei sovietice ca” aliați” a provocat dezordine, panică și pierderi materiale luând cu ei din curțile sătenilor bunuri materiale de care aveau nevoie.

La 2 noiembrie 1944 Primăria Gălbiori primește adresa de predare a recensământului populației și locuințelor. „Din datele recensământului aflăm că populația satului Băltăgești era în 1944 de 604 locuitori”⁵⁷. Totodată promulgarea Decretului Lege din 22 martie 1945 pentru înfăptuirea Reformei agrare a mobilizat forțele administrative pentru aplicarea cât mai rapidă și desființarea marilor proprietăți. Indiferent de centrul comunal, Primăria ca sediu administrativ, avea un organ reprezentativ – Consiliul comunal ales din rândurile locuitorilor așezărilor respective și un organ executiv în persoana primarului numit de prefect. Consiliul comunal delibera în toate problemele de interes comunal, iar primarul executa hotărârile acestuia luate cu majoritate de voturi. Primarul supraveghea executarea ordinelor, se îngrijea de menținerea liniștii publice, lua măsuri de organizare și desfășurare a învățământului. Din anul 1949, Consiliul comunal a fost înlocuit cu Comitetul Executiv Provizoriu, transformat în 1958 în Sfat Popular pentru ca în 1968 să se revină la denumirea inițială.

Din 1956-1958 satul Băltăgești, din punct de vedere administrativ, a trecut la comuna Crucea, plasa Hârșova, de care aparține și în prezent. În perioada comunistă, sub administrația

⁵¹ Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Constanța, Fond Primăria Comunei Gălbiori, Dosar 3 din 1937, fila 20.

⁵² Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Constanța, Fond Pretura Plășii Hârșova, Dosar 20, 1941, fila 54.

⁵³ *Ibidem*, Dosar 5, 1943, fila 161.

⁵⁴ *Ibidem*, fila 22.

⁵⁵ *Ibidem*, Fond Primăria comunei Gălbiori, dosar 5 din 1943, fila 226.

⁵⁶ *Ibidem*, Fond Pretura Plășii Hârșova, Dosar 71, 1943, fila 63.

⁵⁷ Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Constanța, Fond Prefectura Constanța, Dosar 2, 1948, fila 23.

unor primari ca I. Barbu, Cerchia satul a trecut prin toate transformările: colectivizare, naționalizare, revoluție culturală cu toate consecințele nefaste.

Capitolul al IV-lea

Aspecte demografice

Întreaga dezvoltare a diferitelor aspecte: politice, istorice, etnografice ale provinciei transdanubiene este în strânsă legătură cu poziția de coridor de trecere, drum de răscruce, fapt ce explică și formarea în timp și spațiu a conglomeratului etnic întâlnit aici. Fără a ține seamă de poziția geografică a Dobrogei nu se poate înțelege și explica frecvențele mișcări de populație. Din cauza incursiunilor și războaielor dese și pustiitoare, nu au fost rare cazurile în care Dobrogea a fost aproape golită de locuitorii ei. Savantul italian Giuseppe Boscovich înfățișază Dobrogea ca un pustiu întins cu ierburi înalte și mărăcini, în mijlocul cărora abia se găsește câte un petec de pământ cultivat.

Românii dobrogeni de astăzi pot fi grupați astfel:

- A) românii vechi băștinași, ce reprezintă elementul de permanență și continuitate, numiți diciani, cunoscuți și sub numele de „românii vechi” sau „turcuieni”(aflați aici de pe vremea turcilor).
- B) Românii veniți din Principate, mai ales din județele Ialomița, Buzău, Brăila, așa numiții „cojani” și „moldoveni”. Unii veniți din vremuri străvechi pentru a scăpa de povara birurilor, alții, după 1878, când au fost colonizați aici.
- C) Românii ardeleni veniți din șirul de sate de pe linia Brașov-Făgăraș-Sibiu, zonă în care oieritul a fost ocupația de bază a locuitorilor cunoscuți în Dobrogea sub denumirea de mocani.

Pentru zona de care ne ocupăm, exista o populație românească statornică menționată în documente. De-a lungul Dunării existau sate pur românești ca: Oltina, Rasova, Seimeni, Topalu, Băltăgești etc. După 1878, anul unirii Dobrogei cu patria mamă, s-au stabilit aici un număr important de locuitori în urma acțiunilor de împrumțare realizate de statul român, atât în beneficiul populației autohtone rămasă în Dobrogea după retragerea autorităților otomane, cât și pentru coloniștii veniți din zonele amintite ale țării.

Începând din secolul al XVI-lea, de când datează cele mai vechi documente turcești referitoare la Dobrogea, elaborate de cancelaria fiscalului otoman atestă clar prezența populației românești aici, imposibil de dislocat prin vechimea, numărul și importanța ei economică, fie și numai sub aspectul de contribuabili. Mai multe condici emantate de cancelaria fiscalului otoman, atestă clar această prezență. „Un document recent descoperit Defter Karasu Yacib Sene 1105

(condica cazalei Carasu cu obligațiile anului 1693-1694) rezultat al recensământului fiscal al nemusulmanilor, începând de la Dunăre până la Marea Neagră, furnizează o abundență onomastică de formă specific românească categoric preponderent la cei peste 10 000 locuitori nemusulmani ai zonei”⁵⁷. Cele mai vechi știri referitoare la populația zonei ne lasă negustorul italian Thomaso Alberti din anul 1612, care descrie în lucrarea sa „un sat foarte mare locuit în mare parte de români (valacchi) pe care îl numește Straggia”⁵⁸. Acest sat a fost vechiul Straja situat pe malul de nord al pârâului Băltăgești, afluent al Dunării.

Românii pontici sunt menționați la 1652 de Robert Bargrave care, în călătoriile sale, trece prin Băltăgești notând acest sat cu nume curat românesc⁵⁹. În hărțile secolului al XVIII-lea găsim indicații din ce în ce mai numeroase și mai precise: „Baltazesă”, notat la sud de Hârșova, într-o hartă rusă din 1738 sunt Băltăgeștii din hărțile următoare (numele fiind defectuos transcris)⁶⁰. O hartă statistică rusă din 1835 menționa următoarele așezări locuite de români, atunci părăsite: Băltăgești, Siliștea, Peștera, Defcea etc. Harta generală a Valahiei, Bulgariei și Rumeliei, alcătuită de generalul Hatev, în 1828 indică o populație locală românească în „Dăieni care apare ca târg alături de satul Baltadji cu nume turcesc care nu poate fi decât satul Băltăgești”⁶¹. Cu certitudine, din spusele locuitorilor în vârstă Ristea și Giuglea, satul cu nume turcesc era amplasat în nord-estul actualului sat, pe valea pârâului Saragea-dere și a fost complet distrus.

În secolele al-XVIII-lea și al XIX-lea statistica populației dobrogei înregistrează perioade foarte scurte, variații uimitoare. Astfel, în urma războiului din 1828-1829, populația scade la 40 000 locuitori, ca în următorii 13-14 ani numărul turcilor dobrogeni să crească rapid, atingând cifra de 100 000.⁶² Densitatea populației în Dobrogea era foarte slabă, apoximativ 17 locuitori pe kilometru pătrat. Pământul este încă lipsit de brațe de muncă, o populație flotantă emigrează și imigrează în fiecare an. „Turcii și tătarii se duc a-și căuta o nouă patrie, românii și germanii vin a le lua locul”⁶³. La scăderea numărului de locuitori au contribuit și epidemiile de ciumă din 1928-1929, apoi de holeră, adusă de tătarii ce au venit în ajutorul turcilor în timpul Războiului Crimeii 1853-1856. Cert este că pe teritoriul satului Băltăgești a fost o populație veche românească menționată din antichitate în documente și hărți medievale și moderne. Aceasta atestă faptul că a existat neîntrerupt populația românească numeroasă care a asigurat puterea economică în zonă. În deceniile care au precedat revenirea Dobrogei la statul național român întoarcerea vechilor locuitori la vetrele distruse de războaiele ruso-turce și prin statornicirea unui mare număr de păstori transilvăneni, vechilor forme de organizare li se adaugă altele noi. Înainte de 1850 se

⁵⁷ A.Rădulescu, I. Bitoleanu, *Op.cit.*, p. 199

⁵⁸ Constantin Giurăscu, *Știri despre populația românească a Dobrogei în hărți medievale și moderne*, Muzeul de Istorie și Arheologie Dobrogea, 1966, p.55

⁵⁹ Constantin Cioroiu, *Călători la Pontul Euxin*, Editura Sport Turism, București, 1984, p.81

⁶⁰ A.Rădulescu, I. Bitoleanu, *Op. cit.*, p.198

⁶¹ C.Giurăscu, *Op.cit.*, p.39

⁶² Mehmet Ali Ekrem, *Din istoria turcilor dobrogeni*, Editura Criterion, București, 1994, p.49

⁶³ M.D. Ionescu, *Op.cit.*, p.324

crease la Hârșova o starostie a mocanilor cu scopul de a le apăra interesele în fața autorităților turcești. Frunțașii românilor s-au folosit și de dezvoltarea relațiilor consulare ale statelor europene cu Imperiul Otoman și, în special, încheierea, în 1855, a convenției dintre Austria și Turcia, privind drepturile transilvănenilor la pășunat în Dobrogea. Reglementarea juridică a practicii vechi a transhumanței a avut ca efect tabilirea în Dobrogea a numeroși proprietari de turme, mulți dintre ei oameni înstăriți, purtători de idei naționale.

Cei ce practicau transhumanța beneficiau de taxe foarte mici, practicate de administrația otomană, numai 3 oi la 100 (3%), numită gorștină pentru cei sosiți la iernat. Cei care se stabileau și întemeiau sate, ca în cazul satului Băltăgești, deși erau socotiți străini, plăteau o taxă pentru arendarea pășunii numită suhat.

Călătorind în 1841 de la Constanța la Cernavodă, Andersen afirmă că până la Dunăre nu a întâlnit „decât valahi nomazi, păstori ce purtau șarici lungi de oaie cu mița înafară, iar pe cap pălării mari sau căciuli, părul lung și drept le atârna pe umeri, iar fiecare avea cu sine o măciucă grea”⁶⁴. Fenomenul transhumanței se extinsese, iar, pe la 1867, după mărturia lui Peters (geolog vienez) „podișurile de la nord de Alah-Bair erau ocupate de târlele acestor ciobani. Numărul păstorilor transilvăneni trecuți cu turmele peste Dunăre a sporit în sec. al XIX-lea și dacă o parte a lor se întorceau primăvara în Carpați, alții ră⁶⁵ mân definitiv întemein familii, gospodării noi în sate vechi și, de la o vreme, chiar sate noi”.

Dintr-un raport din 4 ianuarie 1837 al carantinei Gura Ialomiței către Obșteasca Inspectorie a carantinelor liniei Dunării se înaintează lista mocanilor trecuți pe acolo în Dobrogea între 28 decembrie 1836 - 4 ianuarie 1837. În tabelul de la p.82 Anexat lucrării lui Tudor Mateescu sunt menționate numele mocanilor Zărnescu, Bangală, Solovăstru, etc. ce au trecut în Dobrogea și s-au așezat în plasa Hârșova, mai precis în satul Băltăgești.⁶⁶ (Anexa 16).

Nevoile de produse au determinat autoritățile Otomane să protejeze păstoritul transhumant al oierilor din Principate și Transilvania și să-i încurajeze a se așeza aici. În urma măsurilor protecționiste, s-au așezat în zonă proprietari de turme de oi și vite cu gospodării și târle existente înainte de 1878. O statistică oficială a anului 1885-1886, întocmită din ordinul Ministrului de domenii pentru perceperea taxei de pășunat menționa câteva nume de crescători de vite din plasa Medgidia din anul când s-au făcut parcelările 1866-1867.

⁶⁴ Constantin Cioroiu, *Op.cit.*, p.83

⁶⁵ Apostol D. Culea, *Cât trebuie să știe oricine despre Dobrogea*, Editura Casei Școalelor, București, 1928, p. 53-54

⁶⁶ Tudor Mateescu, *Documente privind istoria Dobrogei*, Direcția Generală a Arhivelor Statului București, 1975, (Fond Comitetul Carantinelor, Dosar 3360 din 1837), p.82

<i>Număr de ordine</i>	<i>Nume</i>	<i>Vite mici</i>	<i>Vite mari</i>	<i>Locul de stabilire</i>
1.	Gheorghe Golea	2254	224	-
2.	Ion Gurgău	1891	12	Băltăgești
3.	Nicolae Manolescu	3760	80	-
4.	Gheorghe Boroș	2020	34	-

După elaborarea Constituției Dobrogei 9 martie 1880 și a legii Funciare 2 aprilie 1882 se instituie în toate plășile Dobrogei câte o comisie compusă din administratorul local (subprefectul), un delegat al administrației domeniilor și primarul comunei cu datoria de a merge în fiecare sat să înscrie posesorii de pământ, să verifice titlurile de proprietate și posesiunile imobiliare. Comisiile aveau obligația să întocmească procese verbale cu locuitorii aflați în comună înainte de 1877, numărul emigranților și dispăruților, ca în tabelul amintit. Prin legea Funciară din aprilie 1882, Comisia nu mai putea parcela decât loturi mici, de 10 hectare, lot insuficient pentru marii crescători de vite cu mii de oi și sute de capete de vite. Cum mulți proprietari erau stabiliți aici de mai mulți ani, își făcuseră târle și locuințe șiceruseră să li se dea pământ după nevoile lor aprobate. În aceste condiții, li s-a permis să cumpere pământ unde și de la cine au putut pe numele lor, al copiilor, al rudelor și de multe ori al unor persoane străne inexistente. Așa, străbunicul familiei Coja înscrie pe listele celor ce solicită familia nepotului cu trei persoane. După ce a primit partea cuvenită, nu a mai cedat-o celor înscriși pe liste.

Date statistice mai mult sau mai puțin precise avem de la 1850 cu numărul populației din Dobrogea- 11 858 de locuitori, iar în plasa Hârșova se aflau 1 363.

După reintegrarea Dobrogei la România comuna Tașpunar aparținea plășii Medgidia și cuprindea următoarele sate.

<i>Comună și sate</i>	<i>Români</i>	<i>Bulgari</i>	<i>Tătari</i>	<i>Total</i>
Băltăgești	344	3	4	351
Chiorcișme	698	-	234	932
Saragea	400	-	-	400
Taşpunar	374	-	202	576
Total	1 816	3	440	2 259

Românii ardeleni se găsesc în satele de la nord de Cernavodă: Dunărea-37 familii, Siliștea-23 familii, Băltăgești-29 familii, Seimeni-50 familii etc.

Integrarea organică a Dobrogei la statul român și-a găsit consacrară juridică definitivă la 8 ianuarie 1884 când articolul 1 din Constituția revizuită declara: „Regatul României cu județele sale din dreapta Dunării constituie un singur stat indivizibil.” Incorporarea Dobrogei la România a avut urmări radicale și în privința desfășurării vieții păstorești. Prin dezvoltarea agriculturii, pășunile s-au micșorat, taxele de pășunat altădată ne semnificative, s-au mărit chiar și pe

domeniile statului. Statul a venit în ultimile două decenii ale secolului XIX cu restricții și taxe pe care mocanii nu le mai puteau suporta. Pe de altă parte, produsele oilor nu mai au căutare peste hotare din cauza numeroaselor formalități și a taxelor vamale mari. Vechile îndeletniciri până acum rentabile au ajuns o povară ce n-o puteau suporta nici cei mai înstăriți. Nu mai este vremea din 1880, când cutreieram cu tumele de ajungeam până la Techirghiol sau Mangalia”. Așa cei mai mulți s-au stabilit în Dobrogea, apucându-se, cu toată seriozitatea, de agricultură.

”« Au venit în Dobrogea ca oieri, dar împrejurările fiind din ce în ce mai neprielnice aceste ocupații și, îndulcindu-se la agricultură, aceasta a ajuns să le fie ocupația de căpetenie. Oierit nu mai fac decât puțini sau numai alături de agricultură», se spovedește bătrânul Moțoi în amintirile sale. «Fiindcă, fără sunetul tălângii și a fluierului ciobănesc, viața ne-ar părea pustie și le ținem (oile) din dragoste de ele, moștenite din strămoși. »”⁶⁷

Prima constatare ce se poate face în legătură cu populația Dobrogei după războiul de independență este creșterea numărului de locuitori. ”În anul 1878 numărul era de 100 de mii, pe când în 1913 a crescut la 380 de mii.”⁶⁸ Creșterea sporului demografic s-a datorat măsurilor luate de guvernul român în privința imigranților turci, ajutându-i să revină la gospodăriile lor, după 1878. Astfel, după 33 de ani de administrație românească, fruntașul turcilor dobrogeni, învățătorul Bactaş Osman afirma următoarele : ”Măsurile aplicate au transformat cu desăvârșire conglomeratul etnic din Dobrogea într-un aluat uniform, de consistență românească. Priviți un moment la mine, afară de haină și credința ce duce la mântuirea sufletului, nu am nimic care să mă deosebească de voi.”⁶⁹

Atrași de pășunile suculente, frații Ion și Voicu Moțoi din Săcele, Brașov, s-au așezat în apropiere de Băltăgești la Chiorcișme (Țepeș-Vodă) cu 10 mii de oi, hergheie de cai, cireadă cu tărhat aduși în care mocănești cu ciobani pricepuți. Când au răsturnat prima brazdă, povestește Ion Moțoi, era de cenușă deoarece arsesse satul și împrejurimile în timpul războiului : ”La vreo 6 ani de la venirea fraților Moțoi, au început a se aduce coloniști, țărani ialomițeni și brăileni, încurajându-i să se așeze în jurul nostru. Așa, la doi kilometri de noi, s-a format satul Chiorcișme român”⁷⁰.

Ion Moțoi a fost primar 32 de ani și mărturisește următoarele : ”Din Tașpunar, care era și reședința comunei, nu am putut face mai nimic fiind mai departe de noi și cu o așezare mai proastă. Din acest motiv am stăruit pe lângă autorități și am mutat reședința comunei la Chiorcișme. Din comună făcea parte și Băltăgești, sat românesc, așezat la poalele dealurilor cu același nume, pe un loc pietros și accidentat, departe de șosele, și nu a luat dezvoltarea dorită de

⁶⁷ Eufrosina Mironescu, *Op.cit.*, p.299

⁶⁸ A.Rădulescu și I. Bitoleanu, *Op.cit.*, p.287

⁶⁹ Paul Dominte, *Realitatea etnică în orașul Constanța la începutul secolului XX, Studii și Articole de Istorie* LXXII, Grup Editorial Rotary, p. 45

⁷⁰ Eufrosina Mironescu, *Op.cit.*, p.290

mine. Din Chiorcișme și Saragea am izbutit să facem două sate cu care se putea fâli județul Constanța. Ele au fost mândria mea de primar.”⁷¹

În 1915, când Ion Moțoi își scria memoriul, mai avea 5 mii de oi, ocupația de bază devenise agricultura, și împreună cu fratele său, Voicu, cultivau 2 mii de hectare. Voicu avea și o herghelie de cai basarabeni, alimentând multă vreme armata județului. Fiica sa, Eufrosina Mironescu scria: ”Tatăl meu, Ion Moțoi, născut în 1848, poprietarul moșiei Chiorcișme Băltăgești a închis ochii în 1916, în Constanța, iar frumoasele conace ale fraților Moțoi au fost complet distruse de răutatea oamenilor.”⁷²

Stabiliți din 1878 în Cheorcișme, Ion Moțoi a fost unul dintre fruntașii proprietari ai județului Constanța, astfel la expoziția regională din 1897, la București a obținut premiul întâi pentru agricultură. Din 1878 până în 1915, a fost ales neîntrerupt consilier comunal și primar. Pentru activitatea sa, a fost decorat cu Coroana României în gradul de cavaler.(Anexă 11)

Din 1914, satele Băltăgești și Gălbiori, din punct de vedere administrativ, au format o unitate separata- comuna Gălbiori. Anii grei ai războiului 1914-1918 au lăsat răni adânci în aceste sate ce au suferit distrugerii și pierderi materiale și de vieți omenești. Prefectul județului Constanța, Negulescu, ne lasă date precise cu privire la situația demografică a comunei Gălbiori: ” Populațiunea comunei, în 1916, era de 1151 suflete, iar în 1922, era de 858 de suflete, din care, pe naționalități și sate era : în 1916, în Gălbiori-504 români, în Băltăgești-636 români, 9 sârbi, 2 italieni în 1922, în Gălbiori-355 români, în Băltăgești-503 români.”⁷³ Din datele de mai sus, rezultă că populația comunei, după primul război mondial, scăzuse cu 293 de suflete. Prefectul județului Constanța, în expunerea sa menționează: ”La o distanță de 4 km de satul Băltăgești, pe coasta unui deal, se află construită o cișmea cu zid de piatră, cu o cabină alături, tot din piatră, un fel de baie și care poartă numele de Cișmeaua Miraculoasă. În ziua de Înălțarea Domnului se făceau pelerinaje la acea cișmea de către locuitorii de prin diferite comune, având credința că apa de acolo este vindecătoare de boli.”⁷⁴

Din expunerea prefectului județului Constanța, Negulescu se constată următoarea situație existentă în comuna Gălbiori în 1916.

⁷¹ *Ibidem*, p.297

⁷² *Ibidem*, p.301

⁷³ N.T.Negulescu, *Op.cit.*, p.261

⁷⁴ *Ibidem*, p.260

Populația după naționalitate, sex și stare civilă în 1916

Sate	Naționalitate			Sex		Stare civilă
	Români	Sârbi	Italieni	Bărbați	Femei	
Gălbiori	504	-	-	102	17	Căsătoriți
Băltăgești	636	9	2	130	27	Căsătoriți
Total	1140	9	2	232	44	

Populația după naționalitate, sex și stare civilă în 1922

Sate	Naționalitate			Sex		Stare civilă		
	Români	Sârbi	Italieni	Bărbați	Femei	Căsătoriți	Văduvi	Necăsătoriți
Gălbiori	355	-	-	68	13	61	4	16
Băltăgești	503	-	-	95	13	86	9	13
Total	858	-	-	163	26	147	13	29 ⁷⁵

În anul 1922, se observă faptul că în comună trăiau 858 suflete, evidențiindu-se preponderența populației românești, dar și scădere numărului de locuitori după război.

Anul	1897	1905	1916	1922	1930	1941	1948	1966	1977	1992	2002
Nr de locuitori	205	351/409	647	503	612	584	604	798	584	508	510

Evoluția populației satului Băltăgești 1897-2002

1897-Dănescu Grigore, „Dicționar geografic, statistic, economic și istoric al județului București”, 1897, p.45

1905-Antonescu M.D., „Dobrogea în pragul veacului XX”

1916, 1922- Negulescu, „Județul Constanța în anii 1916/1922”, Constanța, tipografia Victoria, 1924, p.266

⁷⁵ N.T.Negulescu, *Op.cit.*, p.261

1930, 1941- Recensăminte

1948- Arhivele Naționale Județene Constanța, fond Prefectura Constanța, Dosar 2/1948

1966/1967- Nicoleta Trandafir, coordonator Anuar Statistic, 2009

1977, 1992, 2002- Institutul Național de Statistică Constanța

Comuna Crucea- Populația pe localități la recensământele din 1966, 1977, 1992, 2002

Nicoleta Trandafir (coordonator)

Anuar Statistic al județului Constanța 2009

Nr ordine	Comuna/Satul/Localitatea	15.03.1966	5. 01. 1977	7.01. 1992	18.03.2002
I.	Comuna Crucea	4157	3640	3572	3439
1.	Crucea	1312	1324	1184	1188
2.	Băltăgești	798	584	508	510
3.	Crișan	443	463	467	392
4.	Gălbiori	345	346	276	332
5.	Șiriu	401	350	297	246
6.	Stupina	857	573	790	771

Anuar 2009, Institutul Național de Statistică, Direcția Națională de Statistică Constanța

Capitolul al V-lea

Viață economică și socială -agricultură, meșteșuguri, comerț

Dezvoltarea economică a zonei nu poate fi separată de statutul eminentemente agricol al româniei, atât înaintea unirii Dobrogei cu țara, cât și ulterior, inclusiv în perioada de dezvoltare industrială intensivă post-naționalizare de după Al Doile Război Mondial. Exploatarea agricolă a terenurilor se făcea urmărindu-se subzistența pe suprafețe mici de teren, producția fiind destinată exclusiv consumului propriu al familiei ce lucra pământul sau în scopul de a obține profit din valorificarea producției obținute, activitate desfășurată de marile proprietăți din comună.

Așa cum am încercat să arătăm în capitolul anterior, fenomenul agricol este legat de procesul de colonizare realizat mai ales după Războiul de Independență (1877-1878) și, implicit, de împrumărirea cu suprafețe de teren arabil a întregii populații autohtone, indiferent de originea etnică. Încă din perioada stăpânirii otomane, nevoile de produse agricole și animaliere au determinat autoritățile otomane să protejeze și încurajeze păstoritul transhumant al oierilor din Principate și Transilvania și să-i stimuleze a se așeza aici. Pe la 1850, se socoteau mai mult de un milion de oi ce cutreierau cu ciobanii lor întreaga Dobroge. Fenomenul transhumației se extinsese, iar, pe la 1867, după mărturia lui Peters (geolog vienez), podișurile de la nord de Alah-Bair erau ocupate de târlele acestor ciobani⁷⁶ Numărul păștilor transilvăneni trecuți cu turmele peste Dunăre a sporit în cursul secolului al XIX-lea și, "dacă o parte din ei se întorceau primăvara din Carpați, o altă parte rămân definitiv, întemeind familii, gospodării noi în sate vechi, și de la o vreme, chiar sate noi".⁷⁷ Chiar dacă activitatea productivă se desfășura în condiții aspre, lipsea lemnul, apa se afla la mare adâncime, drept combustibil foloseau tizicul (rezultat din bălegarul vitelor pe care îl uscau la soare), practică folosită până în sec. XX. Câmpia Dobrogeană era acoperită cu holde de grâu, orz, mei, iar calitatea cailor, mieilor și berbecilor dobrogeni era vestită. Tot atât de căutate erau: vinurile, mierea, ceara obținute de cultivatorii români.

La progresul general al Dobrogei a contribuit deschiderea navigației pe Dunăre, mai ales după desființarea oficială a monopolului comercial al turcilor (1829), când interesele economice

⁷⁶ Constantin Brătescu, *Populația Dobrogei*, în *Cincizeci de ani de viață românească în Dobrogea*, București, 1928, p.232

⁷⁷ Apostol D. Culea, *Op.cit.*, p. 53

ale marilor puteri sunt tot mi evidente pentru această zonă. După Războiul Crimeei (1853-1856) Turcia urmărind o serie de reforme sociale și administrative, a început să pună taxe pe pășunat, trecându-se la o fiscalitate din ce în ce mai aspră, bacșișurile, șicanele se înmulțesc devenind insuportabile pentru oierii ardeleni.

Încorporarea Dobrogei la România a avut urmări radicale și în privința desfășurării vieții păstorești prin dezvoltarea agriculturii, pășunile s-au micșorat, taxele de pășunat altădată ne semnificative și pe domeniile statului. Pe de altă parte, produsele oilor nu mai au căutare peste hotare din cauza numeroaselor formalități și a taxelor vamale mari. Vechea îndeletnicire, oieritul, până acum rentabilă a ajuns o povară pe care nu o mai puteau suporta nici cei mai înstăriți. Astfel, cei mai mulți s-au stabilit aici apucându-se cu toată seriozitatea de agricultură, chiar dacă atunci când au tras prima brazdă în ogorul Dobrogei pustiită de atâtea războaie n-au găsit decât cenușă. (satul și împrejurimile arseseră în timpul războiului). Bătrânul oier Ion Moțoi, în amintirile sale se destăinuie: „Oierit nu mai fac decât puțini, sau numai alături de agricultură, fiindcă fără sunetul tălângii și al fluierului ciobănesc viața ne-ar părea pustie... le ținem (oile) din dragoste de ele, moștenită din strămoși”.⁷⁸ La a patra generație, moș Grigore Crăciun iubește fluierul ciobănesc și, în jurul lui, se adună tot satul. Grigore Crăciun a folosit fluierul ciobănesc până în ultima clipă a vieții, lăsându-l moștenire nepotului său.

La stabilirea în Dobrogea au găsit satele înșirate în dezordine pe fundul văilor, mai aproape de apă. Casele erau mici și joase, construite din chirpic (un fel de cărămidă nearsă din pământ și bălegar), acoperite cu trestie, pământ și foarte rar cu olană. Interiorul se compunea din tindă, vatră și camere de locuit, uneori exista o singură cameră. În unele gospodării s-au păstrat până la începutul secolului al XX-lea bordeie (în curtea familiei Aron Silivestru, Băltăgești). Se constată că o mare parte din marea proprietate, cât și din mica proprietate este stăpânită de elementul ardelenesc. Vom menționa câțiva din proprietarii înstăriți din zonă: frații Oancea, posedau 2500 de hectare teren arabil, o moară cu aburi, iar unul din ei era cel mai mare negustor al orașului Hârșova, frații Voicu și Ion Moțoi, din Țepeș-Vodă și Băltăgești, posedau 2500 hectare teren arabil și pășuni, 5000 de oi, 400 vite și cai etc. Ion Moțoi, pentru felul rațional în care își cultiva pământul și pt priceperea cu care își creștea vitele a fost în dese rânduri premiat și decorat cu diferite medalii. Voicu avea una din cele mai frumoase herghelii din Dobrogea și a alimentat multă vreme armata județului Constanța. Ion Tomoșoiu din Crucea posedă împreună cu fiul său 1500 hectare, peste 2000 de oi și zeci de vite mari. Îl mai putem aminti pe Stan Sorescu originar din Sălișteța Sibiului ce posedă 1000 hectare în jurul Medgidiei. De numele lui este legată o bucată de teren din marginea Medgidiei-Târgul lui Sorrescu, unde se ținea în perioada interbelică târg (denumire trecută și în harta topografică a marelui stat major din 1912). Târgul era frecventat de țărani din satele din jur, unde își vindeau produsele. Tot în Băltăgești își

⁷⁸ Eufrosina Mironescu, *Op.cit.*, p.299

aveau moșia frații Nicolae, Ion și Stoica Gologan ce posedau aproximativ 100 hectare. Produsele agricole erau vândute de producători sau intermediari, cei mai vestiți comercianți erau S. Pană din Țepeș Vodă și Ghebeș Romulus din Băltăgești. Nu trebuie trecut cu vederea că alături de agricultură mocanii continuă să se ocupe și cu creșterea vitelor. Recensămintele din 1916-1922 ne dau următoarele date.

1916

	<i>Cabaline</i>	<i>Bovine</i>	<i>Ovine</i>	<i>Porcine</i>
Saragea	234	445	1069	249
Băltăgești	331	714	1385	373
Total	565	1159	2454	622

1922

<i>Numele satului</i>	<i>Cabaline</i>	<i>Bovine</i>	<i>Ovine</i>	<i>Porcine</i>
Saragea	168	333	557	61
Băltăgești	214	416	1153	101
Total	382	749	1710	162

Printre agricultorii de frunte aflați în zonă cu proprietăți mijlocii enumerăm pe Ion Gurgău din Băltăgești, Vasile și Paraschiva Tipuriță, moștenitorii fraților Moțoi- Aurel Moțoi din Țepeș-Vodă și Avrigeanu din Siliștea. La lista proprietarilor trebuie adăugași arendașii în rândul cărora se găsesc numeroși mocani, muți fiind în același timp și proprietari: I. Gologan, Gh. Găitan, V. Roșculeț, V. Popeea, etc. Mocanii au continuat să se ocupe și cu creșterea vitelor, păstrând cirezile și mai ales hergheliile de cai, amintim pe mocanul „Radu Jalea ce avea lângă Seimeni o herghelie de 300 de cai, apoi frații Moțoi cu peste 100 de iepe, ce au adus ameliorări raselor de cai, fiind o însemnată pepinieră din care se alimentau satele dobrogene cu armăsari de remontă.”⁷⁹ Elementele de nădejde ale agriculturii în zonă le formează, mai ales, micii proprietari, cu întinderi de pământ între 10 și 25 de hectare și gospodării bine închegate. Vom enumera familiile de mocani cunoscute în satul Băltăgești: Gurgău, Moțoi, Gologan, Moise, Chelbașu, Silivestru, Giuglea, Crăciun, Coja, Petcu, Herda, Ristea, Avrigeanu, Deleanu, Zaharia Vasile, Bărbieru, etc. Pe bună dreptate Ioan Georgescu afirma: „Dobrogea este de origine Transilvană, sublinind că aproape 30 000 de suflete, cam o treime din totalul populației sunt ardeleni.” Creșterea numărului de locuitori după 1880 s-a datorat Legii de organizare a Dobrogei din 2 martie 1880 ce a stabilit normativele asupra proprietății privind modul de dobândire, conservare, transmitere și pierdere a proprietății și posesiunii imobiliare, desființarea dijmei în

⁷⁹ D.Șandru, *Op.cit.*, p.61

natură, dreptul de a cumpăra imobile rurale și aplicarea legilor de expropriere pentru cauze de utilitate publică.

N.T. Negulescu în „Expunerea situației județului Constanța în 1916” arăta că în Băltăgești 165 de familii stăpâneau 2 407 hectare de teren arabil și 30 de familii nu aveau pământ, în comparație cu anul 1922 când 148 de familii stăpâneau 2 750 de hectare, iar 69 de familii nu aveau pământ. Prin reforma agrară din 1921, s-au împroprietărit cu 5 hectare cei ce nu aveau pământ, împroprietărirea în fapt a început în județul Constanța abia în martie 1926.⁸⁰ În comuna Gălbiori existau și următoarele moșii:

1. Ion Gurgău- 255 hectare- îl cultivă singur
2. Ion I. Gurgău- 120 hectare- îl cultivă singur
3. Stoica Gologan- 150 hectare- îl cultivă singur
4. Niță Moțoi- 150 hectare- îl cultivă singur
5. Gheorghe Gologan- 110 hectare- îl cultivă singur
6. Voicu Moțoi- 400 hectare- îl cultivă singur
7. Neacșa Gologan- 400 hectare- arendată lui G. Gologan⁸¹ (Anexa 18)

Un alt aspect al operațiilor de împroprietărire consta în faptul că țărani datorau sume însemnate ca preț al terenurilor, al măsurătorii și parcelării lor. Documente de arhivă dovedesc că atunci când sumele nu au fost achitate la timp, „țărani au fost deposezați de pământ, terenurile trecând în proprietatea statului.”⁸² Spre deosebire de restul țării, reforma a dus la creșterea numărului gospodăriilor mijlocii de 10-25 de hectare. În deceniul 4 al secolului XX, beneficiind de legile favorabile aplicate de național-țăranști, marea proprietate s-a consolidat, la aceasta contribuind cererile pieții interne și externe, cât și introducerea tehnicii mecanizate.

Inițiativa, munca și priceperea multor mocani se vede și în înființarea și activitatea băncilor sătești. Primele bănci populare iau ființă în Dobrogea în 1899 și se înmulțesc în fiecare an. În Băltăgești a luat ființă o astfel de bancă în anul 1908 cu numele de Izvorul, având 132 de membri și un capital de 32 000 de lei, iar în Gălbiori, banca populară Rodnica, înființată în 1916, cu 50 de membri și un capital de 16 000 de lei. Se poate aprecia și activitatea camerelor de agricultură privind procurarea de utilaje, organizarea de expoziții și educația agricolă țăranimii prin ziare și reviste. Cunoscută de satele noastre era revista „Boabe de grâu”, editată în 1930 de librăria de stat Direcția Educației Poporului (Anexă19). Comuna Gălbiori cu satele sale aveau două cârciumi complete, două numai cu vin, două magazine de coloniale, două magazine manufactură, patru fierării și două fabrici de ape gazoase, câte una în fiecare sat, cu excepția

⁸⁰ N.T.Negulescu, *Op.cit.*, p.262

⁸¹ D.Șandru, *Op.cit.*, p.149

⁸² Gabriela Tănase, *Aspecte privind aplicarea reformei agrare din 1921 în județul Constanța*, în *Însemnări Didactice*, Constanța, 1982, p.96

celor de ape gazoase, care în 1922 nu mai sunt menționate în situația statistică menționată de prefectul Negulescu. Satele aveau în 1916 o singură moară și următoarele mașini și instrumente agricole: cinci mașini de semănat, 90 mașini de secerat, 150 pentru preparat terenul și 283 care și căruțe. În 1922 numărul mașinilor de secerat s-a redus la 50. Există o mașină de treierat și numai 151 de care și căruțe. Pe teritoriul celor două sate existau două cariere din care se exploata piatra vânăta. Cea de la Gălbiori aparținea locuitorilor, iar cea de la Băltăgești statului. Așezați în satele amintite, unii au îmbrățișat diverse meserii, posedând și mici ateliere meșteșugărești, cum erau: fierăria lui Gheorghe Juratu, atelierul de croitorie al lui Gheorghe Ercuș, tinichigieria lui Constantin Nițu, cafeneaua lui Vasile Borcan, fabrica de limonadă a lui Alexandru Giuglea, etc. În perioada anilor 1940-1943, exista o fabrică de cașcaval în Băltăgești a familiilor Cacioianu și Ceamitru în locuința familiei Nițu. Foarte solicitată era și fabrica de țiglă a săteanului Vasile Nițu, produsele fiind solicitate și de sătenii din localitățile vecine. Același proprietar mai avea și un cazan de preparat țuică necesar gospodăriilor din zonă care aveau în jurul casei mici loturi de viță de vie sau livezi de pruni. Mai putem enumera grădinarii de pe malul pârâului Băltăgești, în frunte fiind Nicolae Bazac.

Din rândul ardelenilor, s-au ridicat o seamă de funcționari și oameni cu știință de carte și studii superioare: sublocotenentul Valentin Moțoi, Eufrosina Moțoi-Mironescu, profesoară și directoarea școlii nr. 2 din Constanța, Jugănarul Enache, general de brigadă-comandant al regimentului 34 infanterie între anii 1941-1943, șef de stat major. S-au remarcat cântăreții bisericești Zamfir Coteț și Stoica Comșa și funcționarul Ion Tărășescu. După declanșarea celui de-al doilea război mondial (22 iunie 1941), activitatea economică a avut mult de suferit. Circulara Preturii Hârșova din noiembrie 1941 cere autorităților să elibereze „autorizații în vederea desfășurării unor activități publice precum: târgurile, horele țărănești, nunți, botezuri, serbări școlare, activități paramilitare și ședințe ale societăților culturale. Pentru orice abatere vor fi făcuți răspunzători inițiatorii.”⁸³ În același dosar, la fila 58, locuitorul Lupu Oprea obține aprobarea pentru a organiza o horă țărănească în localul Romulus Ghebeș în 22-23 aprilie 1941. Din arhive mai aflăm că în anul 1943, în plin război, s-au făcut exproprieri.

1. Cafeneaua lui Vasile Borcan
2. Fabrica de limonadă a lui Alexandru Giuglea
3. Două cantine în satele Gălbiori și Băltăgești

În anii de groază ai războiului satele au primit și ajutat refugiații din Constanța, oraș supus bombardamentelor. Primăria Gălbiori acordă „ajutor familiilor de mobilizați și concentrați aflați pe frontul de luptă”⁸⁴. Din satul Băltăgești s-au jertfit eroic pe frontul de răsărit frații Buga, Isaic, Gheorghe Hogeș, Ion Simion, lăsând în urmă soții și copii fără mijloace de existență. Alții s-au întors infirmi, precum: Tudor Purcărea și Ștefan Carat. La 23 august 1944, România se

⁸³ Direcția Județeană Constanța a Arhivelor Naționale, Pretura Plășii Hârșova, Dosar 20/1941, fila 58

⁸⁴ *Ibidem*, Dosar 5/1943, fila 22

alături Națiunilor Unite împotriva Germaniei hitleriste. Deși a deținut locu 4 în efortul militar, la ceasul triumfului comun, România nu a mai fost acceptată în „clubul învingătorilor”. Înțelegerile secrete ale marilor învingători au hotărât împărțirea sferelor de influență în care România avea statutul cel mai greu, acceptând ca Uniune Sovietică să aibă interese primordiale în România-90%, Bulgaria 75% (Anexă). În august 1944, armata sovietică a ocupat România, comportându-se ca adevărați cuceritori și nu aliați. Ei au rechiziționat, jefuit și devastat locuințe, mijloace de transport, arestând cetățeni, soldați și ofițeri pe care i-a deportat în Rusia, de unde mulți nu s-au mai întors. Au urmat apoi anii grei ai așa-zisului stat de democrație populară. În anii 1945-1950 foarte mulți din băștinașii satului au plecat în locuri unde nu erau conșcuți și își puteau găsi un loc de muncă. În locul celor plecați, au venit familii noi, mai ales din Moldova. Multe din locuințe au rămas neocupate, s-au ruinat și multe suprafețe agricole au rămas nelucrate. Cei rămași au avut de suportat cote apăsătoare pe recolte, le-au fost confiscate bunuri, au fost persecutați și obligați la tot felul de taxe. În acești ani, prin activiștii de partid, s-a dus o muncă intensă de atragere a țăranimii în gospodăria agricolă colectivă, după modelul colhozurilor sovietice. O parte din țărani, mai ales cei fără pământ, au acceptat, alții au fost siliți să intre în colectivă cu pământul, animalele și inventarul agricol. La început le-a fost greu, dar așa cum declară un sătean reporterei Paula Tudor, care publică articolul „Dor de CAP”, „venirea inginerului Dumitru Năstăsoiu, care după doi ani de muncă în Ministerul Agriculturii, a cerut să fie mutat undeva la țară, să simtă pământul, să-l îmblânzească, să-l facă să dea roade”⁸⁵. Ajuns la Băltăgești, în august 1954, a găsit un CAP sărac, un sat fără lumină, fără apă, fără ieșire la șoseaua națională. În mai puțin de două decenii, dăruirea, priceperea și dragostea pentru profesia aleasă, îmbinată cu hărnicia oamenilor, a făcut ca această localitate să renască. Prin consultarea sătenilor în vârstă, aplicarea unor tehnici moderne, dotarea cu mașini și unelte mecanizate, construcția canalelor de irigație și folosirea îngrășămintelor a reușit să obțină cele mai bune recolte din județ. Tânărul inginer a reușit să unească locuitorii satului, să-i mobilizeze în acțiuni ca ridicarea unui cămin cultural spațios, baie populară, grădiniță, să adauge încă două săli de clasă școlii existente, să planteze 10 hectare de viță de vie și 20 de hectare perdele de protecție etc. La îmfăptuirea acestor obiective a mobilizat forțele satului, a fost alături de ei la muncă sau în timpul liber, pe care îl petreceau împreună, fapt reflectat în albumul și memoriile lăsate. (Anexă 23)

În articolul „Izvorul milioanei cooperativelor din Băltăgești”⁸⁶ inginerul Năstăsoiu explică sectoarele, culturile și metodele ce au contribuit la obținerea unor sporuri semnificative în toamna anului 1969.

Din anul 1989, satul și-a schimbat înfățișarea. Dacă ajungi aici, ai senzația că te afli într-un sat părăsit. În centru, căminul cultural, o ruină fără uși și ferestre, fără acoperiș, este gata să se

⁸⁵ Paula Anastasia Tudor, *Dor de CAP*, în *Jurnalul Național*, din 10 noiembrie 2010, p.2

⁸⁶ Cristian Dan, *Izvorul milioanei cooperativelor din Băltăgești*, în *Dobrogea Nouă*, nr. 6506, 8 noiembrie 1969, p.1-3.

prăbușească. Clădirea băii populare este închiriată unui agent economic care a transformat-o în punct de colectare a laptelui. Grădinița este și ea o ruină, iar biserica veche, de peste 100 de ani, are tencuiala căzută, acoperișul spart și plouă în interior (Anexă 24). Maria Năstăsioiu, directoarea școlii din sat, declară într-un cotidian local: „în sat au rămas, după 1989, doar 200 de familii din care 20 trăiesc din ajutoare sociale. O singură comparație este cât se poate de edificatoare: dacă vechea grădiniță era frecventată de 72 de copii, astăzi nu mai sunt decât 23”⁸⁷. Lipsa locurilor de muncă, desființarea celor câteva asociații agricole care au dat, pe rând, faliment a dus la ruina așezării. Singurele surse de existență rămase sătenilor sunt gospodăriile țărănești individuale. Localitatea nu are rețea de apă potabilă, cea veche fiind distrusă, nu are niciun post telefonic, niciun punct sanitar și niciun mijloc de transport până la șoseaua națională. Săteanca Magdalena Chiriță se destăinuie ziaristei: „Nu avem unde munci! Murim de foame!... Pe vremea CAP-ului aveam de toate și loc de muncă și bucate și apă... S-a făcut totul praf”. Victorița Pauc intervine completând: „CAP-ul se ocupa de grădiniță, s-a făcut și școală până la clasa a VIII-a... Acum, după ce termină la Crucea 8 clase, nu au cum să-i trimită la oraș la liceu din lipsă de bani”⁸⁸.

Împovărat de ani, inginerul Năstăsioiu, pensionar, a rămas alături de săteni și locurile pe care le-a îndrăgit, locuind în fostele birouri ale CAP-ului, unde a și decedat în 2011. Bolnav fiind, în 2010 afirmă: „Nu mă pot desprinde de satul acesta, iar clădirile căzute, sărăcia și dezbinarea oamenilor mă ard ca un fier încins”⁸⁹.

Din cele relatate, constatăm că localitatea a avut perioade de înflorire economică (perioada interbelică), urmată de perioada anilor 1956-1989, după care, din nou declin, încât, pe bună dreptate, putem spune că omul sfințește locul. Autoritățile comunei privesc cu nepăsare cum totul se năruie, se demolează cărămidă cu cărămidă, deși în 2004-2005, primarul promisese că Băltăgeștiul va deveni complex agro-turistic⁹⁰.

---

⁸⁷ Traian Brătianu, *Băltăgești, un sat uitat de lume*, în *Cuget Liber*, 5 ianuarie 2004.

⁸⁸ Tudor Paula, *Op.cit.*, p.2

⁸⁹ *Ibidem*.

⁹⁰ *Satul Băltăgești va deveni complex agro-turistic*, în *Cuget Liber*, noiembrie 2005

Capitolul al VI –lea

Instalarea regimului comunist- colectivizarea. Rezistența anticomunistă din zonă 1945-1964

Instaurarea guvernului Dr. Petru Groza și înfăptuirea reformei agrare din 1945 a dus la desființarea marilor proprietăți funciare, a inaugurat politica de lichidare a opoziției burgheze prin interzicerea presei de opoziție și excluderea din compoziția guvernului a opoziției. Speranțele românilor de a reveni la o viață normală s-au spulberat fiindcă țara a fost ocupată de armata sovietică, comuniștii dezlănțuind prigoana și violența, încălcând convențiile înscrise la Yalta. Cu girul străinătății, se creează tribunalele populare, se desființează senatul, se publică o nouă lege electorală, prin care se organizează alegerile din noiembrie 1946. În plus, la conferința de pace de la Paris din 1947, României nu i se recunoaște contribuția la înfrângerea fascismului și este obligată ca timp de 6 ani să plătească despăgubiri de război. La 30 decembrie 1947, este obligat să abdice ultimul monarh din teritoriile balcanice, regele Mihai. În toate compartimentele vieții românești se introduce modelul stalinist, începând cu naționalizarea industriei, colectivizarea agriculturii, utilizând forța, asasinatul, intimidarea sub toate formele, impunând cote obligatorii pe produsele agricole din 1945 până în 1956, anulate sub presiunea evenimentelor din țările vecine. Oameni în vârstă ridicăți noaptea, torturați în beciuri și forțați să spună unde au depozitate cereale sau alte bunuri pentru a fi confiscate. Bătrânul Gheorghe Silivestru, plângând ne povestea cum un leneș al satului l-a umilit, trăgându-l și smulgându-i mustața îl apostrofa : „ Chiaburule, de acum vom trăi noi bine”.

România, marcată de distrugerile provocate de război, lipsuri materiale, foamete și povara despăgubirilor de război a traversat cea mai neagră perioadă din istoria sa. În acești ani s-a organizat o amplă mișcare de rezistență care a cuprins și zona din care face parte satul. El se încadrează în fenomenul național de rezistență față de noul sistem, urmărind păstrarea valorilor tradiționale ale neamului, amenințate de cei ce clădesc fără scrupule comunismul. O particularitate a acestei zone a fost aceea că Dobrogea fusese declarată, după 23 august 1944, zonă de operații, apoi zonă de ocupație și ca urmare a acestui fapt, în Constanța exista cea mai mare garnizoană sovietică din țară, unde funcționau comandamentele superioare ale trupelor sovietice pentru sectorul de sud-est. La aceasta se adaugă speranța unei intervenții salvatoare ale occidentului, promisă de posturile de radio străine, speranță care i-a animat pe locuitorii acestor sate. În aceste condiții s-au produs acte de revoltă și nesupunere față de constrângerile comuniste, iar între anii 1945-1960 s-a desfășurat o vânătoare cumplită a celor bănuși că nu sunt de acord cu noile acte politice. Ca urmare, mulți au fost arestați, au stat în închisori fără să fie judecați și fără să existe o sentință judecătorească pronunțată împotriva lor. Revoltați de cotele impuse pe produsele agricole, impozite și amenzi aplicate, sătenii s-au unit pentru apărarea drepturilor pământului. Au constituit nuclee de rezistență, au sabotat acțiunile autorităților de a

convinge oamenii că numai că numai sistemul comunist e singura cale pentru un trai mai bun. Oamenii gospodari au fost declarați chiaburi și a început prigoana împotriva lor. Coordonatorul și îndrumătorul mișcării de rezistență din zonă a fost Gogu Puiu. El a colindat în peste 30 de sate, a făcut rost de arme și a constituit nuclee de rezistență din învățători, preoți, țărani, adresându-se în special tineretului. Zona Băltăgești, cu dealul Alah-Bair, a constituit adăpost și ascunzătoare. În carieră, au depozitat arme și alimente, iar izvorul din apropiere le oferea apa necesară. În Băltăgești s-a constituit o puternică organizație, printre cei mai activi și despre care avem mărturii sunt: Vasile Nițu, Ion Turcu, Ion Giuglea, Vasile Zaharia, Ion Nițu, Ion Bazac, Petre Silivestru, Dumitru Dobrin, Aneta Nițu, Maria Giuglea etc. În rândul membrilor organizației au pătruns și trădători care au trecut de partea autorităților prin Jean Sarchizian, locotenent major de securitate, vărul unuia din membrii, s-a trecut la arestarea lor. Acesta i-a anchetat pe localnici, cunoscându-i mai bine deoarece în mijlocul lor crescuse.

La Băltăgești grupul celor 5 luptători din Beidaud au fost găzduiți în plevăria locuitorului Vasile Nițu. Informată securitatea, înconjură casa săteanului, iar fiica acestuia, Aneta Nițu, îi scoate prin ușa din spate și fug spre Gălbiori. Sunt urmăriți de securitate și se treage, Cușa Iancu este împușcat în abdomen, Hașoti Nicolae și Hapa Stere sunt încercuiți și prinși.⁹¹ În casa lui Vasile Nițu și în cariera din munți au stat ascunși și alți luptători: Ghiuvea Iancu și Beca Iancu. Restul au fost prinși, anchetați și au plătit cu ani grei de închisoare (Anexă 25) la Aiud, Gherla, Mislea, Periprava etc. Câțiva nu s-au mai întors niciodată la casele lor, fiind uciși în acțiunea numită „Trenul Morții”. „ Au fost înregistrați ca decedați pe 10 martie 1950 și 23 martie 1950, 15 sunt declarați în aceeași zi, iar 20 cu 13 zile mai târziu cu diagnostice specifice bolilor de cord sau TBC, consemnate de medicul Vașcanu care în 1953 moare otrăvit.”⁹² Deși satul era format din gospodari ce se opuneau colectivizării, unii locuitori s-au alăturat noii autorități, precum Ion Drogeanu, Arsag Sarchizian, Artachi Sarchizian, care au divulgat activitatea nucleului de rezistență care acționa în Băltăgești, informându-l pe locotenentul major de securitate Jean Sarchizian.

Martor ocular al evenimentelor din iulie 1949, Dumitru Nițu, numai de 14 ani, fiul celui ucis în trenul morții, a fost marcat toată viața de duritatea și cruzimea securiștilor care au arestat pe tatăl și sora sa. După aceste evenimente, casa și bunurile le-au fost confiscate, el fiind obligat să muncească pe unde a găsit. Revoluția din decembrie 1989 a însemnat revenirea la democrație și posibilitatea fiului de a încerca să intre în posesia rămășițelor pământești ale tatălui său. Pușinii supraviețuitori ai închisorii de la Aiud au luat decizia de a ridica în 1992, pe locul numit Râpa robilor (unde erau îngropați defuncții închisorii), un monument în memoria intelectualilor, preoțimii, generalilor armatei române și a mii de opozanți ai regimului comunist. În 2004, I.P.S. Andrei, episcop de Alba-Iulia dă binecuvântarea preotului Iustin Pârvu (fost deținut la Aiud) de a înființa un schit cu hramul Înălțarea Sintei Cruci, în care să fie pomeniți toți martirii neamului

⁹¹ Sentința nr. 544, din 7 a 10-a 1949 a Tribunalului Militar Constanța (Anexa 26)

⁹² Olimpia Cotan, T. Beca – *Rezistența*, Editura Fundația Andrei Șaguna, Constanța, 1995, p.157.

românesc. Din păcate, strădania lui Dumitru Nițu a fost zadarnică. Singura satisfacție a fost regăsirea numelui lui Vasile Nițu pe placa comemorativă de la Aiud. (Anexă 26) Societatea românească a fost profund marcată de procesul comunizării, fapt reflectat și în comunitatea locală. Martirii locali ai satului Băltăgești, precum și ceilalți martiri ai închisorilor comuniste nu trebuie uitați, iar amintirea acestor oameni nevinovați trebuie păstrată.

Fiii celor închiși în închisori, ai „odraslelor” de chiaburi au fost excluși din școli, mulți din ei aflați în prag de Bacalaureat.

În concluzie, mișcarea de rezistență din Dobrogea a fost sortită eșecului datorită intervenției trupelor de Securitate și a trădării unor membri ce făceau parte din mișcare. Torționarii, ofițeri de Miliție sau Securitate, o parte sunt morți, alții consideră că și-au făcut datoria, că nu au greșit cu nimic și se bucură de libertate, nerăspunzând decât în fața judecății istoriei.

Capitolul al VII-lea

Învățământul și cultura

Instituțiile care timp de patru secole și jumătate de stăpânire otomană, au constituit un izvor puternic de solidaritate, care să întrețină nestinsă conștiința de neam, credință, limbă și tradițiile românilor dintre Dunăre și Mare; au fost biserica și școala.

Învățătura, școala românească au rădăcini în biserică, acolo unde se păstra averea cea mai valoroasă a neamului „rânduiala lui Dumnezeu” exprimată prin credință și norme religioase, care a generat și rânduiala oamenilor, prin cutumne și apoi legi. Biserica noastră a ridicat deopotrivă flamura credinței și a culturii, care a devenit scut în lupta pentru supraviețuire. Până în secolul al XIX-lea, odată cu epoca Tanzimatului (curent de reforme moderne) viața spirituală a creștinilor a fost grea. Cum autoritățile otomane nu recunoșteau comunitățile etnice, ci doar pe cele religioase, reprezentanții supușilor creștini (raia) în relațiile cu aceste autorități erau capii bisericii: mitropoliții, episcopii. Din punct de vedere religios, românii din Dobrogea erau organizați în comunități bisericești având în frunte un exarh, ales dintre membrii înstăriți, prestigioși ai obștii care îndeplinea și funcția de epitrop al bisericii.

Ca loc de închinăciune, biserica românului, a fost modestă, găsindu-și cu greu dreptul la existență, iar multe așezări nu aveau propriul lăcaș. În călătoria sa prin Dobrogea, călugărul rus Partenie mărturisea că a văzut puține biserici, în schimb întâlnea în fiecare sat câte 1-2 preoți.

Preoții amintiți, în majoritate aflați în țară străină, nu aveau o pregătire teologică, având doar cunoștințe elementare de scris și de citit. Dintre preoții Dobrogeni s-au ridicat adevărați apostoli care au pregătit ogorul în care a încolțit ideea națională. Așa a fost preotul Dumitru

Chirescu, venit la Rasova din Ialomița. Știind carte românească, el a devenit cântăreț și a deschis o școală românească, unde a funcționat ca învățător. Fiul său, având cunoștințe temeinice, formate la școlile din Silistra și Tulcea, „a deschis noi școli în satele : Seimeni, Topalu, Cochirleni, Vlahchiosi, etc.”⁹⁴. Fenomenul transhumanței a permis mocanilor ca în singurătatea lor, departe de casă și de sate, să ia „în desaga lor, pe lângă merinde trupești și pe cele sufletești-cărți, aduse din Ardeal sau cumpărate din orașele prin care treceau-drumul oilor. Nu o dată au înzestrat cu carte românească și odăjdii bisericești satele dobrogene”⁹⁵. Ulterior alipirii Dobrogei la România, evoluțiile înregistrate în domeniul de referință, s-au făcut simțite și în noul teritoriu. Numai în județul Constanța, luând ființă peste 100 de școli, condițiile, în majoritatea cazurilor, fiind impropriu derulării unui act educațional calitativ. „Majoritatea școlilor au fost dotate cu mobilier de adunătură, având drept geamuri scânduri, uneori aflate în câte o casă părăsită, copiii stând pe scăunele sau turcește, folosind ca table de scris podelele.”⁹⁶.

Afluxul de mocani din Transilvania, oameni instruiți și puternic atașați simțământului național, a creat un support material prielnic afirmării școlii românești. Înainte de 1877 satele mai înstărite s-au îngrijit să aibă preoți cu pregătire aduși din Transilvania sau Țările Române. În lucrarea „Românii transilvăneni în Dobrogea”, I. Georgescu „enumeră câteva nume de învățători ardeleni prezenți în zona de care ne ocupăm : Stan Mocanu- Crucea, Alexandru și Aurelia Avrigeanu- Siliștea”⁹⁷. În regiunea Dunăreană, populația de origine aredeleană, înainte de 1877, era numeroasă : Boascic- 37 familii, Tașpunar- 23 familii, Băltăgești și Țepeș-Vodă- 30 familii. După independență, odată cu colonizarea Dobrogei, au început construcția lăcașurilor de învățământ.

Comuna Tașpunar, din care făcea parte satul Băltăgești l-a avut primar, timp de 32 de ani pe Ion Moțoi. El s-a îngrijit de construcția școlilor din cele 4 sate care compuneau comuna. Șandru, în lucrarea „Mocanii în Dobrogea”, afirmă : „, Cele mai multe dintre îmbunătățirile ce s-au făcut aici s-au datorat inițiativei și zelului primarului Moțoi, mulțumită căruia comuna posedă 3 localuri model tip școală, precum și 4 biserici din care una în construcție”⁹⁸.

În comună sunt 4 școli rurale mixte, în Chiorcișme român o școală clădită în 1899, în Tașpunar și Saragea câte o școală clădită în 1902, fiecare cu câte un învățător. Școala cu 5 clase din Saragea funcționează în local propriu din 1903, a fost distrusă complet în timpul Primului Război Mondial și pentru repararea ei s-au strâns de la localnici 9 600 lei. „, Pentru a funcționa

⁹⁴ I.Bitoleanu, N. Runcan , *Dobrogea,vatră a creștinismului românesc*, Editura Ex-Ponto, Constanța, 2001, p.237

⁹⁵ Apostol D. Culea, *Op.cit.*, p.92

⁹⁶ D.C.Rădulescu, *Învățământul public în România în secolul XIX-evoluție și consecințe sociale*, în *Calitatea Vieții*, XIV, numărul 2 din 2005

⁹⁷ I.Georgescu, *Românii transilvăneni în Dobrogea*, în *Analele Dobrogei*, numărul 10 din 1929, p.163.

⁹⁸ D.Șandru, *Op.cit.*, p. 51.

continuu s-a închiriat un local cu 720 de lei anual”⁹⁹. Școala posedă 10 hectare teren de cultură. Tot din expunerea prefectului N.T. Negulescu aflăm că la Băltăgești exista încă din 1893 o școală cu 5 clase, fără local propriu. „ Școala primară rurală din Băltăgești a fost cea dintâi școală construită în 1902, după tipul nou întocmit de prefectura județului Constanța. Comitetul care s-a îngrijit de ridicarea acestei școli era compus din : Gheorghe Vasile- președinte, Iordan Dogaru- casier, Stoian Chelbașu- secretar, Gheorghe Taulea, Petre Dobrin, Lazăr Bărbieru, Gheorghe Șerbănescu- membrii”¹⁰⁰. Lucrarea s-a realizat în timp scurt, încât, în toamna anului 1903, școlarii au început anul în local nou. Pentru exemplul dat de locuitorii acestui sat, Gheorghe Vasile, președintele comitetului a fost decorat cu medalia Serviciul credincios de argint. La acest efort colectiv a participat și harnica și devotata învățătoare Iordana Danciu. Totodată, ca răsplată pentru cele 4 localuri de școli (Chiorcișme, Tașpunar, Saragea și Băltăgești), în 1902-1903 meritosul „primar Ion Moțoi a primit Crucea de cavaler a Coroanei României”¹⁰¹. Ca și celelalte școli din comună, cea din Băltăgești posedă 10 hectare teren arabil. În memoriile sale, primarul Ion Moțoi relatează : „ Băieților buni la învățătură le făceam rost de dus la școli mai departe, pe burse dobrogene. Serbările naționale erau prilej de bucurie, întregul sat petrecea în zilele de izbândă ale neamului românesc. Eu am fost primul dintre mocanii seceleni, azi dobrogean care a rupt tradiția ținării fetelor la gospodărie și mi-am dat fetele la școala centrală din București.”¹⁰². „ Când învățătorul din Țepeș-Vodă a început să lucreze grădina școlii cu elevi, toți părinții au protestat spunând că ei și-au trimis copiii să învețe carte. Învățătorul a trebuit să insiste, să le arate cu legea în mână, îndatoria de a îngriji grădina, dând chiar el exemplul bun pentru a crea o altă mentalitate publică în sat.”¹⁰³. Consăteanul Vasile Gheorghe își amintește cum, în zilele naționale, îmbrăcați în costume românești, în frunte cu învățătorul și preotul satului se deplasau în centrul comunei Gălbiori, la monumentul eroilor, unde prezentau scenete, cântece și poezii, aducând slavă eroilor țării.

În timpul războiului pentru întregirea neamului s-au produs pagube materiale imense și au fost jertfite vieți omenești. Din cele 171 școli primare existente în județ în 1919, jumătate au

⁹⁹ N.T. Negulescu, *Op.cit.*, p.264.

¹⁰⁰ Stoica Lascu, *Op.cit.*, p.355.

¹⁰¹ *Ibidem.*

¹⁰² Eufrosina Mironescu, *Op. cit.*, p.298

¹⁰³ Ion Georgescu, *Învățămantul primar în Dobrogea*, în *Dobrogea.50 de ani de viață românească*, București, 1928, p.652.

fost avariate sau distruse. Mulți dascăli și-au înscris numele în rândul eroilor. Printre aceștia se află învățătorii Vasile Făcăianu din Țepeș-Vodă și Ștefan Butuligă din Satișchioi. Datorită pierderilor suferite se poate spune că școala începea iar drumul de la capăt. În anii războiului, 55 de învățători dobrogeni și-au dat viața, lăsând goluri dureroase, multă vreme resimțite. La începutul secolului XX, au fost create școlile normale de învățători în 1983 și de învățătoare în 1919 ce au pregătit cadrele necesare învățământului dobrogean. Dat fiind numărul mare al neștiutorilor de carte, o mare atenție se acordă învățământului primar. Reforma învățământului din 1924 a stimulat dezvoltarea școlii sub toate aspectele. Astfel, nu numai orașele reședință de județ, Constanța și Tulcea, dispuneau de licee, ci și alte localități au beneficiat de atenția acordată școlii, creându-se gimanzii și licee mixte în localități mai apropiate zonei ca : Medgidia, Hârșova sau Cernavodă. În 1924, la Murfatlar, s-a înființat o școală de agricultură, concepută ca o unitate productivă, oglindind preocupările pentru crearea unui învățământ practic, aplicativ. Roadele slujitorilor școlii n-au întârziat să se arate, încât, într-o perioadă scurtă de timp, de la vechea Dobroge, cu un număr mare de analfabeți, județul Constanța să ocupe locul trei pe țară sub raportul știutorilor de carte. În perioada interbelică, în cadrul școlilor primare de stat, erau învățători de limba turcă, absolvenți ai Seminarului Musulman din Dobrogea. Acesta era socotit de către seminariști ca „formând forul cel mai indicat și competent cu dezlegarea chestiunilor musulmane din Dobrogea”¹⁰⁴. Adresa 19 197 din 1940 trimitea lista aprobată pentru completarea posturilor de limba turcă de învățători în satele Crucea, Șiriu și Tașpunar. În anul 1940, un cotidian constănțean publica un articol al unui intelectual musulman ce afirma următoarele : „ Astăzi, datorită largei generozități și minunatei politici de stat a românilor, musulmanii din Dobrogea au peste 40 de intelectuali : ingineri, judecători, profesori, ieșiți din școlile românești. „¹⁰⁵

Interesul pentru crearea unui climat nou, propice desfășurării în bune condiții al procesului educațional, s-a maifestat la nivelul administrației publice locale. Școala a fost instituția de cultură care s-a bucurat de mare atenție și eforturi deosebite din partea autorităților. În câteva decenii, fiecare sat avea localul său de școală, iar autoritățile au trimis învățători sau institutori care s-au ridicat la înălțimea misiunii de pionierat încredințate. Astfel, primarul Traian

¹⁰⁴ Stoica Lascu, *Situația învățătorilor de limba turcă din județul Constanța în lumina documentelor arhivistice*, în *Studii și Articole de Istorie*, nr. LXXIV, 2009, București, p.191

¹⁰⁵ Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Constanța, Fondul Inspectoratul Școlar Județean, Dosar 15, din 1941, fila 1, 194

Gologan și consilierii săi pun în discuție ridicarea unui nou local de școală în centrul satului Băltăgești. Întrucât terenul destinat construcției era prea mic, primarul apelează la locuitorul Nicolae Petcu pentru a ceda 750 de metri pătrați din curtea sa pentru necesitățile comunității. Prin bunăvoința proprietarului, la 9 august 1937 se realizează schimbul de teren. Decizia cuprindea următoarele mențiuni : „ locuitorul Nicolae Petcu acceptă să dea din curtea sa, în schimbul altei suprafețe de 750 metri pătrați pentru construcția școlii la șosea”¹⁰⁶. Noul local va avea două săli de clasă, cancelarie și un hol de intrare, așa cum rezultă din devizul estimativ eliberat de Ministerul lucrărilor publice și al comunicațiilor Constanța la 17 august 1937 (Anexă 27). Localul s-a dat în folosință în toamna anului 1938, iar în 1956 s-au mai construit două săli de clasă, fiind necesare datorită creșterii numărului de elevi. Din informațiile primite de la săteanca Anica Nițu aflăm că în 1921 era învățător Ion Irimescu. În 1924, s-a stabilit în Băltăgești cei doi soți Ciorbaru care au ocupat cele două catedre : Marioara Ciorbaru, învățător calificat până în 1941, iar Ion Ciorbaru, suplinitor până în 1929 când a fost hirotonit preot pentru parohia Gălbiori și a fost înlocuit de învățătorul Ion Ruset (Anexă 28). Școala a funcționat cu două posturi de învățători calificați, fiecare lucrând cu două clase cu activitate simultană. Din arhive aflăm că cei doi învățători erau preocupați de perfecționarea profesională, fapt evidențiat de adresa trimisă de inspectorul școlar Spânoche care îi cere învățătoarei Marioara Ciorbaru : „să prezinte actele necesare inspecției speciale în vederea obținerii gradului didactic doi”¹⁰⁷. Școala veche, aflată la ieșirea spre Gălbiori va fi folosită ca locuință pentru învățătorul Ruset. În timpul cutremurului din 1940 a fost partial avariata și, după aproximativ 15 ani, nu a mai rezistat. Cu prilejul zilelor naționale școala era atenționată să arboreze drapelul național și să pregătească festivități. În această perioadă, sentimentul național era profund înrădăcinat în mințile tinerilor, iar învățătoarea era privită ca o a doua mamă, poate uneori confundată cu patria-mamă de spiritele inocente ce priveau dincolo de aparență. În fiecare sală de clasă exista un colț al eroilor, privit cu emoție de elevi, iar în momentul rostirii rugăciunii Tatăl Nostru, o flacără se aprindea în cinstea celor căzuți pentru omenire. Cea mai iubită sărbătoare era Izvorul Tămăduirii, când florile primăvăratice anunțau o nouă epocă a reînvierii, iar țara redevenea a copiilor, războiul devenind o jucărie în mințile curajoase și neîntinate. În perioada grea a războiului (1941-1945), plină de lipsuri materiale și distrugeri, urmată de anii de secetă și-au continuat activitatea învățătorii Ion Ruset și Chican Maria (1938-1956), Cerchia Ștefan și Mocanu Ana până în 1952 și Herda Marcela (1952-1971). (Anexă 29)

Pe fondul modificărilor de viziune, la nivel național în ceea ce privește actul educațional, începând cu 18 iulie 1956, durata școlii elementare a fost legiferată la 7 ani, urmând ca în 1961 durata școlii să devină de 8 ani. Legea din 1956, precum și creșterea numerică a populației școlare (Anexă 30), au determinat autoritățile să aprobe continuarea cursurilor gimnaziale în sat, astfel, în perioada anilor 1961-1971, școala a funcționat cu clasele I-VIII, având următorii directori: Dumici Robert (1962-1963), învățător calificat, Crișcov Anton (1963-1965), învățător

¹⁰⁶ Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Constanța, Fond Primăria Gălbiori, Dosar 3, din 1937, fila 19- 20

¹⁰⁷ Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Constanța, Fond Pretura Plășii Hârșova, Dosar 20, din 1941, fila 2

calificat și Stavru Cornel (1966-1971), profesor de matematică. Referitor la învățământul preșcolar, după 1956, prin contribuția locuitorilor satului, s-a construit un local special pentru grădiniță și a funcționat cu program prelungit, având bucătărie, sală de mese și dormitoare pentru copii. Activitatea educațională se desfășura sub îndrumarea educatoarelor Herda Petruța și Popa Mariana până în 1971, Pascu Elena 1970-1974 și Orez Elena din 1971 până în prezent. După 1989, localul grădiniței a fost părăsit, astăzi se află într-o totală stare de degradare. Educatoarea Orez Elena își desfășoară activitatea într-o sală de clasă din localul școlii. Cadrele didactice ce au funcționat în perioada anilor 1957-1971 au fost: Popescu Maria, Grecu Stanca, Trandafir Elisabeta, Herda Maria și Pop Maria- învățătoare; Gavrilă Nicolae- profesor de matematică-fizică, Gogoriță Eugenia- profesor de biologie, Proteasa Nicolae- profesor de istorie, Năstăoiu Maria- profesor de română, Raicea Georgeta- profesor de geografie, Frunză Eugen- profesor de sport; Cerchia Ștefan, Dumbravă Argentina, Crețu Didina- profesori suplinitori. Din anul școlar 1971-1972, clasele gimnaziale au fost transferate la centrul de comună Crucea. Până în centrul comunei sunt 8 km, iar mașina care asigură transportul, nu totdeauna este în stare de funcționare, din această cauză sunt elevi care abandonează cursurile gimnaziale. Din 1971, în satul Băltăgești, școala funcționează cu clasele I-IV și grădiniță, având următoarea încadrare: Maria Năstăoiu, profesor de limbă română, 1971-1975, Cotoi Florica, Lebidov Maria și Ulchier 1970-1975, Nistor Valentina și Dumitru Maria 1975-1977- învățătoarea necalificate. Din 1977, au venit învățători calificați, Petcu Marian Viorel, fiu al satului, decedat într-un tragic accident în 1987 și înmormântat în cimitirul satului (Anexă 31)¹⁰⁸. Tot din 1977, Petcu Elena Sorina, învățătoare calificată funcționează până în 1994. După această dată, la școala din sat au venit învățători necalificați sau pensionari pentru perioade scurte de timp. Referitor la evoluția efectivului de elevi înscriși în această unitate de învățământ ne lipsesc datele deoarece arhiva școlii a fost ridicată după 1995 și nu se știe unde a fost depusă. „Recensământul din anul 1948 menționa că din populația satului de 604 locuitori erau 75 neștiutori de carte care au fost alfabetizați”¹⁰⁹. Mărturiile documentare evidențiază eforturile depuse de oamenii școlii în vederea lichidării analfabetismului. Școala dispune de o mică bibliotecă, o parte din cărți au fost distruse sau au dispărut. Cititorilor din rândul elevilor li se adaugă și unii locuitori ai satului interesați de carte. Merită să amintim numele unor fii ai satului pregătiți de școala de aici: Chebașu Marian, inginer mecanică fină, Nițu Nicolae, profesor de matematică și director la liceul Mihai Eminescu, Ana Coja, profesor de istorie-geografie, Ștefan Adela, educatoare, Eufrosina Moțoi Mironescu, profesor de limba română, Giuglea Elena, economistă și Nițu Scripnic Stana, Coja Elena etc.

Amploarea luată de activitățile cultural-artistice postbelice a necesitat construirea unui local special pentru activitățile culturale. În perioada anilor 1958-1960, prin contribuția materială și efortul uman al locuitorilor, s-a construit căminul cultural din localitate. El dispunea de o sală de spectacole, bibliotecă, sală de lectură, un colț de informare a presei și legilor puse la dispoziția

¹⁰⁸ I. Dobrogeanu , *Remember-scrisoare către învățătorii dobrogeni, cei de dincolo*, în *Agora*, nr.19, octombrie 2005

¹⁰⁹ Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Constanța, Fond Primăria Gălbiori, Dosar 2, din 1948, fila 23

sătenilor prin colecții de ziare, reviste, etc. Merită amintită implicarea inginerului D. Năstăsioiu și a cadrelor didactice în realizarea construcției și organizarea activităților culturale. Căminul cultural din sat s-a statuat ca o instituție importantă în cercetarea, conservarea, protejarea și punerea în valoare a tradițiilor și obiceiurilor din patrimoniul cultural local, evidențiind obiceiurile și meșteșugurile tradiționale, cântecele și dansurile populare românești (Anexă 32). Menționăm un obicei străvechi, păstrat cu sfințenie din generație în generație, Caloianul (Scaloianul) . Încă din secolul XIX, în satele Seimeni, Gălbiori, Băltăgești, a treia zi după Paști (joia), se organiza pomana Caloianului. Această datină, din timpurile pelasge, de la începutul primăverii, semnifică renașterea vegetației și a culturilor agricole. În perioada interbelică, grupuri de copii sau tineri se adunau și modelau din lut o figură umană (păpușă), pe care o decorau cu coji de ouă colorate. Când figurina era gata, era așezată pe o scândurică, se puneau în jurul ei flori și tot alaiul pornea spre derea (pârâu), cântând:

„Caloiene, Iene
Iene, Caloiene
Tinerel te-am îngropat
De pomană că ți-am dat
Apă multă și vin mult
Să dea Dumnezeu cel Sfânt
Apă multă să ne ude
Să se facă roade multe. ”

Se pare că acest obicei s-a păstrat în zonă datorită aridității solului, a faptului că apa se află la mare adâncime, iar ploile sunt rare. Demn de reținut că cei ce au locuit acest spațiu au păstrat cu sfințenie obiceiurile tradiționale legate de anumite evenimente ca nunta, botezul, înmormântarea etc. Impresionante sunt bocetele rostite cu prilejul pierderii unei ființe dragi. Spre deosebire de alte părți ale țării unde sunt chemate bocitoare profesionale, aici bocetele sunt spuse și create de cei ce au suferit pierderea. Versurile simple sunt o revărsare de durere care pustiește inima celui rămas singur și conțin o notă de dezolare. Un exemplu de bocet închinat soțului Nițu Vasile, mort în trenul morții, rostit de soția sa, Maria Giuglea Nițu, în vârstă de 82 de ani:

„Vasile, Vasile,
Spune-ne și nouă,
Cine te-a spovedit?
Cine te-a împărtășit?
Cine lumânarea ți-a ținut?
Spune cine te-a scăldat,

Cu ce haine te-a îmbrăcat?
La groapă când ai plecat,
Cine în urmă te-a strigat?
Și ce ochi au lăcrimat? ”

Durerea este strigată nu atât pentru că eroul a murit, ci mai ales pentru faptul că a fost singur în fața morții, că cei dragi nu au fost cu el în ultimile clipe ale vieții. Durerea femeii rămasă singură, a cărei casă lovită de moarte, cu familia împrăștiată este impresionantă. Ceea ce trebuie cu adevărat remarcat este faptul că umanismul se impune ca una dintre coordonatele de bază ale acestor manifestări de ținută artistică și etică. Activitățile culturale ale localității sunt completate de cele sportive, tinerii din sat având un teren de fotbal pe care se antrena echipa satului sau unde se desfășurau competiții între sate (Anexă 33).

Din punct de vedere al ocrotirii sănătății, putem afirma că în prezent există un total dezinteres al autorităților comunei. În sat nu există niciun punct sanitar, nici o asistentă care să asigure primul ajutor. În cazul unei urgențe medicale, este necesară deplasarea la centrul de comună Crucea, la distanță de 8 kilometri. A existat o baie sătească, construită și folosită de locuitori; acum a rămas în picioare doar clădirea, închiriată unui patron și folosită ca punct de colectare a laptelui. Rețeaua de apă potabilă existentă până în 1989, în prezent este distrusă.

Interesul față de acest sat a scăzut drastic, această parte din istoria județului arătând dezolant, fiind părăsită de orice suflare a viului.

Capitolul al VIII –lea

Religia

Timp de patru secole și jumătate de stăpânire străină, biserica a fost un izvor de solidaritate care a menținut neatinsă conștiința de neam, credința, limba și tradițiile românilor dintre Dunăre și Mare. Ion Ionescu de la Brad constanta cum sentimentul religios era „adânc înrădăcinat” în toate așezările pe care le-a întâlnit în Dobrogea. Ca loc de închinaciune, biserica românului a fost modestă; în cele mai multe așezări slujbele se organizau în case de rugăciuni improvizate, sau în locuințe puse la dispoziție de săteni. Bisericile creștine aveau înfățișare de case țărănești, acoperite cu stuf, remarcându-se prin crucea de deasupra și prin cele câteva icoane de pe pereți. Dispozițiile oficiale otomane interziceau lăcașurilor creștine să fie construite cu turlă, să nu aibă clopote și să nu fie mai înalte decât edificiile musulmanilor. Clopotele au fost îngăduite mai târziu, începând cu războiul Crimeei (1853-1856) și numai la insistența aliaților creștini ai porții (Franța, Anglia, Italia).

Alături de români, în Dobrogea, trăiau tătari, așezați în grupuri compacte după 1856, apoi turcii oguzi, atrași aici de mormântul lui Saltuk-dede de la Babadag. Aceștia au fost așezați aici și pentru apărarea frontierelor Imperiului Otoman în Europa. În lucrarea sa, „Dobrogea în pragul veacului XX”, M.D. Ionescu menționează „în prima jumătate a secolului XIV, turcii formau populația cea mai numeroasă a Dobrogei, distribuită astfel: turcii ocupau coasta Mării Negre, tătarii mijlocul provinciei, iar românii pe malul Dunării”¹¹⁰. Religia musulmanilor se întemeia pe învățăturile Coranului (Cartea Sfântă) și s-a numit islamism, cuvânt ce înseamnă lăsarea în voia lui Dumnezeu. Moscheele sunt casele lor de rugăciuni, construcții ornamentate în interior cu versete din Coran. La unul din capetele moscheei se află minaretul, un turn înalt, cu scară interioară și cu ieșire în galeria circulară exterioară, îndrepatată spre Mecca (orașul sfânt al musulmanilor). Din minaret, hogea cheamă credincioșii la rugăciune prin strigături. Femeile sunt admise în moschee, doar într-un loc separat de bărbați. Limba turcilor este un amestec de arabă și persană, complicată în a o înțelege, contriind la menținerea stării de ignoranță a populației turce.

*Situația cultului musulman la sfârșitul secolului XIX*¹¹¹

<i>Plasa/Comuna</i>	<i>Sate</i>	<i>Turci</i>	<i>Tătari</i>	<i>Total</i>	<i>Lăcașuri de cult</i>	<i>Slujitori</i>	<i>Întreținute de</i>
Medgidia Comuna Tașpunar	Băltăgești	-	4	4	-	-	-
	Chiorcișme (Țepeș-Vodă)	-	234	234	Moschee din 1806	1 hoga	Întreținute de mahomedani
	Saragea (Gălbiori)	-	-	-	-	-	-
	Taşpunar (Siliștea)	-	202	202	Casă de rugăciuni	1 hoga	Întreținută de locuitori

Musulmanii din Dobrogea și-au păstrat credința și tradiția religioasă. Statul român, în dorința de a le da preoți și învățători a înființat, în 1889, la Babadag, un seminar respectând legea organică a Dobrogei din 7 martie 1880. Seminarul avea și scopul de a pregăti învățători și personal religios pentru școlile confesionale musulmane. Din cauza emigrării musulmanilor din regiunea Babadagului, seminarul se mută din 1901 la Medgidia, într-un local construit de comunitatea musulmană de aici. Popularea Dobrogei, mai ales cu mocani a dus la trezirea la

¹¹⁰ M.D. Ionescu, *Op.cit.*, p.336

¹¹¹ *Ibidem*, p.418

viață a sentimentului național încât creștii își concentrează atenția asupra instituțiilor fundamentale de conservare a entității etnice: biserica și școala. Pe de altă parte, Turcia, la presiunea puterilor rivale, manifestă mai multă preocupare pentru respectarea angajamentelor referitoare la ameliorarea statutului supușilor creștini din Imperiul său. Atitudinea mai liberală s-a reflectat în creșterea numărului bisericilor creștine. Lipsurile materiale nu s-au putut depăși decât prin ajutoare primite din partea boierilor, a bisericilor frățești din stânga Dunării sau prin liste de subscripție „Nifon Bălășescu a consemnat faptul că însuși domnitorul Carol I a donat, în 1867 suma de 100 de galbeni pentru terminarea bisericii românești din Tulcea.”¹¹². Reputatul cercetător de arhive Teodor Mateescu a identificat pentru secolul XVIII și XIX „zeci de nume de preoți, dascăli și cântăreți români, slujitori ai bisericii din mai multe localități printre care este menționat satul Băltăgești”¹¹³.

Rezultatele recensământului din 1930 și al anchetei din 1940 arătau că în județul Constanța și Tulcea trăiau aproximativ 72 210 transilvăneni, reprezentând un procent de 33, 97%, adică o treime din populația românească a Dobrogei. Aceștia și-au adus aportul la întărirea vieții materiale și spirituale a Dobrogei. Sporirea populației cu frații de peste Dunăre și de peste Carpați, în urma hotărârii guvernului din 1886 de a se da pământ tuturor românilor care vor să se așeze în Dobrogea a sporit interesul locuitorilor de a ridica lăcașuri de cult. Construcția și întreținerea lor se făcea de comune și locuitorii lor în foarte puține situații se realiza de stat. În expunerea prefectului județului Constanța, pe anii 1916-1922 sunt menționate următoarele culte existente în comuna Gălbiori.¹¹⁴

Anul	Sate	Ortodoxi	Catolici	Total
1916	Gălbiori	504	-	Ortodoxi: 1149 Catolici: 2 General: 1151
	Băltăgești	645	2	
1922	Gălbiori	355	-	Ortodoxi: 858 General: 858
	Băltăgești	503	-	

În Gălbiori, în 1916, se afla o singură biserică cu hramul Înălțarea Domnului, construită în 1893 și deservită de un preot seminarist, gradul I. Biserica a fost complet distrusă în timpul primului război mondial, apoi refăcută de locuitorii satului și sfințită în anul 1927. Parohia posedă 5 hectare de teren arabil.

¹¹² I.Bitoleanu, N. Runcan , *Op.cit.*, p.234

¹¹³ *Ibidem*, p.235

¹¹⁴ N.T. Negulescu, *Op.cit.*, p.266-271

În Bălțăgești, prin 1916, începuse construcția unei biserici prin contribuția locuitorilor. „În timpul războiului, Biserica a suferit stricăciuni importante, ca urmare, la sfârșitul războiului, s-au strâns 34 850 lei pentru reparații. Din ei s-au cheltuit 1 300 lei, restul s-au folosit pentru terminarea lăcașului de cult din Bălțăgești cu hramul Sfântul Gheorghe”¹¹⁵. Biserica a fost sfințită în 1924, iar din 1928 a slujit preotul Ion Ciorbaru, născut în 1904 la Seimeni, mocan din zona Bran, stabilit în Bălțăgești din 1924. (Anexa 34) Și-a desfășurat activitatea până în 1941, având ca dascăli „ pe Zamfir Coteț încă din 1908, având ca pregătire școala de cântăreți bisericești din Galați, iar din 1923 i-a urmat Stoica Comșa cu aceeași pregătire”¹¹⁶. Pe peretele exterior al altarului se afla înscrisă chemarea „ Veniți la mine toți cei prigoniți și împovărați. Aici veți găsi mântuirea sufletelor voastre”. Odată cu repararea bisericii, inscripția a fost ștersă. În curtea bisericii din Bălțăgești se află mormintele celor căzuți în al doilea război mondial: Raiciu Petre, căzut la datorie în luptele de la Oarba de Mureș și Petcu Oprea, Gheorghe Hogeia, Simion Ghiță, uciși în Transilvania în luptele cu armatele cotropitoare (Anexă 35). Pentru cinstirea eroilor căzuți în luptă, Pretura Plășii Hârșova trimite comunelor o adresă prin care solicită preoților „ în Biserici să se oficieze, la ora 11, servicii religioase dedicate evenimentului la care să participe primarul și consilierii locali și să se arboreze drapelul național”¹¹⁷. Alt exemplu de antrenare a preoților în activitățile cultural-patriotice îl constituie chemarea adresată de pretorul Plășii Hârșova din 1943, prin care preotul Ion Ciorbaru este delegat în Comuna Saraiu pentru oficierea slujbei religioase dedicată eroilor căzuți pentru țară. „Bisericile din cele două sate au fiecare câte un cimitir cu suprafața de 650 metri pătrați fiecare, împrejmuite cu gard de piatră. În perioada interbelică, Bălțăgeștiul a primit spre folosință 10 hectare teren arabil.”¹¹⁸. Apreciem efortul acestor locuitori harnici și evlavioși care au contribuit cu ce au putut la ridicarea acestor edificii de interes comunal. Pe stranele bisericii din Bălțăgești se pot citi numele contribuabililor, încât, pe bună dreptate, se poate afirma „ Biserica trăiește prin credincioșii ei” (Anexă 36). Prin anul 1970, familia Chelbașu a îmbunătățit condițiile materiale ale bisericii, introducând curentul electric pe cheltuiala familiei. De remarcat este faptul că după 1941, după plecarea preotului Ion Ciorbaru la Hârșova, niciun preot nu s-a mai dăruit și așezat în sat să îl slujească și să îi salveze biserica, aflată într-o stare totală de degradare. Deși autoritățile afirmă că au reparat-o cu o sumă enormă de bani, nu se vede decât varul din exterior, acoperișul este spart și plouă în interior, tencuiala este căzută până la cărămidă etc. (Anexă 24).

Biserica, sufletul satului și izvorul miraculos aflat la 3 kilometri depărtare de sat și care ar trebui să dăinuie peste ani au fost supuse, după 1989, distrugerii și, probabil, dispariției. Prezentăm sumar povestea acestui izvor. Menționat în Marele Dicționar Geografic al României din 1898, izvorul aflat la mijlocul dealului Alah-Bair, după aproximativ 100 de metri de urcuș se

¹¹⁵ *Ibidem*, p.264

¹¹⁶ * * * , *Zece ani de autonomie bisericască*, Editura Tipografia Modernă Călărași, Ialomița, 1936

¹¹⁷ Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Constanța, Fond Pretura Plășii Hârșova, Dosar 20, din 1941, fila 34, Dosar 69, din 1943

¹¹⁸ *Ibidem*, Dosar 20, din 1941, fila 54

află izvorul cu apă rece și limpede. „Natura curioasă a acestui deal, cu văi stâncoase și prăpăstioase, a făcut să i se dea numele de Dealul lui Dumnezeu sau Alah-Bair, despre care există și o legendă turcească. Acest monticul este, o dată pe an, locul de pelerinagiu a populațiunii turcesci care mai locuiesc încă în aceste regiuni și care vin pentru a-și găsi remediu divin în apele cu îngrijire strânse în bazinul unei fântâni așezate la marginea acestei ridicături”¹¹⁹ (Anexă 37). Izvorul este menționat de N.T. Negulescu în expunerea sa, afirmând: „în coasta unui deal, se află construită o cișmea cu zid de piatră, cu o cabină alături, tot din piatră, un fel de baie ce poartă numele de Cișmeaua Miraculoasă. Până mai anii trecuți, în ziua de Înălțarea Domnului se făceau pelerinaje la acea cișmea de către locuitorii din comunele din jur, având credința că apa de acolo este vindecătoare de boli”¹²⁰. Tradiția pelerinajelor, mai ales de Izvorul Tămăduirii, s-a menținut și în perioada interbelică. Un sobor de proti din satele învecinate oficiau slujbele de sfințire a apei din care credincioșii luau acasă, păstrând-o ca pe un odor tămăduitor de boli și îndepărtarea relelor. Cu apă sfințită stropeau locuințele, acareturile și animalele din bățatură. „Tradiția ne spune să ne lăsăm un semn prin această pădure de arbuști în apropierea izvorului. Se zice că ne aduce sănătate, noroc, pace, liniște și spor în casă”¹²¹. Ne povestește Maria Stratu în vârstă de 60 de ani din Gălbiori. (Anexa 38)

La inițiativa preotului Ion Ciorbaru, în anul 1934 s-a hotărât restaurarea cișmelei, ridicându-se aici o cruce de piatră, izvorul captat curgea într-un bazin unde credincioșii puneau câte o monedă aducătoare de belșug, din bazin se putea lua apă, iar restul se scurgea în pârâul Stîșchioi Dere. Lângă troiță s-a adăugat o încăpere unde se puteau aprinde lumânări sau se adăposteau ciobanii și călătorii pe timp nefaorabil. Pentru realizarea construcției s-a constituit un comitet din președinte: preotul Ion Ciorbaru, casier: Constantin Moise și mai mulți membrii: Traian Gologan, Costache Purcărea, Ioniță Vasile, Alexandru Gurgău, Nicolae Chelbașu, Ștefan Carat, Gheorghe Silivestru, Ion Bobeanu, Ion Nițu, Stan Petcu și prin donațiile fabricii de ciment Cernavodă. Vârșnicii satului, o treime oieri, veniți din părțile Sibiului și Brașovului și-au continuat vechile ocupații și după așezarea lor pe aceste meleaguri. Ei au transmis din generație în generație știrea că cei ce vor folosi apa izvorului cu credință vor scăpa de boli și vor fi feriți de rele. În sprijinul acestei credințe, circulă și următoarea legendă: „Un cioban credincios, lipsit de vedere, duă ce s-a spălat zilnic cu apa izvorului și-a recăpătat vederea. Astfel, a apărut convingerea că din Muntele lui Dumnezeu (Alah-Bair), așa cum îl numeau musulmanii, nume preluat apoi și de localnicii creștini, izvora apa miraculoasă, tămăduitoare”.

În anul 2004-2005, au venit aici patru călugărițe. Toți localnicii au primit vestea cu bucurie, considerând că vor îngriji și de moștenirea lăsată de înaintași. Surpriză! După ce la poalele Alah-Bair-ului au așezat o bisericuță maramureșană din lemn, o adevărată bijuterie așezată în peisajul sălbatic al dealurilor dintre Băltăgești și Crucea, a urmat o serie de acțiuni

¹¹⁹ George Ioan Lahovary, *Op. cit.*, p.34

¹²⁰ NT Negulescu, *Op. cit.*, p. 260-261

¹²¹ Georgiana Voineagu, *Sărbătoarea Izvorului Tămăduirii* în *Cuget Liber*, 14-15 aprilie 2007, p.12

revoltătoare. Aceste două repere creștinești ale existenței vrednice de bătrâniului locului, care au înfruntat multe vitregii sunt pe cale să dispară. Numele locului, Izvorul Tămăduirii, a fost schimbat în Mănăstirea Sfânta Cruce, inscripția de la baza monumentului pusă de înaintași a fost ștersă, iar izvorul abia mai picură. Cine oare are interes să ștergă trecutul, să desființeze patrimoniul cultural național?

Alah-Bair-ul, cu tufișurile și carierele sale, a fost folosit și de membrii mișcării de rezistență anticomunistă din 1949-1951 ca loc de refugiu și ascunzătoare în fața autorităților comuniste. Viețuitorii acestor locuri, hotărâți, și-au apărut cu prețul vieții avutul, alăturându-se celor veniți din nordul Dobrogei. Peste 20 de gospodari din Bălăgești au fost arestați și condamnați la ani grei de închisoare, 2 din ei găsindu-și acolo sfârșitul: Vasile Nițu, ucis în trenul morții și Nicolae Voineagu, din Crucea, mort în închisoare. Prigoana comunistă a determinat pe mulți să-și părăsească gospodăriile și agoniseala și să plece în lume. Cei tineri și-au găsit un loc de muncă în alte județe și, treptat, și-au luat părinții în vârstă. Alții s-au întors în locurile strămoșilor pentru veșnicie, așa cum s-a întâmplat cu bătrânul Grigore Crăciun din Dobârlău, județul Brașov.

Așadar, consider că, pe noi ca popor, nu ne reprezintă numai un edificiu grandios, ci multitudinea de obiective culturale și spirituale din tot cuprinsul țării, care formează zestrea noastră de suflet.

CONCLUZII

Am scris aceste rânduri din dorința de a rămâne urmașilor mei amintirea unui sat cu existență milenară. Satul cu bune și cu rele a avut perioade de dezvoltare economică, social-culturală urmate de distrugeri, decădere și uneori pe cale de dispariție. Materialele prezentate în lucrare au scopul de a șterge colbul timpului așezat peste această adevărată avere a județului nostru. Datorită unor gospodari harnici și pricepuți, satul a renăscut ca pasărea Phoenix.

Monografia a urmărit prezentarea fidelă a realității în toate etapele, neocolind agresivitatea anumitor perioade. Documentele din arhive și biblioteci, informațiile veridice de la puținii vârstnici ai satului și presă au stat la baza afirmațiilor din cuprinsul lucrării. Pentru realizarea lucrării mulțumesc, în primul rând, mamei mele și doamnei profesor diriginte Banu Maria, care m-a ajutat să termin Liceul Pedagogic fiind trecută pe lista celor ce trebuiau eliminate din școală, ca fiică de chiabur. Tot buna și sufletista mea profesoară dirigintă a sfătuit-o pe mama să nu mă prezint la postul de învățător din Șiriu și să plec din județul Constanța. Acest sfat bun m-a ajutat în viață, motivele le puteți înțelege din conținutul monografiei. Mulțumesc nepoatei mele, Clara Gîlă care m-a ajutat să redactez lucrarea în formatul actual. Multă dăruire și pasiune, din respect pentru instituția școlară și slujitorii ei, au dovedit colegele mele, prof. Maria Năstăsioiu, învățătoarele Elena Petcu și Adela Ștefan, care m-au sprijinit cu informații pentru anumite perioade din viața școlii. Informații prețioase am primit și de la consătenii și colegii mei de școală primară Stanciu (Crăciun) Mariana, Raicea Nicolae, Coja Elena, Crețu Dumitra, etc. și cer scuze celor pe care i-am omis din lipsă de date și informații.

În încheiere îmi exprim și eu aceeași speranță ca vârstnicii mei consăteni Giuglea Măriuca de 92 ani și Herda Cristache de 91 ani, care declară reporterului ziarului local Cuget Liber din 5 ian. 2004 următoarele: "Băltăgești nu va fi lăsat să moară, prea sunt frumoase și atrăgătoare locurile, prea optimiști sunt oamenii"⁵⁸. În acest peisaj mirific a regizat filmul Mihai Viteazul, Sergiu Nicolaescu, folosindu-se de locuitorii satului ca figuranți, din mărturiile locuitorului Ion Ștefan. În anul 2005, domnul primar Frigioiu Gheorghe declara reporterului aceluiași ziar "satul Băltăgești va deveni complex agroturistic, că administrația locală a prevăzut pentru 2006 continuarea unui proiect cu caracter turistic"⁵⁹. (Anexa 38) Aceste promisiuni au rămas simple declarații, satul este într-un declin total, se distruge, se demolează și nu mai au loc nici de morții din morminte.

⁵⁸ Traian Brătianu, *Băltăgești, un sat uitat de lume*, în *Cuget Liber*, 5 ian, 2004.

⁵⁹ *Satul Băltăgești va deveni complex agroturistic*, în *Cuget Liber*, ian.2005.

BIBLIOGRAFIE:

- Arachelian, Vartan – *Toamna pătimirii noastre*, Editura RAO, București, 2004;
- Bărbulescu, Maria – *Viața rurală în Dobrogea romană, sec. I-III PCHR*, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, 2001;
- Boilă Doruțiu, Emilia – *Inscripțiile din Scythia Minor, vol. V, Capidava – Troesmis-Noviodunum*, București, 1980;
- Brătescu, Constantin; Georgescu, I.- *1878-1928. Dobrogea. Cincizeci de ani de viață românească*, Cultura Națională, București, 1928;
- Buzoianu, Livia; Bărbulescu, Maria- *Tomis, comentariu istoric și arheologic*, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie, Constanța, 2012;
- Cojoc, Marian – *Mișcarea de rezistență anticomunistă din Dobrogea*, Editura Ex Ponto, Constanța, 2005;
- Culea, D. Apostol – *Cât trebuie să știe oricine despre Dobrogea* (trecut- prezent-viitor), Editura Casei Școalelor, București, 1928;
- Cușa, Nicolae – *Trenul morții*, Editura Semne, Constanța, 2011;
- Dominte, Paul – *Realități etnice în județul Constanța la începutul secolului XX*, în Studii și Articole de Istorie, LXXII, Grup editorial Rotary Monde S.A., 2007;
- Dumitrașcu, Gheorghe; Lascu, Stoica – *Dobrogea în timpul stăpânirii otomane*, în Studii și Articole de Istorie, LI-LII, București, 1985;
- Dănescu, Grigore – *Dicționar geografic, statistic, economic și istoric al Județului Constanța, vol. I-II*, Tipografia și fonderia Thomas Basilescu, București, 1897;
- * * * - *Eparhia Constanța. Zece ani de autonomie bisericească*, Tipografia Modernă, Călărași, Ialomița, 1936;
- Florescu, Radu – *Capidava*, Editura Meridiane, București, 1965;
- Giurescu, Constantin - *Știri despre populația românească a Dobrogei în hărți medievale și moderne*, Muzeul Regional de Arheologie Dobrogea, Constanța, 1966;
- Georgescu, Ion - *Românii transilvăneni din Dobrogea*, în Analele Dobrogei, nr.X, Cernăuți, 1929;

- Gheorghe, Lavinia Dacia - „*Fapte de arme*” ale armatei bulgărești de ocupație a Dobrogei 1918-1919 în lumina unor documente inedite, în *Studii și articole de istorie*, nr.LXXV, Editura Muntenia, Constanța, 2009;
- Ionescu M.D.- *Dobrogea în pragul veacului al XX*, București, Atelierele Grafice Soccecu, 1904
- Ionașcu, Constantin- *Rezistența anticomunistă la Pontul Euxin*, Editura Ex-Ponto, Constanța, 2005
- Irimia, Mihai-*Date noi privind necropolele din Dobrogea în a doua epocă a fierului*, Pontica 16, 1983
- Lascu, Stoica-*Mărturii de epocă privind istoria Dobrogei*, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, 1999
- Lahovari, George Ioan, Brătianu C., Tocilescu G.-*Marele Dicționar Geografic al României*, vol. I, București, Stabilimentul Grafic Soccecu, 1898
- Mateescu, Tudor – *Documente privind istoria Dobrogei 1830-1877*, București, Direcția Generală a Arhivelor Statului RSR, 1975
- Mironescu, Eufrosina-*Din memoriile lui Ion Moțoi* în *Analele Dobrogei*, numărul 10, Cernăuți, Editura Glasul Bucovinei, 1929
- Mehmet, Ali Ekrem- *Din istoria turcilor dobrogeni*, Kriterion, București, 1994
- Negulescu, N. T. -*Expunerea situației județului Constanța pe anii 1916-1922/1923*, Constanța, Tipografia Victoria, 1924;
- Pană Gh. Ion – *În coloana eroilor dobrogeni (Divizia Mărășești)*, Editura Militară, București, 1974;
- Petrescu Dâmbovița, Mircea; Vulpe, Radu – *Istoria românilor, vol.I*, Academia Română, Editura Enciclopedică, București, 2001;
- Preduseșel, Iulius – *Allah – Bair – rezervație, floră și faună*, Editura Muntenia, Constanța, 2012;
- Rădulescu, Adrian, Bitoleanu, Ion-*Istoria românilor dintre Dunăre și Mare. Dobrogea*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1979;
- Șandru, D.-*Mocanii în Dobrogea*. Institutul de Istorie Națională, București, 1946;
- Tănase, Gabriela – *Aspecte privind aplicarea reformei agrare din 1921 în județul Constanța*, în *Însemnări didactice*, Constanța, 1986;

Vlădescu, Olt- *Constituția Dobrogei-populația înainte de război*, Tipografia ” Dor P. Cucu”, Bcurești, 1908

Vulcan, P.- *Albumul național al Dobrogei 1866-1877-1906*, București, Tipografia Regală, Piața Palatului Regal, 1906

Arhivele Naționale, Serviciul Județean Constanța, Fonduri:

1. Pretura Plășii Hârșova: Dosar 4/1941, Dosar 20/1941, Dosar 5/1943, Dosar 71/1943
2. Primăria Comunei Gălbiori: Dosar 3/1937, Dosar 20/1941, Dosar 5/1943

Anuarul Statistic al județului Constanța, 2009, Direcția Națională de Statistică, Constanța.

Articole din Presă:

Brătianu, Traian, *Băltăgești, un sat uitat de lume* în Cuget Liber, 5 ianuarie 2004

Alah-Bair, dealul cu flori rare în Cuget Liber, 2 iulie 2006

Dan, Cristian, Izvorul *milioanelor cooperativelor din Băltăgești*, în *Dobrogea Nouă*, 22, 8 noiembrie 1969, p.1-3.

Voineagu, Georgiana, *Sărbătoarea Izvoru Tămăduirii* în Cuget Liber, 14/15 aprilie 2007

Iancu, Mariana, *Civilizația din Băltăgești a murit odată cu Ceaușescu* în Cuget Liber, 17 aprilie 2007

Pavel, Andreea, *Izvorul Tămăduirii, miracolul creștin de la Crucea* în Dezvăluiri, 12 aprilie 2009

Răcoare, Cristina, *Crucea ilegală în Ziua de Constanța*, 4 iulie 2007, <http://www.ziuact.ro>

Tudor, Anastasia-Paula, *Dorul de CAP* în Jurnalul-RO, 23 octombrie 2010.

ANEXE:

1. Harta geologică simplificată a Dobrogei
2. Allah-Bair - Dealul lui Dumnezeu
3. Șisturi verzi – colțane . Confluența dintre Saragea - Dere și Satișkioi –Dere
4. Anexa 4 Flora din rezervație –Stânjenei
5. Ceapa ciorii. Zburătorul
- 6-7.Fauna din rezervație

8. Stupina –Stelă de piatră sec. VII-IV î. Hr.
9. Băltăgești – amforă de Thassos sec. IV-III î. Hr.
10. Cippus funerar –sec. II d. Hr.
11. 1904. Ion Gurgău- delegat al comunei Tașpunar la Hârșova, cu prilejul vizitei regelui Carol I și a reginei Elisabeta și primarul Ioan Moțoi
12. Dobrogeni în refugiu
13. Eroul Ghiță Gurgău
14. Hărțile comunelor Seimeni, Tașpunar, Gălbiori, Crucea
15. Aniversarea a 50 de ani de viață românească în Dobrogea -1928
16. Tabel din 1837 cu ardelenii trecuți prin carantina Gura Ialomiței
17. Stelă funerară. Ion Gurgău –stabilit în Băltăgești în 1870
18. Familii de ardeleni. Familia Gurgău, Giuglea, Tomoșoiu
19. *Pentru ce facem recensământul populației ?* în revista **Boabe de grâu** din 1930
20. Din albumul personal al ing. Năstăsoiu. CAP Isbânda Băltăgești.
21. Căminul cultural
22. Baia populară
23. Grădinița
24. Biserica cu hramul Sf. Gheorghe și imagini din interior
25. Mișcarea de rezistență
26. Trenul morții. Schitul de la Aiud

27. Devizul estimativ eliberat de Ministerul Lucrărilor Publice, pentru construcția școlii din Băltăgești, 1937

28. Învățătoare Marioara Ciorbaru

29. Învățătorii Chican Maria și Ruset Ion cu elevii 1930-1956.

30. Localul vechi al școlii 1937 și noile clase construite în 1956-1957.

31. Cadre didactice din Băltăgești

32. Caloianul – pe malul pârâului Băltăgești

33. Activități sportive

34. Preotul Ciorbaru

35. Eroii din al Doilea Război Mondial din Băltăgești

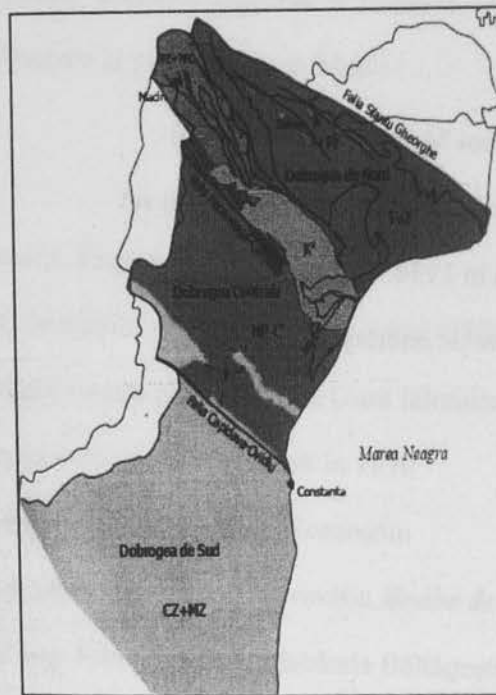
36. Tabel cu enoriașii înscriși pe stranele bisericii din sat

37. Cișmeaua reconstruită în 1934.

38. Arbuști cu semne lăsate de enoriași

Anexe

Anexa 1- Harta geologică a Dobrogei

Harta geologică simplificată a Dobrogei (PZ+PC - Paleozoic + Jurasic; K2 - cretacic superior; NP + C1 - neoproterozoic - cambrian inferior erozoic)
Soghed, Antoneta, Cadrul geologic și structural al terenurilor din jurul Mării Negre

Mădădem, p. 5

Rădulescu, Adrian. Aspecte privind exploatarea pietrei în Do

ALAH-BAIR-MONTICUL LA N-E
PLATOULUI TOPAL, LA POALELE LUI SE
AFLĂ AȘEZAT SATUL BĂLTĂGEȘTI

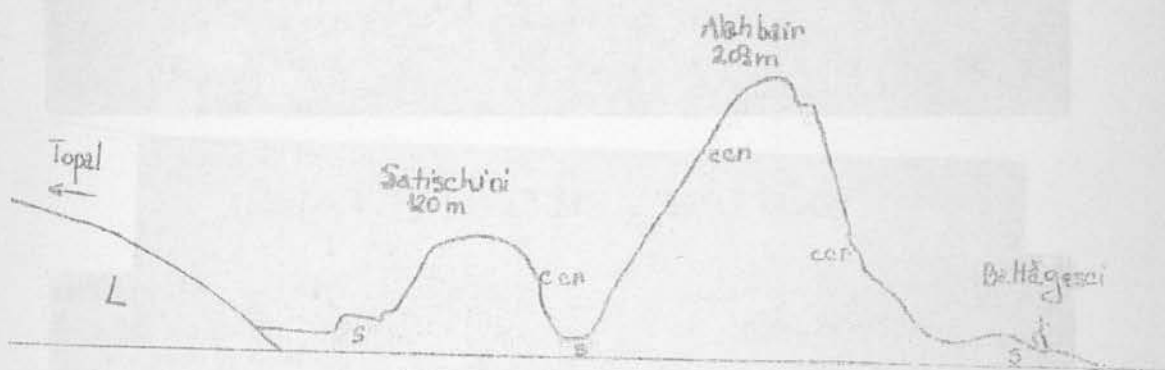

Fig. 11 - Tăietură lațată la N satului Băltăgești
s - sistoni verzi; e - c - cca - cca albicioși (gălbui) (după V. Anastasiu)

Căpitanul M.D. Ionescu, *Dobrogea, în pragul veacului al XX-lea*, București, 1904,

Alexa 3 b.

**VECHIUL POD DE TRECERE PÂRÂUL
BĂLTĂGEȘTI**

**CONFLUENȚA DINTRE SARAGEA DERE
(DEREAUA LUI MOȚOI) ȘI SATIȘCHIOI
DERE**

Anexa 3

ANEXA 3

ȘISTURI VERZI (COLȚANE)

**CONFLUENȚA SARAGEA-DERE
(BĂLTĂGEȘTI) CU SATIȘCHIOI-DERE**

Anexa 4 Flora din rezervație –Stânjenei.

Anexa 5

STÂNJENEL

STÂNJENEL

ANEXA 4

ZBURĂTORUL-SÂNZIENE

CEAPA CIORII

FAUNA EXISTENTĂ ÎN REZERVAȚIE ȘI SIT

 <p>Phalacrocorax pygmaeus (Cormoranul mic), PROTEJAT prin lege, de două ori mai mic decât cormoranul mare, negru, fără pete albe.</p>	 <p>Ardeola ralloides (Starcul galben), pasăre mică, alb-gălbui, cu gâtul mai lung și subțire, iar trupul micuț și zvelt.</p>
 <p>Accipiter brevipes (Uliu scund), asemănător cu uliul păsărar. Cuibărește, în locuri unde-și găsește hrana cu precădere din reptile. Are picioarele scurte, de culoare brun-cenușiu, aripile alburii și ochii roșii.</p>	 <p>Falco vespertinus (Vânturelul de seară), de talie mică, masculul cenușiu întunecat, iar femela cenușiu-albăstrui. De la o anumită distanță seamănă cu porumbelul</p>
 <p>Tadorna ferruginea (Călitărușul roșu). Este mai rară decât ruda sa călitărușul alb întrucât a fost pus sub oerotică legii. Este de culoare galbur roșcat, cu capul galben, aripile albe cu vârful negru, masculul are un gulerăș negru.</p>	 <p>Barbhus oadicnemus (Pasărea ogorului), de culoare brună-gălbui pe spinare și albă pe abdomen, ochii galbeni și inari ca la răpitoare. Cuibărește direct pe nisip sau între pietre.</p>

 <p>Capreolul capreolus (Căprioara) Mamifer ruminător, mai mic decât cerbul, cu corp svelt. Femele fără coarne, masculul cu coarne. Se află în localități, în rezervație și alte locuri din sit.</p>	 <p>Canis (Șacalul) În lume sunt trei specii: șacalul negru pe spate numit canis mesomelas; șacalul surin (asiatic) – canis aureus și șacalul dungat. Nu s-am întâlnit și nimoni n-a precizat care specie este semnalată în cadrul sitului și în rezervație. Buni alergători, cu 56 km/h, călătoresc în perechi sau familii. Trăiesc până la 12 ani. Au greutate de 10-15 kg. Hrană diversificată: ouă, păsări, rozătoare, reptile, scorpioni, fructe de pădure, etc.</p>
	
<p>Testudo graeca <i>(Broasca țestoasă de Țesut dobrogeană)</i>, MONUMENT AL NATURII – OCROTITĂ. Lungime 15 - 27 cm, cu carapacea gălbuiă - întințec, cafonie sau maronie, fiecare placă fiind mărginită de pete negre, neregulate. Masculii au coada mai lungă și tare. Se hrănesc cu vegetale, rădăcini, rănci și plante. Lăptele cocului. Alor (Euphorbia) Femelele depun în nisă - iunie 4-12 ouă sferice albe, care se clocește în 70 - 80 zile. Trăiesc între 90-125 ani.</p>	

Anexa 8- Stelă de piatră sec. VII- IV î.Hr.

ANEXA 8

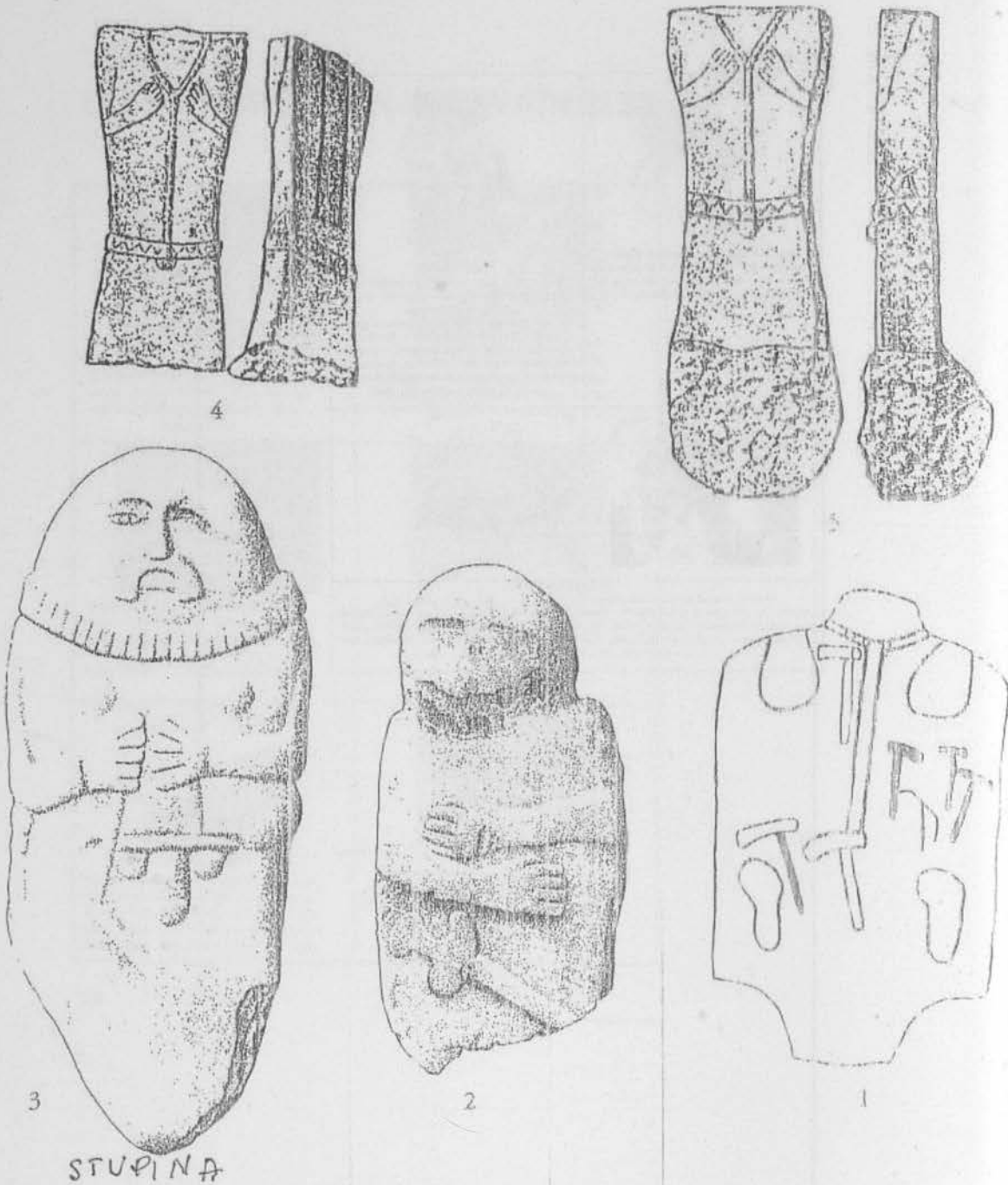
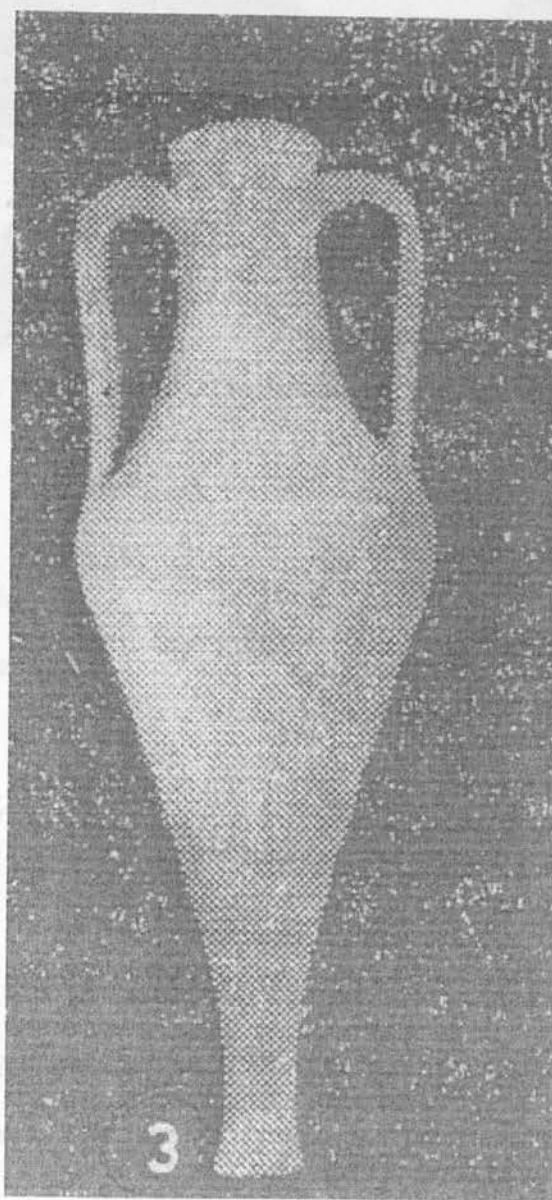

Fig. 80 Stele de piatră. 1 Hamangia (neolitic - bronz timpuriu); 2 Sibioara; 3 Stupina; 4-5 Baia de Criș. După Jeanette Landau (1, 4-5) și A. Vulpe (2-3). Scări diferite.

AMFORĂ ȘTAMPILATĂ DE THASSOS DESCOPERITĂ ÎN 1976 ÎN VATRA LOCALITĂȚII BĂLTĂGEȘTI (SEC. IV-III î.Hr.)

*în Mihai Irimia, Date noi privind necropolele din Dobrogea în a doua epocă a fierului,
Pontica, XVI (1983), p.109.*

Anexa 10

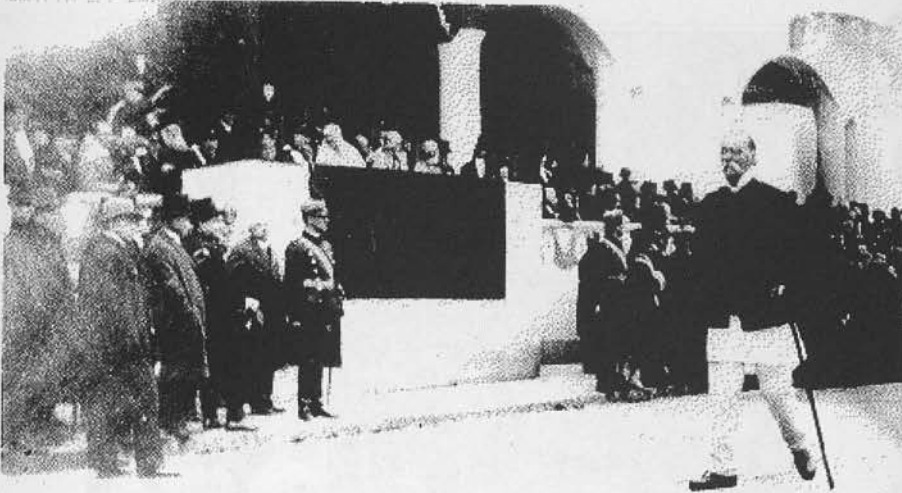

CIPUS FUNERAR DESCOOPERIT LA BĂLTĂGEȘTI SEC. II d. Hr.

*din Inscricțiunile din Scythia Minor, vol.V, Capidava-Troesmis – Noviodunum, de Emilia
Doruțiu Boilă, București, 1980, p.29.*

Anexa 11

1904. Ion Gurgău- delegat al comunei Tașpunar la Hârșova, cu prilejul vizitei regelui Carol I și a reginei Elisabeta (din albumul familiei Gurgău)

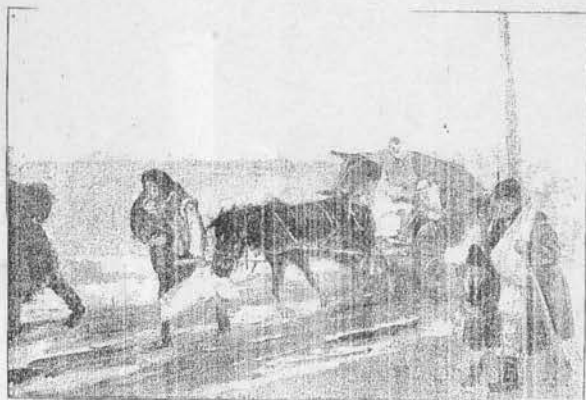

din Petru Vulcan- *Albumul național al Dobrogei, 1866- 1906*, Tipografia Regală,
București, 1906, p. 91.

Anexa 12

Dobrogeni în refugiu

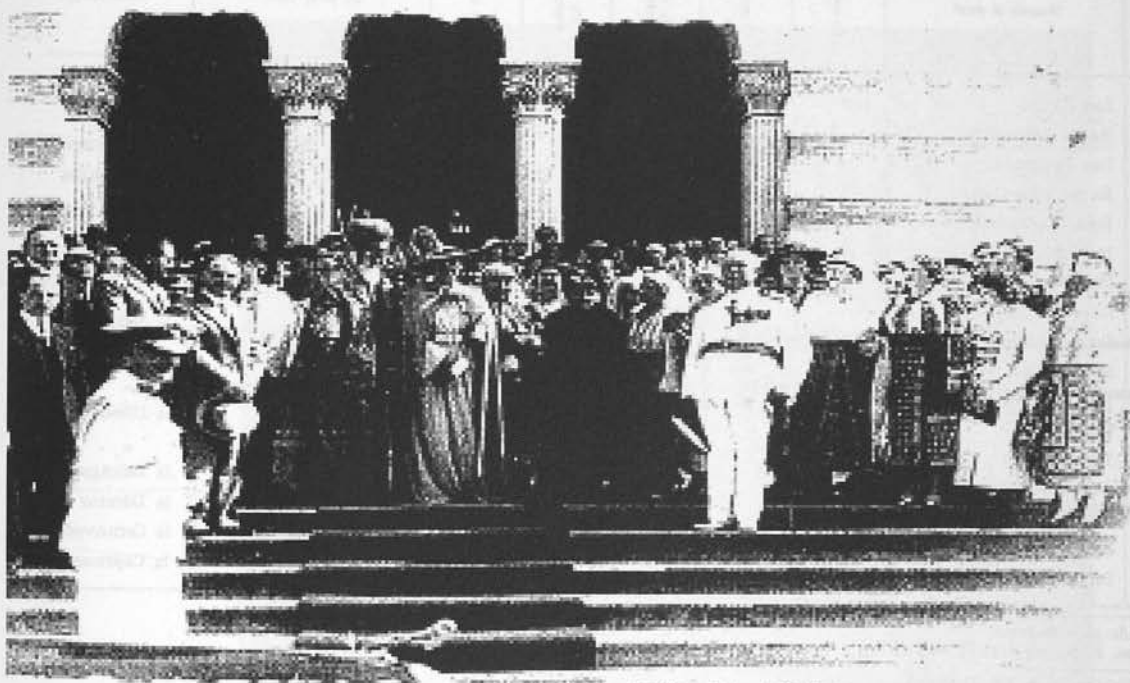

1917-1918

FAMILIE DE ȚĂRANI DOBROGENI ÎN
REFUGIU, ÎN PRIMUL RĂZBOI MONDIAL

*Aniversarea a 50 de ani de viață românească în Dobrogea -1928
in prezenta Regentei, a Reginei Maria si a autoritatilor locale
in frunte cu sotia primarului Constantei, dr. Nicolae Margarint*

Anexa 15. Tabel din 1837 cu ardelenii trecuți prin carantina Gura Ialomiței

⟨Anexă⟩

Ediți din prințipat	Numele și sinul	Ce naște	Ce meserie	A(c) > edria curți este supun.	Cu ce pașaport.	Supt ce no.	De unde vine.	Unde merge.
1	Ion Chițul	mocan	păstor	K. K.	nemțesc	1464	de la Sohodol	la Siimeni
1	Radul Solovestru	**	"	"	"	1509	"	la Pazargic
1	Ion Rodeanul	"	"	"	"	2400	de la Siliște	la Capsuncea*
1	Bucur Măgeanul	"	"	"	"	2463	"	la Costengea
1	Stan Munteanul	"	"	"	"	2909	"	"
1	Ion Munteanul	"	"	"	"	"	"	"
1	Nicolae Ciucur	"	"	"	"	3322	"	la Capsuncea
1	Gheorghe Ion Chițu	"	"	"	"	140	"	"
1	~~Ioan Popine~~	~~"~~	~~"~~	~~"~~	~~"~~	~~372~~	~~de la Moecin~~	~~la Băltăgești~~
1	Ion Bangălă tinăru(1)	"	"	"	"	"	"	"
1	~~Ion Bangălă~~	~~"~~	~~"~~	~~"~~	~~"~~	~~"~~	~~"~~	~~"~~
1	Ion Tătarul	"	"	"	"	366	de la Șimon	la Hirsova
1	Ilie Hărdanu	"	"	"	"	370	"	"
1	Gheorghe Zărnescul	"	"	"	"	326	de la Bran	la Băltăgești
1	~~Nicolae Mercan~~	~~"~~	~~"~~	~~"~~	~~"~~	~~1332~~	~~de la Sohodol~~	~~la Dărstor~~
1	Mihai Rîpea	"	"	"	"	7374	de la Șimon	la Cernavoda
1	Ion Girișteanul	"	"	"	"	1368	de la Sohodol	la Capsuncea

17. Lude șaptesprezece.
ss. Radu log(ofătul) caran(tinei).

Ibidem, f. 6, 27. Original.

* Ghilimelele aparțin editorului. In original repetarea este indicată printr-o linie orizontală.

** Probabil Casimcea.

Anexa 16

ION GURGĂU STABILIT ÎN BĂLTĂGEȘTI ÎN JURUL ANULUI 1870. LOCUINȚA SA SE AFLA ÎN CENTRUL STATULUI PE MALUL PÂRĂULUI BĂLTĂGEȘTI

Anexa 17. Familii de ardeleni. Familia Gurgău, Giuglea, Tomoșoiu

Ardeleanca la a doua generație stabilită în Băltăgești

Anexa 18. Pentru ce facem recensământul populației? în revista lunară ilustrată de cultură, *Boabe de grâu*, anul I, 1930.

C R O N I C A

010

Pentru ce facem Recensământul Populației?

FACEM acest recensământ, sau numărătoare a populației, ca să înțelegem conducătorilor acestei țări, cunoașterea ei reală și exactă, căci legile bune și drepte se fac în deplină cunoștință de numărul și starea locuitorilor, așa precum capul unei familii își potrivește puterile și ostenețele, după numărul și nevoile celor pe cari îi are în grijă.

Recensământul populației mai este cerut de marile nevoi ale omenirii de pretutindeni și, de aceea, printr-o înțelegere semnată de toate țările din lume, între care și România, s'a hotărât facerea numărătoarei în anul 1930, odată pentru toate popoarele.

Recensământul populației nu trebuie pus așadar laolaltă cu treaba perceptorilor cari urmăresc birurile, sau cu a poliției și jandarmeriei, care fac rechiziții.

Sarcina acestora, destul de grea și pentru ei și pentru ceilalți, n'are nimic aface cu aceea a Recensorilor, adică a celor însărcinați numai și numai cu numărătorea oamenilor, de către „Direcția Recensământului General al Populației”, cu ajutorul tuturor oamenilor de carte: Funcționari, Profesori, Medici, Preoți, Învățători și mai ales specialiști statisticieni și demografi.

O lege anume votată apără pe cetățenii cei buni de recensorii cari n'ar păstra cu sfințenie secretul listelor ce li se încredințează de acești buni cetățeni; — dar tot aceeași Lege apără Recensământul Populației de cetățenii cei răi, cari s'ar ascunde dela numărătoare sau ar spune și scrie neadevăruri.

Avem credința că oricare bun cetățean al acestei Țări, ca și oricare bun fiu al Neamului din care face parte, va iscăli Lista de Gospodărie ce i se aduce de către Recensor, dând răspunsuri cinstitute la întrebările privitoare la situația lui ca om de onoare, ca cetățean conștient, ca profesionist de treabă.

Ministrul Muncii
Sănătății și Ocrotirilor Sociale

S. J. J. J.

Directorul
Recensământului General

M. M. M.

Președintele
Comisiei de Recensământ

V. V. V.

Un afiș al recensământului

Aici, la noi,

în Bălăgești!

Pe munte!

În minunată strălucitoare
și caldă, ne-a-remunat activitatea noastră.
Natură, în parte și deșert alături de noi! După o săptămână
de muncă, o zi de odihnă petrecută la munte și în minunat
prijeli de relaxare, de cunoaștere, apropiere și unitate.
Ea va deschide seria excursiilor și pre-
gătirea pentru, știri de lungă durată.

În
timpul
liber....

La munca voluntară,
au fost și sunt nelipsite tinere
noastre. Sătești au, plus de via
bună și încredere în autor, în
fata comunității culturale, pe
care, prin munca voluntară l-
au amănajat.

Rumex, Cernea, Bălăgești,
Fălbiori, Capidava, Liniăreco
sunt satete unde elijis noastre
artistice și a desigurat propo-
runt, sau au format obiectul, itre-
nariului său. Sătești au o parte
dus elijis noastre artistice, înainte
de plecare.

Sunt o parte din activitatea noastră și în
fel de a ne folosi și petrec timpul nostru liber!

Anexa 20

Căminul cultural

Anexa 21

BAIA POPULARĂ

Biserica cu bratul Sf. Filipos și imaginea Sa în interior

Anexa 22.

GRĂDINIȚĂ

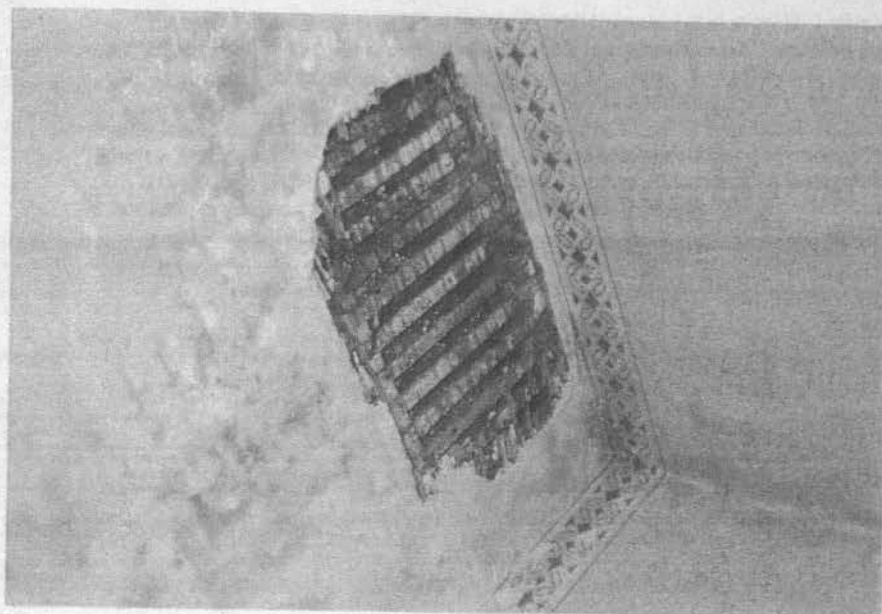
Anexa 23

Biserica cu hramul Sf. Gheorghe și imagini din interior

Anexa 24. Mișcarea de rezistență

NIȚU, Vasile I. Născut la 2 ianuarie 1894, în comuna Siliștea-Constanța. Din satul Băltăgești, comuna Crucea-Constanța. Țăran înstărit. Membru P.N.Ț. Arestat la 21 iulie 1949, împreună cu fiica sa (Aneta), pentru găzduirea partizanilor Iancu Ghiușea și Stere Hapa. Torturați în timpul anchetei la Securitatea Constanța (de Nicolae Doicaru). Condamnați de Tribunalul Militar Constanța la închisoare-Nițu Vasile la 20 de ani muncă silnică, iar fiica sa la 3 ani închisoare (sentința 544/7 octombrie 1949, președinte-colonel magistrat Pavelescu Constantin), pentru crimă de uneltire contra ordinii sociale. Din ordinul lui Nicolschi, Nițu Vasile a fost ridicat de la Jilava, dus la Timișoara și executat la 9 martie 1950.

MM

Mișcarea de rezistență anticomunistă din Dobrogea, 1949*

I

Marian Cojoc

Mișcarea de rezistență anticomunistă din Dobrogea s-a desfășurat într-un cadru specific, nu doar datorită caracteristicilor geografice, în special ale Munților Dobrogei, diferiți de lanțul carpatic, dar și datorită faptului că regiunea respectivă s-a aflat imediat după august 1944 sub ocupația trupelor sovietice, bucurându-se și după 1947 de o atenție specială din partea sovieticilor, atât din punct de vedere geografic, cât și militar.

Compoziția etnică a zonei a accentuat specificitatea mișcării dobrogene, remarcându-se în cadrul acesteia o activă

LISTA DOCUMENTELOR

* Fragment din tema de cercetare *Aspecte ale rezistenței naționale sub regimul comunist pe teritoriul Dobrogei*. Coordonator: Marian Cojoc. Rezultatele cercetării vor fi publicate într-un volum separat în cadrul I.N.S.T.

NITU ANETA condamnată la 3 ani închisoare corecțională (născută la 27.05.1926, în comuna Băltăgești-Gălbiori, jud. Constanța, fiica lui Nitu Vasile, arestată la 21.07.1949).
Căută azi, 10.10.1949
Președinte, **PAVELESCU CONSTANTIN**

CURTEA MILITARĂ DE CASARE ȘI JUSTITIE
în ședința din 9.11.1949, respinge ca neîntemeiat recursul întregului lot.

NOTĂ:

CUSA IANCU din Beidaud este împușcat mortal la 18.07.1949 în lupta cu securitatea ce se dă la Băltăgești-Gălbiori, jud. Constanța.

La confruntare iau parte Niculai Hasoti, Cusa Iancu și Hapa Stere. Urmăriți, ei au stat ascunși la Bazac Niculai și Nitu Vasile din Băltăgești. Pe 16.07.1949 securitatea înconjoară casa lui Nitu Vasile. Nitu Aneta află și îi scoate prin spate, se îndreaptă spre Gălbiori. Securitatea le dă de urmă și începe lupta, se trage mult. Cusa Iancu este împușcat mortal în abdomen, Hasoti și Hapa sunt înconjurați și prinși. La Băltăgești au trecut și au fost ascunși Ghiușea Iancu, Beca Iancu și alții. Din rapoartele securității: totți erau urmăriți încă din luna aprilie 1949 fiindcă din primăvară erau împărțiți în echipe, cutreieraseră toată Dobrogea și o organizase pe comune și treceau la acțiuni diversioniste.

Niculai Hasoti, Gogu Puiu, Iancu Ghiușea, Hapa Stere au organizat peste 30 de comune. Locul principal de unde dirijau era pădurea Babadag unde se refugiau și aveau și ascuțători.

Erau înzestrați cu armament și muniție și ajutați cu bani și alimente de către comunele organizate. Autoritatea și securitatea îi urmărea de aproape și aveau între ei informatori.

GRUP REVOLUTIONAR GOGU PUIU 25 CONDMNATE

NOTĂ

Cei patru din Beidaud, partizani arestați în ziua de 21.07.1949, în urma confruntării de la Băltăgești - Gălbiori (fostă Saragea) cu securitatea:

IANCU GHIUVEA - născut la 09.08.1919

HAPA STERE - născut la 16.06.1919

HAȘOTI NICOLAE - născut la 15.05.1910

BECA IANCU - născut la 15.05.1905

au fost condamnați la moarte în Ședința din 07.10.1949, Sentința 544, a Tribunalului Militar Constanța și executați la 16.12.1950 pe malul lacului Siutchiol - Mamaia □ necunoscut.

Din satul Băltăgești, comuna Gălbiori (azi comuna Crucea) au fost arestați și condamnați, primind pedepse grele cu închisoare, muncă silnică și degradare civilă:

BAZAC NICOLAE - născut în 1913 -, 10 ani de muncă silnică; detenție la Poarta Albă, Peninsula și Gherla.

DOBRIN DUMITRU - condamnat la 15 ani temniță grea, 5 ani degradare civică și confiscarea a 15 ha;

detenție în penitenciarul Constanța și lagărul de la Peninsula.

SILVESTRU G. PETRE - născut la 15.07.1907, condamnat la 7 ani închisoare și 3 ani interdicție și confiscarea a 15 ha + 3.000 lei amendă pentru uneltirea contra ordinii sociale. Detenție la Gherla.

MARIN N. GHEORGHE (ginecele lui Nițu Vasile) - născut la 3.10.1905 -, condamnat la 8 ani închisoare. Detenție la Jilava, Aiud, Peninsula.

NIȚU ION (fratele lui Nițu Vasile) - condamnat la închisoare în 1950. I-a fost semnalată prezența la penitenciarul Gherla și minele de plumb Baia Sprie.

NIȚU ANETA (fica lui Nițu Vasile) - născută la 27.05.1926 - arestată la 21.07.1949 împreună cu tatăl său, pentru că a avertizat partizanii ascunși de tatăl său într-o plevărie - condamnată la 3 ani închisoare. Detenție: Jilava, Măslea.

ZAHARIA VASILE - condamnat la 7 ani închisoare, muncă silnică. Detenție Gherla.

În Băltăgești s-au făcut însă mai multe arestări; mulți locuitori ai satului fiind cercetați, iar alții închiși. Dintre ei amintim pe Ion Giuglea, Maria Giuglea și Ion Turcu.

Anexa 25 Trenul morții

LISTA CU EROII UCIȘI ÎN TRENUL MORȚII TIMIȘOARA - 9/10 MARTIE 1950

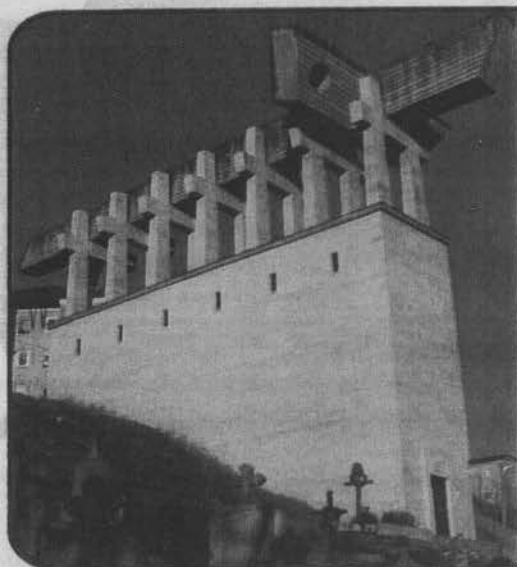
1. LACHE COSTEA
2. MANEA DUȚU
3. IOAN TOPĂRCEANU
4. STERE STERCU
5. DOBROMIR NICOLAE
6. IOARDAN NICOLAE
7. MARIN CENUȘE
8. STAVROSITU IANCU
9. ANAGNOSTE ION
10. AVGANȚI ENACHE
11. CONCEATU ION
12. CREȚU GHEORGHE
13. LECA VASILE
14. LECA ION
15. PUIU ION
16. NIȚU VASILE
17. PERIFAN GHEORGHE
18. JARNEA DUMITRU
19. NICOLAE ROȘCULEȚ
20. CONSTANTIN TUDORAN
21. IOAN PIȚIGOI
22. GUȘIȚĂ GHEORGHE
23. GHEORGHE TOMOȘOIU
24. ALEXANDRU GOGU
25. GHEORGHE TOFAN
26. MATEI PETRE
27. DOICESCU DUMITRU
28. CEATURI GHEORGHE
29. CONSTANTIN ION
30. ENACHE GHEORGHE
31. LECA GHEORGHE
32. POPESCU SCĂRIȘOREANU
33. PUIU CONSTANTIN
34. PARIZIAN ION
35. MIHĂILESCU DUMITRU

NECUNOSCUȚ

Anexa 26. Schitul de la Aiud

surerința pe care au avut-o mucenicii, iar crucea cea mare de deasupra reprezintă "crucea neamului" pe care ei au dus-o în spate.

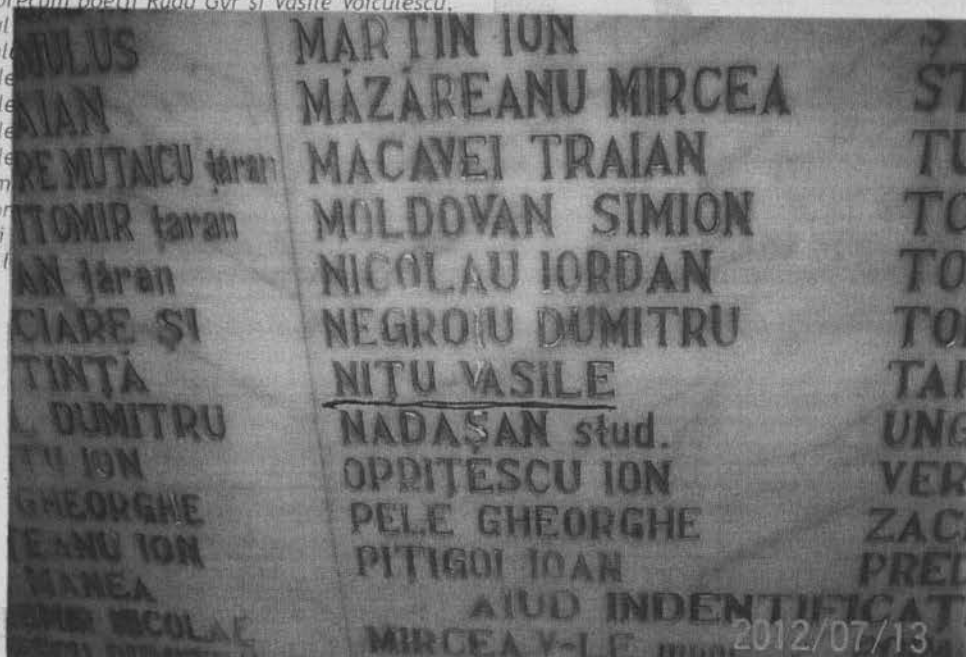
Brațele crucii mari sunt puțin înclinate având fiecare câte o gaură ce reprezintă ochii suferinței neamului românesc, care sunt îndreptați spre cer și imploră mila lui Dumnezeu pentru țara noastră.

DETINUȚI POLITICI MORTI ÎN INCHISOAREA AIUD 1947-1964	
ADAMESCU ALEXE col.	BALTĂNOIU AUREL ing.
ADRIAN GH. funcț.	BANCILA MIRCEA medic.
AGAPIE Y-LE col.	BĂTUSANU ION
ALBU ION munc.	BAZAREA ION
ALDEA AUREL șral.	BALC ION țaran.
ALEXANDRESCU GRIG. funcț.	BARCA IFRIM munc.
ALEXANDRESCU NIC. funcț.	BEJAN GH. țaran.
ALEXANDRESCU NIC. avocat.	BENDER WILLIAM ing.
ALEXANDRESCU NIC. preot.	BENEDICT GH. țaran.
ALEXE STERE țaran.	BENU STELIAN funcț.

În temnița Aiudului au trecut mulți intelectuali de marcă precum poezii Radu Gyr și Vasile Voiculescu,

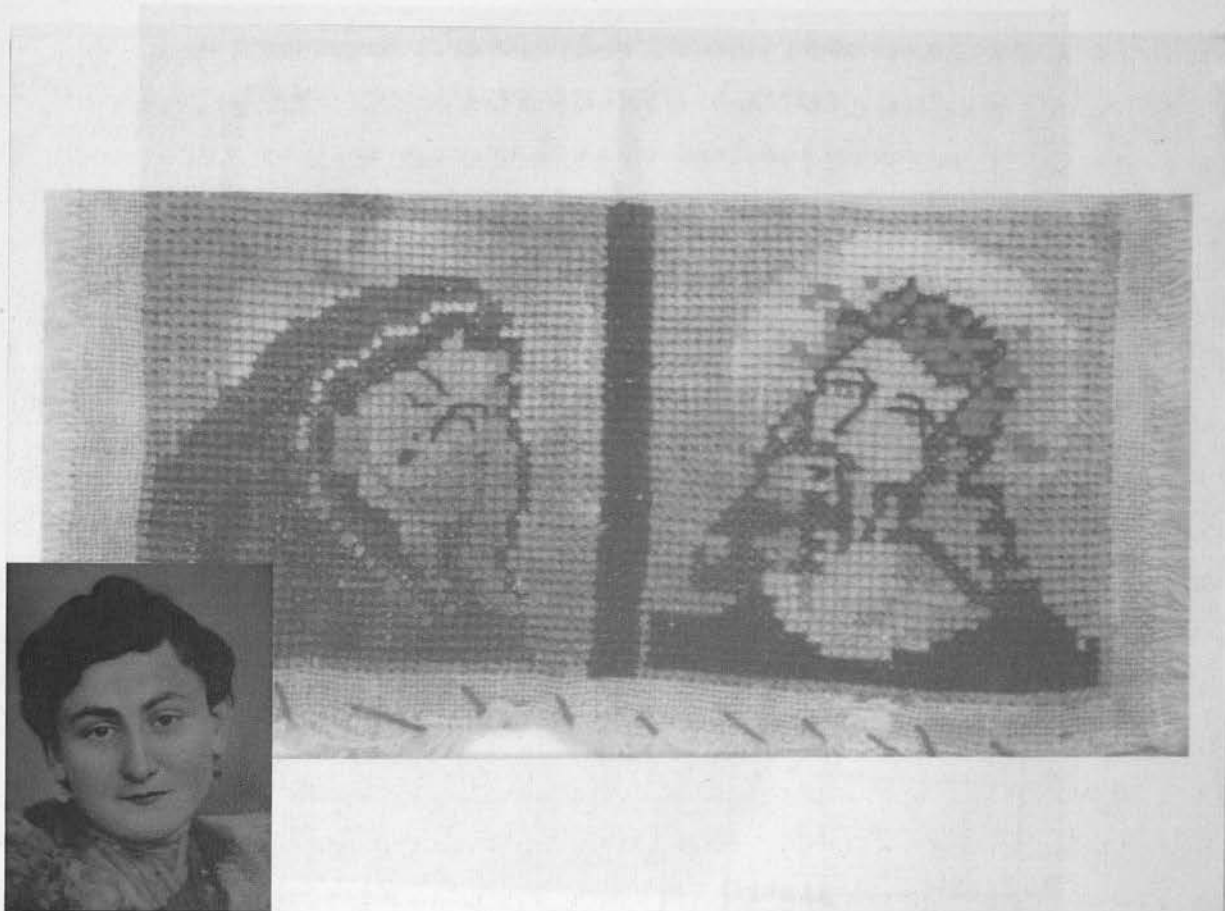
filozoful
urentul
ărintele
ărintele
ărintele
ărintele
nulți, m
ând, ton
enerali
ceastă f

3, 515200
Jud Alba
(8) 860325
aiudului.ro
isoriilor.ro

PLACĂ COMEMORATIVĂ ÎN INTERIORUL CAPELEI DE LA AIUD

ICONIȚA REALIZATĂ DE ANETA NIȚU ÎN CEI 3 ANI DE DETENȚIE LA ÎNCHISOAREA MISLEA, CONDAMNATĂ PE NEDREPT DE REGIMUL COMUNIST.

CÂND MI-A DĂRUIT-O MI-A MĂRTURISIT : „ ÎN FIECARE CUSĂTURĂ SE AFLĂ O LACRIMĂ, ȘI SUFERINȚA MEA”.

MINISTERUL LUCRARILOR PUBLICE ȘI AL COMUNICAȚILOR
DIRECȚIUNEA GENERALĂ A DRUMURILOR
SERVICIUL JUDEȚEAN DE LUCRURI CONSTANȚA

ANTEMĂSURĂTOARE ȘI DEVIZ ESTIMATIV

Pentru lucrările de construcție al șoselei din satul Bălțăgești
 până la data de 17 August 1937.-

Nr. de ordine	ARĂTAREA LUCRARILOR	DIMENSIUNI			CUBURI SAU SUPRAFEȚE		PREȚUL UNITAR
		Lățime sau grosime	Înălțime sau adâncime	PARTIALE	TOTALE		
1.	Săpături de pământ la fundații, aruncându-se apoi în săplăniri						
		4	11,10	0,50	0,50		
		2	6,45	0,50	0,50		
		2	9,80	0,50	0,50		
		8	3,00	0,50	0,50		
			55,90	0,50	0,50	21,47	10
2.	Zidărie de piatră brută cu mortar de ciment la fundații și soclu						
			55,90	0,50	1,50	64,43	100
3.	Zidărie de cărămidă bine unse cu mortar de var gras						
		4	11,50	0,45	2,30		
		4	6,50	0,45	2,30		
		2	1,95	0,45	2,30		
		2	1,75	0,45	2,30		
			2,42	0,45	2,30		
			21,12	0,45	2,30	124,55	
		1	3,00	0,25	2,90	4,26	
						128,81	

DEVIZ DE CONSTRUCȚIE A ȘCOLII DIN BĂLTĂGEȘTI-1937

Anexa 28. Învățătoare Marioara Ciorbaru

Învățătoare Marioara Ciorbaru

1924 - 1941

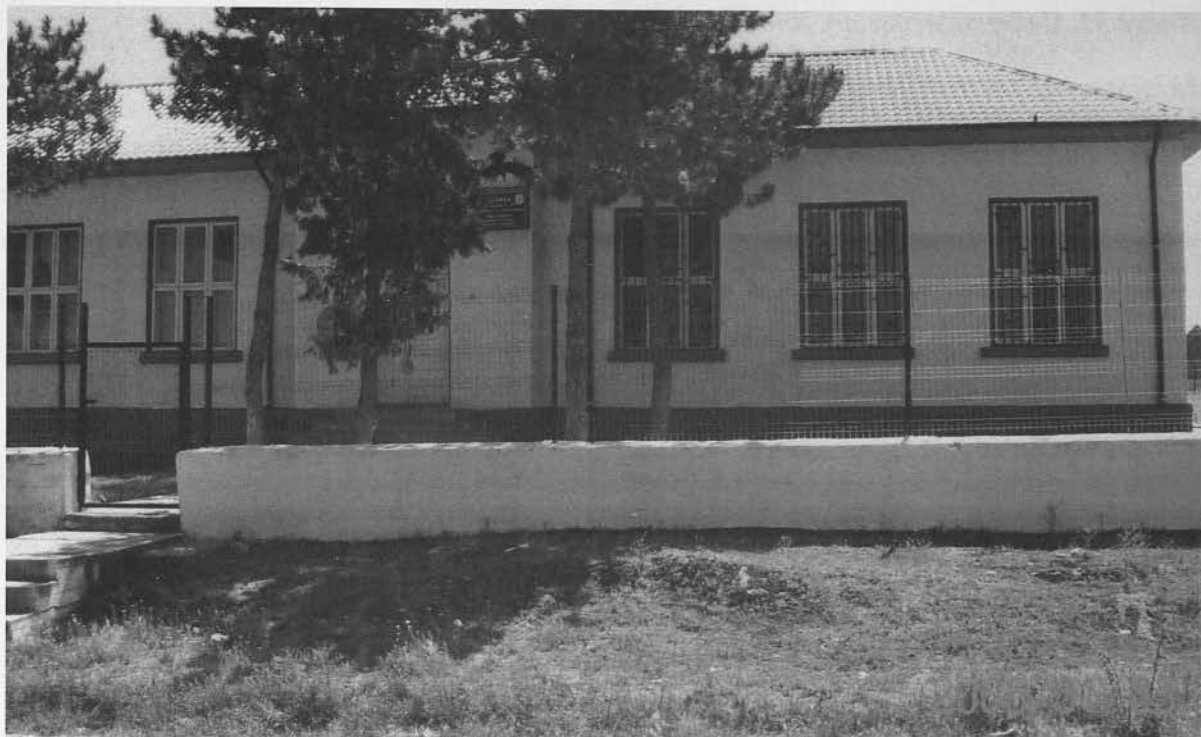
Anexa 29 Învățătorii Chican Maria și Ruset Ion cu elevii 1930-1956

ELEVII CLASELOR I-IV CU ÎNVĂȚĂTORII MARIA CHICAN ȘI RUSSET ION

Anexa 30. Localul vechi al școlii 1937 și noile clase construite în 1956-1957

Anexa 31. Cadre didactice din Bălăgești

Învățătoarele Marcela Herda și Maria Năstăsoiu

**CADRELE DIDACTICE DIN BĂLTĂGEȘTI CU UNA DIN CELE MAI BUNE ELEVE
GIUGLEA NINA-1965**

***DIRECTOR CORNEL STAVRU, PROFESORI EUGENIA GOGORIȚĂ ȘI ȘTEFAN
CERCHIA CU UN GRUP DE ELEVI-1966***

ÎNVĂȚĂTOARE SORINA ELENA PETCU -1977-1994

ÎNVĂȚĂTOR VIOREL PETCU (1977-1987) "ÎN CIMITIRUL DIN BĂLTĂGEȘTI ȚI-AI ÎNGROPAT TINEREȚEA, SPERANȚELE ȘI IDEALURILE, TU, ÎNVĂȚĂTOR PETCU MARIAN VIOREL (10 DECEMBRIE 1955-25 MARTIE 1987)"⁶⁰

1974-1975 școală cu clase simultane II-III, învățător Maria Năstăsoiu

1974-1975 Școală cu clase simultane II-III, învățător Maria Năstăsoiu

⁶⁰ I. Dobrogeanu, *Remember, scrisoare către învățătorii dobrogeni*, cei de dincolo în Agora, an IV, nr. 19, octombrie 2005

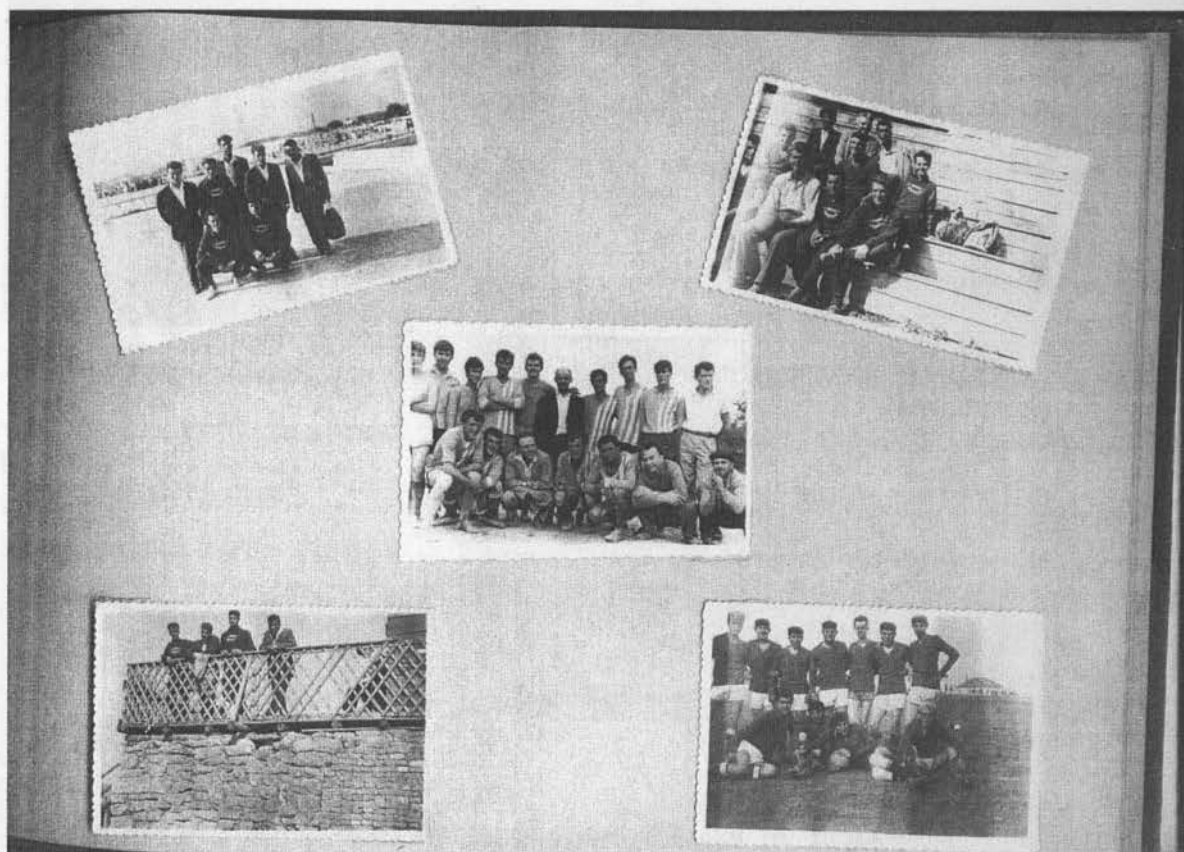
Anexa 32

CALOIANUL, PE MALUL PÂRÂULUI BĂLTĂGEȘTI

Anexa 33. Activități sportive

- Ing. D Năstăsou în mijlocul sportivilor -

Anexa 34 Preotul Ciorbaru

Filiala Băltăgești- Parohia Gălbiori. Biserica cu hramul "Sf. Gheorghe" . Sfințită în 1924.

Paroh preot Ioan Ciorbaru. Născut în 1904. Absolvent seminar gr. II. Hirotonit preot la 20 ianuarie 1929, numit paroh la 1 februarie 1929.

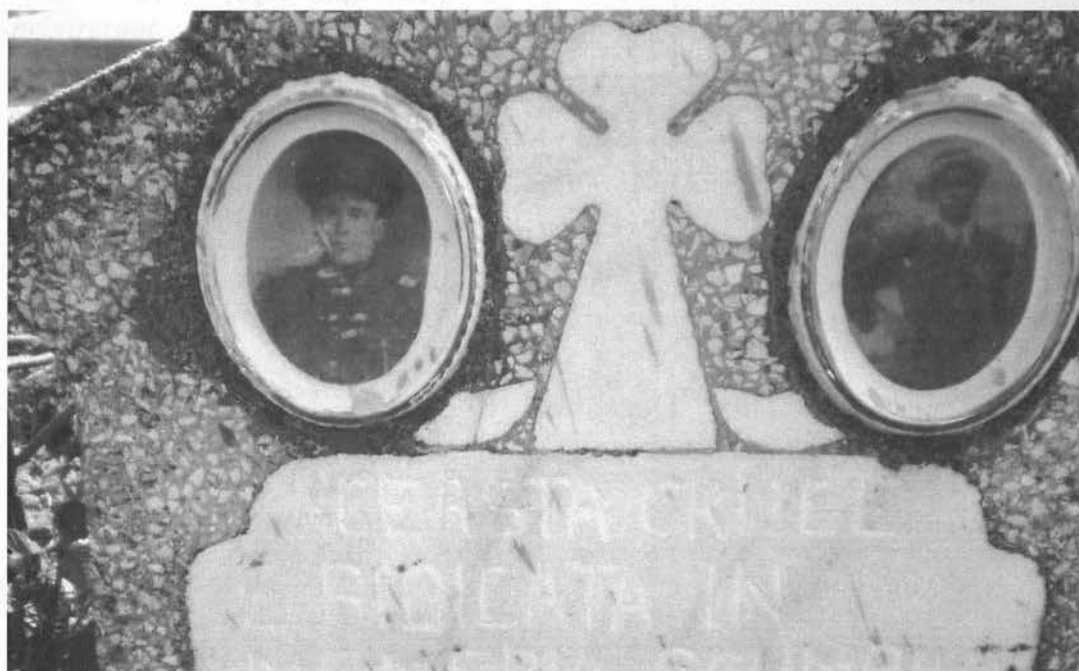
în *Eparhia Constanța . Zece ani de autonomie bisericească*, Editura Tipografia Modernă, Călărași, Ialomița, 1936.

Anexa 35 . Eroi din al Doilea Război Mondial din Băltăgești

EROU CĂZUT LA OARBA DE MUREȘ ÎN LUPTELE DIN TRANSILVANIA

EROI CĂZUȚI ÎN LUPTELE DIN TRANSILVANIA

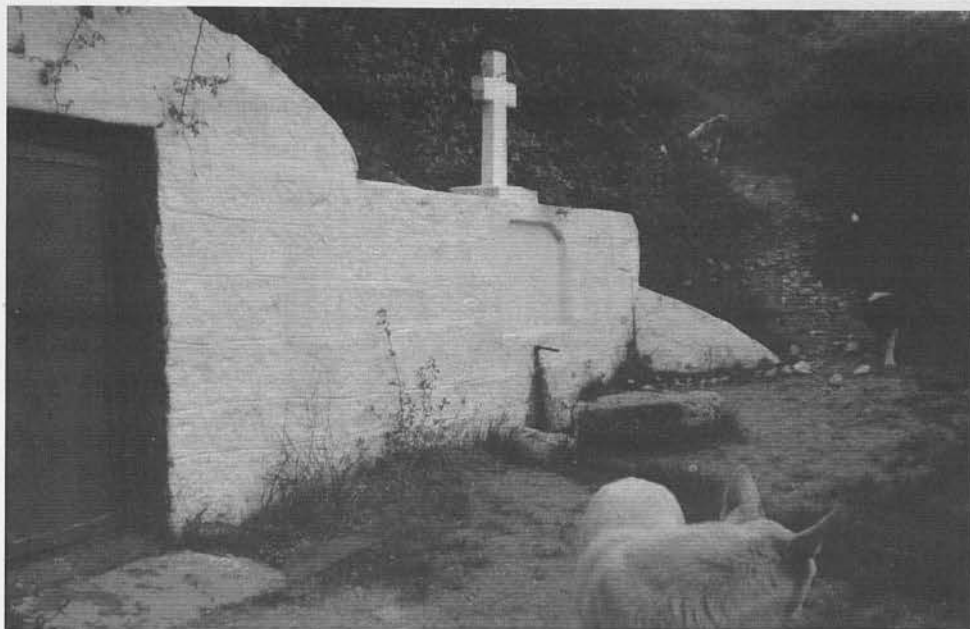
Anexa 36. Tabel cu enoriașii înscriși pe stranele bisericii din sat.

ALTAR

<i>DREAPTA</i>	<i>STÂNGA</i>
<i>Ioniță Gurgău</i>	<i>Gheorghe Coja</i>
<i>Ion Dragu</i>	<i>Gheorghe Taulea</i>
<i>Nicolae Pârâu</i>	<i>Costache Purcărea</i>
<i>Constantin Moise</i>	<i>Ioniță Bobeanu</i>
<i>Nicolae Bobeanu</i>	<i>Nicolae Petcu</i>
<i>Cristache Giuglea</i>	<i>Petre Dobrin</i>
<i>Gheorghe Silivestru</i>	<i>Nicolae Nițu</i>
<i>Voicu Ion</i>	<i>Gheorghe Coja</i>
<i>Bănică Zăhârneanu</i>	<i>Maria Moise</i>
<i>Eufrosina Popa</i>	<i>Domnica Moise</i>
<i>Voica Silivestru</i>	<i>Ioana Nițu</i>
<i>Maria Taulea</i>	<i>Valeria Ion</i>
<i>Simion Paraschiva</i>	<i>Gheorghe Bratuc</i>
<i>Floarea Dobrin</i>	<i>Ioana Zăhârneanu</i>
<i>Eufrosina Pârâu</i>	<i>Nicolae Chelbașu</i>
<i>Stan G. Moise</i>	<i>Ștefan Carat</i>
<i>Niță Nițu</i>	<i>Ion Gologan</i>

Anexa 37 . Cișmeaua reconstruită în 1934.

Sub inscripție se află un bazin cu înălțimea de 0,50 metri în care se adună apa ce curgea neîntrerupt

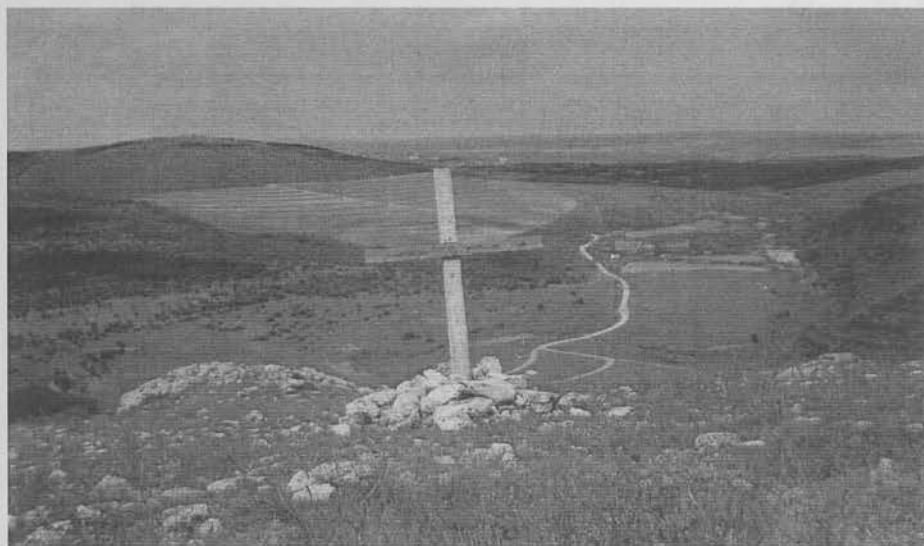

La baza Troiței se vede locul unde se află inscripția (arhiva personală)

Anexa 38. Arbuști cu semne lăsate de enoriași

Arbuștii din jurul Troiței cu semen lăsate de călătorii ce au fost la Izvorul Tămăduirii. (foto arhiva personală)

Cruce ridicată după primul război mondial pe cea mai înaltă culme a dealului

PROF. DIDINA MARINESCU
ABSOLVENTĂ A UNIVERSITĂȚII BUCUREȘTI,
FACULTATEA DE ISTORIE

GRADUL DIDACTIC I, TITULAR ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL
GIMNAZIAL

Monografia ce poartă numele „Băltăgești-Pitorescul sacru de-a lungul vremii”, scrisă de doamna profesor D. Marinescu, poate fi considerată atât o carte de frontieră, cât și o cărămidă așezată la temelia istoriei neamului nostru.

Avem certitudinea că foarte mulți cititori din spațiul dobrogean, dar și din întreg spațiul românesc, vor regăsi în aceste pagini numele înaintașilor lor, precum și contribuția acestora la refacerea acestui colț de țară datorită mărinimosului gest al autoarei de a scoate din colbul uitării multe imagini necunoscute din acele vremuri istorice, afirmând că: „pe noi ca popor nu ne reprezintă numai un edificiu grandios, ci multitudinea de obiective culturale și spirituale din tot cuprinsul țării care formează zestrea noastră de suflet”.

*Lector Universitar Dr. Marilena Marin
Universitatea „Ovidius”, Constanța*

ISBN 978-973-0-16240-0

www.ziuaconstanta.ro